

2469

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ Α' ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ
ΕΙΡΟΔΙΑΚΟΝΟΣ
ΑΝΘΙΜΟΣ Γ. ΠΡΟΕΣΤΟΣ

ΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο Α' ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ

Α ΤΗΝ Ε' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

295 x 137

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ

= ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΣ =
ΑΝΘΙΜΟΣ ΓΕΩΡ. ΠΡΟΕΣΤΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΝΘΙΜΟΥ Γ. ΠΡΟΕΣΤΟΥ
Αριθ. Βιβλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,,

44 - ΕΝ ΟΔΩ: ΣΤΑΔΙΟΥ - 44

1932

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγραφέως
καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας».

Ι. Δ. Κολλαροῦ

= ΠΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΣ =
ΑΝΘΙΜΟΣ ΓΕΩΡ. ΠΡΟΕΣΤΟΣ

Ἐν Ἀθήναις, Τυπογραφεῖον «Ἑστία» — 13506.

= ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΣ =
ΑΝΘΙΜΟΣ ΓΕΩΡ. ΠΡΟΕΣΤΟΣ

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΝΘΙΜΟΥ Γ. ΠΡΟΕΣΤΟΥ
Αριθ. Βιβλίου.....

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΝΘΙΜΟΥ Γ. ΠΡΟΕΣΤΟΥ
Αριθ. Βιβλίου

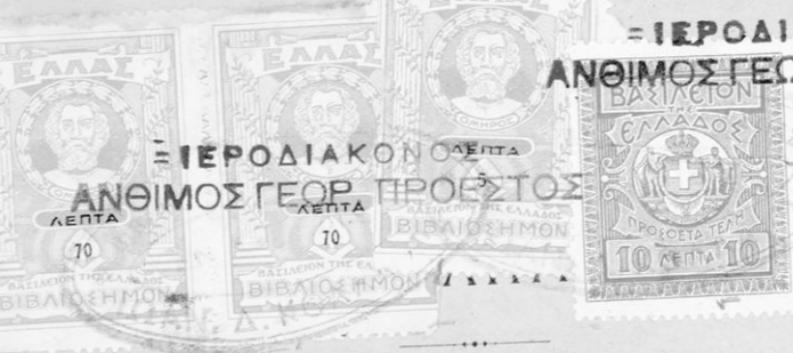
ΞΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΣ =
ΑΝΘΙΜΟΣ ΓΕΩΡ. ΠΡΟΕΣΤΟΣ
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

~~Γεωργίου Παναγιώτου~~
D. P. J. Γαργαλιάνου
5^ο Γυμνασίον Σμάρ. Σχολής
απ' αὐτῆς

ΞΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΣ =
ΑΝΘΙΜΟΣ ΓΕΩΡ. ΠΡΟΕΣΤΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΛΟΓΟΤΥΠΟ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος προϋτίθετο, ὦ ἄνδρες¹
Ἀθηναῖοι, λέγειν, ἐπισχῶν ἄν, ἕως οἱ πλείστοι τῶν εἰθότῳ
γνώμην ἀπεφήναντο, εἰ μὲν ἤρεσκέ τί μοι τῶν ὑπὸ τούτων
βηθέντων, ἡσυχίαν ἂν ἤγγον, εἰ δὲ μή, τότ' ἂν καυτὸς ἐπει-
ρώμην, ἃ γινώσκω, λέγειν· ἐπειδὴ δ', ὑπὲρ ὧν πολλάκις
εἰρήκασιν οὗτοι πρότερον, συμβαίνει καὶ νυνὶ σκοπεῖν, ἡγοῦ-
μαι καὶ πρῶτος· ἀναστὰς εἰκότως ἂν συγγνώμης τυγχάνειν.
εἰ γὰρ ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου τὰ δεόνθ' οὗτοι συνε-
βούλευσαν, οὐδὲν ἂν ὑμᾶς νῦν ἔδει βουλεύεσθαι.

Πρῶτον μὲν οὖν οὐκ ἀθυμητέον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς²
παροῦσι πράγμασιν, οὐδ' εἰ πάνυ φαύλως ἔχειν δοκεῖ. ὃ γάρ
ἔστι χεῖριστον ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου, τοῦτο πρὸς τὰ
μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. τί οὖν ἔστι τοῦτο; ὅτι οὐδέν, ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν κακῶς τὰ
πράγματ' ἔχει, ἐπεὶ τοι, εἰ πάνθ', ἃ προσήκε, πραττόντων
οὕτως εἶχεν, οὐδ' ἂν ἐλπίς ἦν αὐτὰ βελτίω γενέσθαι.

Ἐπειτ' ἐνθυμητέον καὶ παρ' ἄλλων ἀκούουσι καὶ τοῖς³
εἰδόσιν αὐτοῖς ἀναμνησκόμενοις, ἡλικίην ποτ' ἐχόντων δύνα-
μιν Λακεδαιμονίων — ἐξ οὗ χρόνος οὐ πολὺς — ὡς καλῶς
καὶ προσηκόντως οὐδὲν ἀνάξιον ὑμεῖς ἐπράξατε τῆς πόλεως,
ἀλλ' ὑπεμείναθ' ὑπὲρ τῶν δικαίων τὸν πρὸς ἐκείνους πόλε-
μον. τίνος οὖν εἵνεκα ταῦτα λέγω; ἢν' εἰδῆτ', ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, καὶ θεάσησθε, ὅτι οὐδὲν οὔτε φυλαττομένοις ὑμῖν ἔστι
φοβερὸν οὗτ', ἂν ὀλιγωρῆτε, τοιοῦτον, οἷον ἂν ὑμεῖς βούλι-
σθε, παραδείγμασι χρώμενοι τῇ τότε βῶμῃ τῶν Λακεδαιμο-

νίων, ἧς ἐκρατεῖτ' ἐκ τοῦ προσέχειν τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν, καὶ τῇ νῦν ὕβρει τούτου, δι' ἣν ταραττόμεθ' ἐκ τοῦ μηδὲν φροντίζειν, ὧν ἐχρήν.

4 Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυσπολέμητον οἶεται τὸν Φίλιππον εἶναι, σκοπῶν τό τε πλῆθος τῆς ὑπαρχούσης αὐτῷ δυνάμεως καὶ τὸ τὰ χωρία πάντ' ἀπολωλέναι τῇ πόλει, ὀρθῶς μὲν οἶεται, λογισάσθω μέντοι τοῦθ', ὅτι εἶχομέν ποθ' ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Πύδναν καὶ Ποτείδαιαν καὶ Μεθώνην καὶ πάντα τὸν τόπον τοῦτον οἰκεῖον κύκλῳ, καὶ πολλὰ τῶν μετ' ἐκείνου νῦν ὄντων ἐθνῶν αὐτονομούμενα καὶ ἐλεύθερ' ὑπῆρχε καὶ μᾶλλον ἡμῖν ἐβούλετ' ἔχειν οἰκειῶς ἢ κείνῳ.

5 ~~Εἰ~~ εἰ τοίνυν ὁ Φίλιππος τότε ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην, ὡς χαλεπὸν πολεμεῖν ἐστὶν Ἀθηναίοις ἔχουσι τοσαύτ' ἐπιτειχίσματα τῆς αὐτοῦ χώρας, ἔρημον ὄντα συμμάχων, οὐδὲν ἂν, ὧν νυνὶ πεποίγηκεν, ἔπραξεν, οὐδὲ τοσαύτην ἐκτήσατ' ἂν δύναμιν. ἀλλ' εἶδεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο καλῶς ἐκεῖνος, ὅτι ταῦτα μὲν ἐστὶν ἅπαντα τὰ χωρὶ' ἄθλα τοῦ πολέμου κείμεν' ἐν μέσῳ, φύσει δ' ὑπάρχει τοῖς παροῦσι τὰ τῶν ἀπόντων καὶ τοῖς ἐθέλουσι πονεῖν καὶ κινδυνεύειν τὰ τῶν ἀμελούντων.

6 καὶ γὰρ τοι ταύτῃ χρησάμενος τῇ γνώμῃ πάντα κατέστραπται καὶ ἔχει, τὰ μὲν ὡς ἂν ἐλῶν τις ἔχοι πολέμῳ, τὰ δὲ σύμμαχα καὶ φίλα ποιησάμενος· καὶ γὰρ συμμαχεῖν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τούτοις ἐθέλουσιν ἅπαντες, οὓς ἂν ὀρώσι παρεσκευασμένους καὶ πράττειν ἐθέλοντας, ἢ χρῆ.

7 ~~Ἄν~~ Ἄν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἐθελήσητε γενέσθαι γνώμης νῦν, ἐπειδὴ περ οὐ πρότερον, καὶ ἕκαστος ὑμῶν, οὐ δεῖ καὶ δύναιτ' ἂν παρασχεῖν αὐτὸν χρήσιμον τῇ πόλει, πάσαν ἀφείδς τὴν εἰρωνεῖαν ἔτοιμος πράττειν ὑπάρξει, ὁ μὲν χρήματ' ἔχων εἰσφέρειν, ὁ δ' ἐν ἡλικίᾳ στρατεύεσθαι, — συνελόντι δ' ἂν ὑμῶν αὐτῶν ἐθελήσητε γενέσθαι καὶ πχύσησθ' αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἕκαστος ποιήσειν

ἐλπίζων, τὸν δὲ πλησίον πάνθ' ὑπὲρ αὐτοῦ πράξειν, καὶ τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν κομεισθε, ἂν θεὸς θέλῃ, καὶ τὰ κατερραθυμημένα πάλιν ἀναλήψεσθε κακείνον τιμωρήσεσθε.

Μὴ γὰρ ὡς θεῶ νομίζετ' ἐκείνῳ τὰ παρόντα πεπηγέσθαι 8
πράγματ' ἀθάνατα, ἀλλὰ καὶ μισεῖ τις ἐκείνον καὶ δέδιεν, ὧ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ φθονεῖ, καὶ τῶν πάνυ νῦν δοκούντων
οἰκείως ἔχειν καὶ ἅπανθ', ὅσα περ καὶ ἐν ἄλλοις τισὶν ἀνθρώ-
ποις ἔνι, ταῦτα κἂν τοῖς μετ' ἐκείνου χρὴ νομίζειν ἐνεῖναι.
κατέπτιγχε μέντοι πάντα ταῦτα νῦν, οὐκ ἔχοντ' ἀποστροφὴν
διὰ τὴν ὑμετέραν βραδυτῆτα καὶ βραθυμίαν, ἣν ἀποθέσθαι
φρημί δεῖν ἤδη.

Ὅρατε γάρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ πρᾶγμα, οἱ προσελή- 9
λυθεν ἀσελγείας ἄνθρωπος, ὃς οὐδ' αἴρεσιν ὑμῖν δίδωσι τοῦ
πράττειν ἢ ἄγειν ἡσυχίαν, ἀλλ' ἀπειλεῖ καὶ λόγους ὑπερη-
φάνους, ὡς φασί, λέγει, καὶ οὐχ οἶός ἐστιν ἔχων, ἃ κατέ-
στραπται, μένειν ἐπὶ τούτων, ἀλλ' αἰεὶ τι προσπεριβάλλεται
καὶ κύκλῳ πανταχῆ μέλλοντας ἡμᾶς καὶ καθημένους περι-
στοιχίζεται. —

Πότ' οὖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πόθ', ἃ χρὴ, πράξετε; ἐπει- 10
δὴν τί γένηται; ἐπειδὴν νῆ Δί' ἀνάγκη ἤ. νῦν δὲ τί χρὴ
τὰ γινόμεν' ἡγεῖσθαι; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι τοῖς ἐλευθέροις
μεγίστην ἀνάγκην τὴν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων αἰσχύνην εἶναι.
ἢ βούλεσθε, εἰπέ μοι, περιμόντες αὐτῶν πυνθάνεσθαι; «λέγε-
ταί τι καινόν;» γένοιτο γὰρ ἂν τι καινότερον ἢ Μακεδῶν
ἀνὴρ Ἀθηναίους καταπολεμῶν καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων διοικῶν;
«τέθνηκε Φίλιππος;» «οὐ μὰ Δί', ἀλλ' ἀσθενεῖ.» τί 11
δ' ὑμῖν διαφέρει; καὶ γὰρ ἂν οὗτός τι πάθη, ταχέως ὑμεῖς
ἕτερον Φίλιππον ποιήσετε, ἄνπερ οὕτω προσέχητε τοῖς πρά-
γμασι τὸν νοῦν οὐδὲ γὰρ οὗτος παρὰ τὴν αὐτοῦ βώμην
τοσοῦτον ἐπηύξεται, ὅσον παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν.
καίτοι καὶ τοῦτο· εἴ τι πάθοι καὶ τὰ τῆς τύχης ἡμῖν, ἥπερ 12

ἀεὶ βέλτιον ἢ ἡμεῖς ἡμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμεθα, καὶ τοῦτ' ἐξεργάσαιτο, ἴσθ', ὅτι πλησίον μὲν ὄντες, ἅπασιν ἂν τοῖς πράγμασι τεταραγμένοις ἐπιστάντες, ὅπως βούλεσθε, διοικήσασθε, ὡς δὲ νῦν ἔχετε, οὐδὲ διδόντων τῶν καιρῶν Ἀμφίπολιν δέξασθαι δύναισθ' ἂν, ἀπηρτημένοι καὶ ταῖς παρασκευαῖς καὶ ταῖς γνώμασι.

13 Ὡς μὲν οὖν δεῖ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλοντας ὑπάρχειν ἅπαντας ἐτοίμως, ὡς ἐγνωκότων ὑμῶν καὶ πεπεισμένων, παύομαι λέγων· τὸν δὲ τρόπον τῆς παρασκευῆς, ἣν ἀπαλλάξαι ἂν τῶν τοιούτων πραγμάτων ἡμᾶς οἶομαι, καὶ τὸ πλῆθος ὅσον, καὶ πόρους οὐστίνας χρημάτων, καὶ τὰλλ' ὡς ἂν μοι βέλτιστα καὶ τάχιστα δοκεῖ παρασκευασθῆναι, καὶ δὴ πειράσομαι λέγειν, δεηθεὶς ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοσοῦτον.

14 ἐπειδὰν ἅπαντ' ἀκούσητε, κρίνατε, μὴ πρότερον προλαμβάνετε· μηδ' ἂν ἐξ ἀρχῆς δοκῶ τι καινὴν παρασκευὴν λέγειν, ἀναβάλλειν με τὰ πράγμαθ' ἡγείσθω. οὐ γὰρ οἱ «ταχὺ» καὶ «τῆμερον» εἰπόντες μάλιστ' εἰς δέον λέγουσιν (οὐ γὰρ ἂν τὰ γ' ἤδη γεγενημένα τῇ νυκτὶ βοηθεία κωλύσαι

15 δυνηθείημεν), ἀλλ' ὅς ἂν δείξῃ, τίς πορισθεῖσα παρασκευὴ καὶ πόση καὶ πόθεν διαμεῖναι δυνήσεται, ἕως ἂν ἢ διαλυσώμεθα πεισθέντες τὸν πόλεμον ἢ περιγενώμεθα τῶν ἐχθρῶν οὕτω γὰρ οὐκέτι τοῦ λοιποῦ πάσχοιμεν ἂν κακῶς. οἶμαι τοίνυν ἐγὼ ταῦτα λέγειν ἔχειν, μὴ κωλύων, εἴ τις ἄλλος ἐπαγγέλλεται τι· ἢ μὲν οὖν ὑπόσχεσις οὕτω μεγάλῃ, τὸ δὲ πρᾶγμ' ἤδη τὸν ἔλεγχον δώσει, κριταὶ δ' ὑμεῖς ἔσεσθε.

16 Πρῶτον μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τριήρεις πενήκοντα παρασκευάσασθαι φημι δεῖν, εἴτ' αὐτοὺς οὕτω τὰς γνώμας ἔχειν, ὡς, ἐάν τι δέῃ, πλευστέον εἰς ταύτας αὐτοῖς ἐμβάσιν. πρὸς δὲ τούτοις τοῖς ἡμίσεσι τῶν ἰππέων ἰππαγωγ-

17 γοὺς τριήρεις καὶ πλοῖα ἱκανὰ εὐτρεπίσαι κελεύω· ταῦτα μὲν οἶμαι δεῖν ὑπάρχειν ἐπὶ τὰς ἐξαίφνης ταύτας ἀπὸ τῆς οἰκείας

χώρας αὐτοῦ στρατείας εἰς Πύλας καὶ Χερρόνησον καὶ Ὀλυν-
 θον καὶ ὅποι βούλεται· δεῖ γὰρ ἐκείνω τοῦτ' ἐν τῇ γνώμῃ
 παραστῆσαι, ὡς ὑμεῖς ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τῆς ἄγαν,
 ὡσπερ εἰς Εὐβοίαν καὶ πρότερόν ποτέ φασιν εἰς Ἀλιάρ-
 τον καὶ τὰ τελευταῖα πρῶην εἰς Πύλας, ἴσως ἂν ὀρμήσαιτε.
 οὗτοι παντελῶς οὐδ' εἰ μὴ ποιήσαιτ' αὐτὸ τοῦτο, ὡς ἔγωγέ 18
 φημι δεῖν, εὐκαταφρόνητόν ἐστιν· ἢ ἢ διὰ τὸν φόβον, εἰδῶς
 εὐτρεπεῖς ὑμᾶς, (εἴσεται γὰρ ἀκριβῶς· εἰσὶ γάρ, εἰσὶν οἱ
 πάντ' ἐξαγγέλλοντες ἐκείνω παρ' ἡμῶν αὐτῶν πλείους τοῦ
 δέοντος) ἡσυχίαν ἔχη, ἢ παριδῶν ταῦτα ἀφύλακτος ληφθῆ,
 μηδενὸς ὄντος ἐμποδῶν πλεῖν ἐπὶ τὴν ἐκείνου χώραν ὑμῖν,
 ἂν ἐνδῶ καιρῶν.

Ταῦτα μὲν ἐστίν, ἃ πᾶσι δεδόχθαι φημι δεῖν καὶ παρε- 19
 σκευάσθαι προσήκειν οἴομαι· πρὸ δὲ τούτων δύναμίν τινα, ὧ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φημι προχειρίσασθαι δεῖν ὑμᾶς, ἢ συνεχῶς
 πολεμήσει καὶ κακῶς ἐκείνον ποιήσει. μὴ μοι μυρίους μηδὲ
 δισμυρίους ξένους, μηδὲ τὰς ἐπιστολιμαίους ταύτας δυνάμεις,
 ἀλλ' ἢ τῆς πόλεως ἔσται, κἂν ὑμεῖς ἕνα κἂν πλείους κἂν τὸν
 δεῖνα κἂν ὄντινοῦν χειροτονήσητε στρατηγόν, τοῦτω πείσεται
 καὶ ἀκολουθήσει. καὶ τροφήν ταύτη πορίσαι κελεύω.

Ἔσται δ' αὕτη τίς ἡ δύναμις καὶ πόσις, καὶ πόθεν τὴν 20
 τροφήν ἔξει, καὶ πῶς ταῦτ' ἐθελήσει ποιεῖν; ἐγὼ φράσω,
 καθ' ἕκαστον τούτων διεξιὼν χωρὶς. ξένους μὲν λέγω — καὶ
 ὅπως μὴ ποιήσεθ', ὃ πολλάκις ὑμᾶς ἐβλαψεν· πάντ' ἐλάττω
 νομίζοντες εἶναι τοῦ δέοντος καὶ τὰ μέγιστ' ἐν ταῖς ψηφίσμα-
 σιν αἰρούμενοι ἐπὶ τῷ πράττειν οὐδὲ τὰ μικρὰ ποιεῖτε· ἀλλὰ
 τὰ μικρὰ ποιήσαντες καὶ πορίσαντες τούτοις προστίθετε, ἂν
 ἐλάττω φαίνεται. λέγω δὴ τοὺς πάντας στρατιώτας δισχι- 21
 λίους, τούτων δ' Ἀθηναίους φημι δεῖν εἶναι πεντακοσίους,
 ἔξ ἧς ἂν τις ὑμῖν ἡλικίας καλῶς ἔχειν δοκῆ, χρόνον
 τακτὸν στρατευομένους, μὴ μακρὸν τοῦτον, ἀλλ' ὅσον ἂν

- δοκῆ καλῶς ἔχειν, ἐκ διαδοχῆς· τοὺς δ' ἄλλους ξένους εἶναι κελεύω. καὶ μετὰ τούτων ἰππέας διακοσίους, καὶ τούτων πεντήκοντ' Ἀθηναίους τοὐλάχιστον, ὥσπερ τοὺς πεζοὺς, τὸν αὐτὸν τρόπον στρατευομένους· καὶ ἵππαγωγούς τούτοις.
- 22 εἶεν· τί πρὸς τούτοις ἔτι; ταχειάς τριήρεις δέκα· δεῖ γάρ, ἔχοντος ἐκείνου ναυτικόν, καὶ ταχειῶν τριήρων ἡμῖν, ὅπως ἀσφαλῶς ἢ δύναμις πλέη. πόθεν δὲ τούτοις ἢ τροφή γενήσεται; ἐγὼ καὶ τοῦτο φράσω καὶ δείξω, ἐπειδάν, διότι τηλικαύτην ἀποχρῆν οἶμαι τὴν δύναμιν καὶ πολίτας τοὺς συστρατευομένους εἶναι κελεύω, διδάξω.
- 23 Τοσαύτην μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διὰ ταῦτα, ὅτι οὐκ ἐνὶ νῦν ἡμῖν πορίσασθαι δύναμιν τὴν ἐκείνῃ παραταξομένην, ἀλλὰ ληστεύειν ἀνάγκη καὶ τούτῃ τῷ τρόπῳ τοῦ πολέμου χρῆσθαι τὴν πρώτην· οὐ τοίνυν υπέρρογκον αὐτὴν (οὐ γὰρ ἔστι μισθὸς οὐδὲ τροφή), οὐδὲ παντελῶς ταπεινὴν εἶναι δεῖ. πολίτας δὲ παρῆναι καὶ συμπλεῖν διὰ ταῦτα κελεύω, ὅτι καὶ πρότερόν ποτ' ἀκούω ξενικὸν τρέφειν ἐν Κορίνθῳ τὴν πόλιν, οὐ Πολύστρατος ἤγειτο καὶ Ἰφικράτης καὶ Χαβρίας καὶ
- 24 ἄλλοι τινές, καὶ αὐτοὺς ὑμᾶς συστρατεύεσθαι· καὶ οἷδ' ἀκούων, ὅτι Λακεδαιμονίους παραταττόμενοι μεθ' ὑμῶν ἐνίκων οὗτοι οἱ ξένοι καὶ ὑμεῖς μετ' ἐκείνων. ἐξ οὗ δ' αὐτὰ καθ' αὐτὰ τὰ ξενικὰ ὑμῖν στρατεύεται, τοὺς φίλους νικᾷ καὶ τοὺς συμμάχους, οἱ δ' ἐχθροὶ μεῖζους τοῦ δέοντος γεγόνασιν· καὶ παρακύψαντ' ἐπὶ τὸν τῆς πόλεως πόλεμον πρὸς Ἀρτάβαζον καὶ πανταχοῖ μᾶλλον οἴχεται πλέοντα, ὁ δὲ στρατηγὸς ἀκολουθεῖ, εἰκότως· οὐ γὰρ ἔστ' ἄρχειν μὴ διδόντα μισθόν. X
- 25 X Τί οὖν κελεύω; τὰς προφάσεις ἀφελεῖν καὶ τοῦ στρατηγοῦ καὶ τῶν στρατιωτῶν, μισθὸν πορίσαντας καὶ στρατιώτας οἰκείους ὥσπερ ἐπόπτας τῶν στρατηγουμένων παρακαταστήσαντας, ἐπεὶ νῦν γε γέλως ἔσθ', ὡς χρώμεθα τοῖς πράγμασιν. εἰ γὰρ ἔροιτό τις ὑμᾶς, «εἰρήνην ἄγετε, ὦ ἄνδρες Ἀθη-

ναῖτοι;» «μὰ Δι' οὐχ ἡμεῖς γε», εἶποιτ' ἄν; «ἀλλὰ Φιλίππου
πολεμοῦμεν». οὐκ ἐχειροτονεῖτε δ' ἐξ ὑμῶν αὐτῶν δέκα 26
ταξιάρχους καὶ στρατηγούς καὶ φυλάρχους καὶ ἱππάρχους
δύο; τί οὖν οὗτοι ποιούσιν; πλὴν ἑνὸς ἀνδρός, ὃν ἂν πέμ-
ψητ' ἐπὶ τὸν πόλεμον, οἱ λοιποὶ τὰς πομπὰς πέμπουσιν ὑμῖν
μετὰ τῶν ἱεροποιῶν ὡσπερ γὰρ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλί-
νους, εἰς τὴν ἀγορὰν χειροτονεῖτε τοὺς ταξιάρχους καὶ τοὺς
φυλάρχους, οὐκ ἐπὶ τὸν πόλεμον. οὐ γὰρ ἐχρῆν, ὦ ἄνδρες 27
Ἀθηναῖοι, ταξιάρχους παρ' ὑμῶν, ἱππαρχον παρ' ὑμῶν, ἄρ-
χοντας οἰκείους εἶναι, ἢ ἦν ὡς ἀληθῶς τῆς πόλεως ἢ δύνα-
μις; ἀλλ' εἰς μὲν Λῆμνον τὸν παρ' ὑμῶν ἱππαρχον δεῖ πλεῖν,
τῶν δ' ὑπὲρ τῶν τῆς πόλεως κτημάτων ἀγωνιζομένων Μενέ-
λαιον ἱππαρχεῖν; καὶ οὐ τὸν ἄνδρα μεμφόμενος ταῦτα λέγω,
ἀλλ' ὑφ' ὑμῶν ἔδει κεχειροτονημένον εἶναι τοῦτον, ὅστις ἂν ἦ.

Ἴσως δὲ ταῦτα μὲν ὀρθῶς ἠγείσθε λέγεσθαι, τὸ δὲ τῶν 28
χρημάτων, πόσα καὶ πόθεν ἔσται, μάλιστα ποθεῖτ' ἀκοῦσαι.
τοῦτο δὴ καὶ περαίνω. χρήματα τοίνυν ἔστι μὲν ἢ τροφή,
σιτηρέσιον μόνον τῇ δυνάμει ταύτῃ, τάλαντ' ἐνενήκοντα καὶ
μικρὸν τι πρὸς, δέκα μὲν ναυσὶ ταχειαῖς τετταράκοντα
τάλαντα, εἴκοσιν εἰς τὴν ναῦν μναῖ τοῦ μηνὸς ἐκάστου, στρα-
τιώταις δὲ δισχιλίους τσσαυθ' ἕτερα, ἵνα δέκα τοῦ μηνὸς ὁ
στρατιώτης δραχμὰς σιτηρέσιον λαμβάνῃ, τοῖς δ' ἱππεῦσι
διακοσίους οὔσιν, ἐὰν τριάκοντα δραχμὰς ἕκαστος λαμβάνῃ
τοῦ μηνός, δώδεκα τάλαντα. εἰ δέ τις οἶεται μικρὰν ἀφορμὴν 29
εἶναι σιτηρέσιον τοῖς στρατευομένοις ὑπάρχειν, οὐκ ὀρθῶς
ἔγνωκεν ἐγὼ γὰρ οἶδα σαφῶς, ὅτι, τοῦτ' ἂν γένηται, προσ-
ποριεῖ τὰ λοιπὰ αὐτὸ τὸ στράτευμ' ἀπὸ τοῦ πολέμου, οὐδένα
τῶν Ἑλλήνων ἀδικοῦν οὐδὲ τῶν συμμάχων, ὥστ' ἔχειν
μισθὸν ἐντελεῖ. ἐγὼ συμπλέων ἐθελοντῆς πάσχειν ὀτιοῦν
ἔτοιμος, ἐὰν μὴ ταυθ' οὕτως ἔχη. πόθεν οὖν ὁ πόρος τῶν
χρημάτων, ἃ παρ' ὑμῶν κελεύω γενέσθαι, τοῦτ' ἤδη λέξω.

ΚΑΙ ΕΥΘΥΣ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΕΙ ΤΗΝ ΑΠΟΔ ΤΟΥ ΠΟΡΟΥ
ΠΟΡΟΥ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ.

- 30 Ἄ μὲν ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεδυνήμεθ' εὐρεῖν, ταῦτ' ἐστίν. ἐπειδὰν δ' ἐπιχειροτονήτε τὰς γνώμας, ἂν ὑμῖν ἀρέσκη, χειροτονήσετε, ἵνα μὴ μόνον ἐν τοῖς ψηφίσμασι καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς πολεμήτε Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις.
- 31 Δοκεῖτε δέ μοι πολὺ βέλτιον ἂν περὶ τοῦ πολέμου καὶ ὅλης τῆς παρασκευῆς βουλευσασθαι, εἰ τὸν τόπον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς χώρας, πρὸς ἣν πολεμεῖτε, ἐνθυμηθεῖν καὶ λογισασθε, ὅτι τοῖς πνεύμασι καὶ ταῖς ὥραις τοῦ ἔτους τὰ πολλὰ προλαμβάνων διαπράττεται Φίλιππος καὶ φυλάξας τοὺς ἐτησίας ἢ τὸν χειμῶν ἐπιχειρεῖ, ἤνικ' ἂν ἡμεῖς μὴ δυναίμεθ' ἐκεῖσ' ἀφικέσθαι. δεῖ τοίνυν ταῦτ' ἐνθυμουμένους μὴ βοηθείαις πολεμεῖν (ὕστεριούμεν γὰρ πάντων), ἀλλὰ παρασκευῇ συνεχεῖ καὶ δυνάμει. ὑπάρχει δ' ὑμῖν χειμαδίῳ μὲν χρῆσθαι τῇ δυνάμει Δήμῳ καὶ Θάσῳ καὶ Σικιάθῳ καὶ ταῖς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ νήσοις, ἐν αἷς καὶ λιμένες καὶ σῖτος καὶ, ἂν χρῆ στρατεύματι, πάνθ' ὑπάρχει τὴν δ' ὥραν τοῦ ἔτους, ὅτε καὶ πρὸς τῇ γῇ γενέσθαι βράδιον καὶ τὸ τῶν πνευμάτων ἀσφαλές, πρὸς αὐτῇ τῇ χώρᾳ καὶ πρὸς τοῖς τῶν ἐμπορίων στόμασι βραδίως ἔσται.
- 33 Ἄ μὲν οὖν χρήσεται καὶ πότε τῇ δυνάμει, παρὰ τὸν καιρὸν ὁ τούτων κύριος καταστάς ὑφ' ὑμῶν βουλευσεται· ἂ δ' ὑπάρξει δεῖ παρ' ὑμῶν, ταῦτ' ἐστίν, ἃ ἔγω γέγραφα. ἂν ταῦτ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πορίσητε, τὰ χρήματα πρῶτον, ἃ λέγω, εἶτα καὶ τὰλλα παρασκευάσαντες, τοὺς στρατιώτας, τὰς τριήρεις, τοὺς ἵππεάς, ἐντελῆ πᾶσαν τὴν δύναμιν νόμῳ κατακλείσητ' ἐπὶ τῷ πολέμῳ μένειν, τῶν μὲν χρημάτων αὐτοὶ ταμίαι καὶ πορισταὶ γιγνόμενοι, τῶν δὲ πράξεων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τὸν λόγον ζητοῦντες, παύσεσθ' ἀεὶ περὶ τῶν αὐτῶν βουλευόμενοι καὶ πλέον οὐδὲν ποιοῦντες.

Καὶ ἔτι πρὸς τούτῳ πρῶτον μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν ³⁴
 μέγιστον τῶν ἐκείνου πόρων ἀφαιρήσεσθε. ἔστι δ' οὗτος τίς;
 ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ὑμῖν πολεμῆ συμμάχων, ἄγων καὶ φέρων
 τοὺς πλείοντας τὴν θάλατταν. ἔπειτα τί πρὸς τούτῳ; τοῦ
 πάσχειν αὐτοὶ κακῶς ἔξω γενήσεσθε, οὐχ ὥσπερ τὸν παρελ-
 θόντα χρόνον εἰς Λῆμνον καὶ Ἴμβρον ἐμβαλὼν αἰχμαλώτους
 πολίτας ὑμετέρους ᾤχετ' ἔχων, πρὸς τῇ Γεραισιῶ τὰ πλοῖα
 συλλαβὼν ἀμύθητα χρήματ' ἐξέλεξεν, τὰ τελευταῖα εἰς Μαρα-
 θῶν' ἀπέβη καὶ τὴν ἱεράν ἀπὸ τῆς χώρας ᾤχετ' ἔχων τριήρη,
 ὑμεῖς δ' οὔτε ταῦτα δύνασθε κωλύειν οὔτ' εἰς τοὺς χρόνους,
 οὓς ἂν προθῆσθε, βοηθεῖν.

✕ Καίτοι τί δή ποτ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε τὴν μὲν ³⁵
 τῶν Παναθηναίων ἑορτὴν καὶ τὴν τῶν Διονυσίων αἰεὶ τοῦ
 καθήκοντος χρόνου γίνεσθαι, ἂν τε δεινοὶ λάχουσιν ἂν τ' ἰδιώ-
 ται οἱ τούτων ἑκατέρων ἐπιμελούμενοι, εἰς ἃ τοσαῦτ' ἀναλί-
 σκεται χρήματα, ὅσ' οὐδ' εἰς ἓνα τῶν ἀποστόλων, καὶ τοσοῦ-
 τον ὄχλον καὶ παρασκευὴν, ὅσην οὐκ οἶδ', εἴ τι τῶν ἀπάντων
 ἔχει, τοὺς δ' ἀποστόλους πάντας ὑμῖν ὑστερίζειει τῶν καιρῶν,
 τὸν εἰς Μεθώνην, τὸν εἰς Παγασάς, τὸν εἰς Ποτειδαίαν; ὅτι ³⁶
 ἐκείνα μὲν ἅπαντα νόμῳ τέτακται, καὶ πρόοιδεν ἕκαστος
 ὑμῶν ἐκ πολλοῦ, τίς χορηγὸς ἢ γυμνασίαρχος τῆς φυλῆς,
 πότε καὶ παρὰ τοῦ καὶ τίνα λαβόντα τί δεῖ ποιεῖν, οὐδὲν ἀν-
 εξέταστον οὐδ' ἀόριστον ἐν τούτοις ἡμέληται, ἐν δὲ τοῖς περὶ
 τοῦ πολέμου καὶ τῇ τούτου παρασκευῇ ἄτακτα, ἀδιόρθωτα,
 ἀόριστα ἅπαντα.

✕ Τοιγαροῦν ἅμ' ἀκηκόαμέν τι καὶ τριητάρχους καθίσταμεν ³⁷
 καὶ τούτοις ἀντιδόσεις ποιούμεθα καὶ περὶ χρημάτων πόρου
 σκοποῦμεν, καὶ μετὰ ταῦτ' ἐμβαίνειν τοὺς μετοίκους ἔδοξε
 καὶ τοὺς χωρὶς οἰκοῦντας, εἴτ' αὐτοὺς πάλιν, εἴτ' ἀντεμιθιά-
 ζειν, εἴτ' ἐν ὅσῳ ταῦτα μέλλεται, προαπόλωλε τὸ ἐφ' ὃ ἂν
 ἐκπλέωμεν· τὸν γὰρ τοῦ πράττειν χρόνον εἰς τὸ παρασκευά-

ζεσθαι ἀναλίσκομεν, οἱ δὲ τῶν πραγμάτων οὐ μένουσι καιροὶ τὴν ἡμετέραν βραδυτῆτα καὶ εἰρωνείαν. ἄς δὲ τὸν μεταξὺ χρόνον δυνάμεις οἴομεθ' ἡμῖν ^{προσποιεῖν} ὑπάρχειν, οὐδὲν οἰαί τ' οὖσαι ποιεῖν ἐπ' αὐτῶν τῶν καιρῶν ἐξελέγχονται. ὁ δ' εἰς τοῦθ' ὕβρεως ἐλήλυθεν, ὥστ' ἐπιστέλλειν Εὐβοεῦσιν ἤδη τοιαύτας ἐπιστολάς.

ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ.

- 38 Τούτων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ἀνεγνωσμένων ἀληθῆ μὲν ἐστὶ τὰ πολλά, ὡς οὐκ ἔδει, οὐ μὴν ἀλλ' ἴσως οὐχ ἠδέ' ἀκούειν. ἀλλ' εἰ μὲν, ὅσ' ἂν τις ὑπερβῆ τῷ λόγῳ, ἵνα μὴ λυπήσῃ, καὶ τὰ πράγμαθ' ὑπερβῆσεται, δεῖ πρὸς ἡδονὴν δημηγορεῖν· εἰ δ' ἢ τῶν λόγων χάρις, ἂν ἢ μὴ προσήκουσα, ἔργῳ ζημία γίνεταί, αἰσχρὸν ἐστὶ φενακίζειν ἑαυτούς, καὶ ἅπαντ' ἀναβαλλομένους, ἂν ἢ δυσχερῆ, πάντων ὑστερεῖν τῶν
- 39 ἔργων, καὶ μηδὲ τοῦτο δύνασθαι μαθεῖν, ὅτι δεῖ τοὺς ὀρθῶς πολέμῳ χρωμένους οὐκ ἀκολουθεῖν τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' αὐτοὺς ἔμπροσθεν εἶναι τῶν πραγμάτων, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ τῶν στρατευμάτων ἀξιῶσεῖ τις ἂν τὸν στρατηγὸν ἡγεῖσθαι, οὕτω καὶ τῶν πραγμάτων τοὺς βουλευομένους, ἴν', ἂν ἐκείνοις δοκῇ, ταῦτα πράττηται καὶ μὴ τὰ συμβάντ' ἀναγκάζονται διώκειν.
- 40 Ὑμεῖς δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πλείστην δύναμιν ἀπάντων ἔχοντες, τριήρεις, ὀπλίτας, ἱππέας, χρημάτων πρόσοδον, ^{ἐπιβολὴν} τῶν μὲν μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας οὐδενὶ πώποτ' εἰς δέον ⁴¹ τι κέχρησθε, οὐδὲν δ' ἀπολείπετε, ὥσπερ οἱ βάρβαροι πυκτεύουσιν, οὕτω πολεμεῖν Φιλίππῳ. καὶ γὰρ ἐκείνων ὁ πληγεῖς ἀεὶ τῆς πληγῆς ἔχεται, κὰν ἐτέρωσε πατάξῃς, ἐκεῖσ' εἰσὶν αἱ χεῖρες· ⁴² ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰ ¹⁰⁰¹ ¹⁰⁰² ¹⁰⁰³ ¹⁰⁰⁴ ¹⁰⁰⁵ ¹⁰⁰⁶ ¹⁰⁰⁷ ¹⁰⁰⁸ ¹⁰⁰⁹ ¹⁰¹⁰ ¹⁰¹¹ ¹⁰¹² ¹⁰¹³ ¹⁰¹⁴ ¹⁰¹⁵ ¹⁰¹⁶ ¹⁰¹⁷ ¹⁰¹⁸ ¹⁰¹⁹ ¹⁰²⁰ ¹⁰²¹ ¹⁰²² ¹⁰²³ ¹⁰²⁴ ¹⁰²⁵ ¹⁰²⁶ ¹⁰²⁷ ¹⁰²⁸ ¹⁰²⁹ ¹⁰³⁰ ¹⁰³¹ ¹⁰³² ¹⁰³³ ¹⁰³⁴ ¹⁰³⁵ ¹⁰³⁶ ¹⁰³⁷ ¹⁰³⁸ ¹⁰³⁹ ¹⁰⁴⁰ ¹⁰⁴¹ ¹⁰⁴² ¹⁰⁴³ ¹⁰⁴⁴ ¹⁰⁴⁵ ¹⁰⁴⁶ ¹⁰⁴⁷ ¹⁰⁴⁸ ¹⁰⁴⁹ ¹⁰⁵⁰ ¹⁰⁵¹ ¹⁰⁵² ¹⁰⁵³ ¹⁰⁵⁴ ¹⁰⁵⁵ ¹⁰⁵⁶ ¹⁰⁵⁷ ¹⁰⁵⁸ ¹⁰⁵⁹ ¹⁰⁶⁰ ¹⁰⁶¹ ¹⁰⁶² ¹⁰⁶³ ¹⁰⁶⁴ ¹⁰⁶⁵ ¹⁰⁶⁶ ¹⁰⁶⁷ ¹⁰⁶⁸ ¹⁰⁶⁹ ¹⁰⁷⁰ ¹⁰⁷¹ ¹⁰⁷² ¹⁰⁷³ ¹⁰⁷⁴ ¹⁰⁷⁵ ¹⁰⁷⁶ ¹⁰⁷⁷ ¹⁰⁷⁸ ¹⁰⁷⁹ ¹⁰⁸⁰ ¹⁰⁸¹ ¹⁰⁸² ¹⁰⁸³ ¹⁰⁸⁴ ¹⁰⁸⁵ ¹⁰⁸⁶ ¹⁰⁸⁷ ¹⁰⁸⁸ ¹⁰⁸⁹ ¹⁰⁹⁰ ¹⁰⁹¹ ¹⁰⁹² ¹⁰⁹³ ¹⁰⁹⁴ ¹⁰⁹⁵ ¹⁰⁹⁶ ¹⁰⁹⁷ ¹⁰⁹⁸ ¹⁰⁹⁹ ¹¹⁰⁰ ¹¹⁰¹ ¹¹⁰² ¹¹⁰³ ¹¹⁰⁴ ¹¹⁰⁵ ¹¹⁰⁶ ¹¹⁰⁷ ¹¹⁰⁸ ¹¹⁰⁹ ¹¹¹⁰ ¹¹¹¹ ¹¹¹² ¹¹¹³ ¹¹¹⁴ ¹¹¹⁵ ¹¹¹⁶ ¹¹¹⁷ ¹¹¹⁸ ¹¹¹⁹ ¹¹²⁰ ¹¹²¹ ¹¹²² ¹¹²³ ¹¹²⁴ ¹¹²⁵ ¹¹²⁶ ¹¹²⁷ ¹¹²⁸ ¹¹²⁹ ¹¹³⁰ ¹¹³¹ ¹¹³² ¹¹³³ ¹¹³⁴ ¹¹³⁵ ¹¹³⁶ ¹¹³⁷ ¹¹³⁸ ¹¹³⁹ ¹¹⁴⁰ ¹¹⁴¹ ¹¹⁴² ¹¹⁴³ ¹¹⁴⁴ ¹¹⁴⁵ ¹¹⁴⁶ ¹¹⁴⁷ ¹¹⁴⁸ ¹¹⁴⁹ ¹¹⁵⁰ ¹¹⁵¹ ¹¹⁵² ¹¹⁵³ ¹¹⁵⁴ ¹¹⁵⁵ ¹¹⁵⁶ ¹¹⁵⁷ ¹¹⁵⁸ ¹¹⁵⁹ ¹¹⁶⁰ ¹¹⁶¹ ¹¹⁶² ¹¹⁶³ ¹¹⁶⁴ ¹¹⁶⁵ ¹¹⁶⁶ ¹¹⁶⁷ ¹¹⁶⁸ ¹¹⁶⁹ ¹¹⁷⁰ ¹¹⁷¹ ¹¹⁷² ¹¹⁷³ ¹¹⁷⁴ ¹¹⁷⁵ ¹¹⁷⁶ ¹¹⁷⁷ ¹¹⁷⁸ ¹¹⁷⁹ ¹¹⁸⁰ ¹¹⁸¹ ¹¹⁸² ¹¹⁸³ ¹¹⁸⁴ ¹¹⁸⁵ ¹¹⁸⁶ ¹¹⁸⁷ ¹¹⁸⁸ ¹¹⁸⁹ ¹¹⁹⁰ ¹¹⁹¹ ¹¹⁹² ¹¹⁹³ ¹¹⁹⁴ ¹¹⁹⁵ ¹¹⁹⁶ ¹¹⁹⁷ ¹¹⁹⁸ ¹¹⁹⁹ ¹²⁰⁰ ¹²⁰¹ ¹²⁰² ¹²⁰³ ¹²⁰⁴ ¹²⁰⁵ ¹²⁰⁶ ¹²⁰⁷ ¹²⁰⁸ ¹²⁰⁹ ¹²¹⁰ ¹²¹¹ ¹²¹² ¹²¹³ ¹²¹⁴ ¹²¹⁵ ¹²¹⁶ ¹²¹⁷ ¹²¹⁸ ¹²¹⁹ ¹²²⁰ ¹²²¹ ¹²²² ¹²²³ ¹²²⁴ ¹²²⁵ ¹²²⁶ ¹²²⁷ ¹²²⁸ ¹²²⁹ ¹²³⁰ ¹²³¹ ¹²³² ¹²³³ ¹²³⁴ ¹²³⁵ ¹²³⁶ ¹²³⁷ ¹²³⁸ ¹²³⁹ ¹²⁴⁰ ¹²⁴¹ ¹²⁴² ¹²⁴³ ¹²⁴⁴ ¹²⁴⁵ ¹²⁴⁶ ¹²⁴⁷ ¹²⁴⁸ ¹²⁴⁹ ¹²⁵⁰ <

βεβούλευσθε δ' οὐδὲν αὐτοὶ συμφέρον περὶ τοῦ πολέμου, οὐδὲ πρὸ τῶν πραγμάτων προσράτ' οὐδέν, πρὶν ἂν ἢ γεγενημένον ἢ γιγνόμενόν τι πύθῃσθε. ταῦτα δ' ἴσως πρότερον μὲν ἐνῆν. *δυνατὴ*
 νῦν δ' ἐπ' αὐτὴν ἤκει τὴν ἀκμήν, ὥστ' οὐκέτ' ἐγχωρεῖ.

Δοκεῖ δέ μοι θεῶν τις, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς γιγνομέ- 42
 νοις ὑπὲρ τῆς πόλεως αἰσχυνόμενος τὴν φιλοπραγμοσύνην
 ταύτην ἐμβαλεῖν Φιλίππῳ. εἰ γὰρ ἔχων, ἃ κατέστραπται καὶ
 προεἰληφεν, ἡσυχίαν ἔχειν ἤθελε καὶ μηδὲν ἔπραττεν ἔτι,
 ἀποχρῆν ἐνίοις ὑμῶν ἂν μοι δοκεῖ, ἐξ ὧν αἰσχύνῃ καὶ ἀναν-
 δρίαν καὶ πάντα τὰ αἰσχιστ' ὠφληκότες ἂν ἦμεν δημοσίᾳ·
 νῦν δ' ἐπιχειρῶν αἰεὶ τι καὶ τοῦ πλείονος ὀρεγόμενος ἴσως
 ἂν ἐκκαλέσαιθ' ὑμᾶς, εἴπερ μὴ παντάπασιν ἀπεγνώκατε.

Θαυμάζω δ' ἐγώ γε, εἰ μηδεὶς ὑμῶν μήτ' ἐνθυμεῖται μήτ' 43
 ὀργίζεται, ὄρων, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ
 πολέμου γεγενημένην ὑπὲρ τοῦ τιμωρήσασθαι Φιλίππον, τὴν
 δὲ τελευταίην οὖσαν ἤδη περὶ τοῦ μὴ παθεῖν κακῶς ὑπὸ Φιλίπ-
 που. ἀλλὰ μὴν ὅτι γ' οὐ στήσεται, δῆλον, εἰ μὴ τις κωλύσει.
 εἶτα τοῦτ' ἀναμενοῦμεν, καὶ τριήρεις κενὰς καὶ τὰς παρὰ
 τοῦ δεινός ἐλπίδας ἂν ἀποστείλητε, πάντ' ἔχειν οἴεσθε; οὐκ
 ἐμθησόμεθα; οὐκ ἔξιμεν αὐτοὶ μέρος γέ τι στρατιωτῶν οἰ- 44
 κείων νῦν, εἰ καὶ μὴ πρότερον; οὐκ ἐπὶ τὴν ἐκείνου πλευσό-
 μεθα; «ποι οὖν προσορμιούμεθα;» ἤρετό τις. εὐρήσει τὰ
 σαθρά, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ἐκείνου πραγμάτων αὐτὸς ὁ
 πόλεμος, ἂν ἐπιχειρῶμεν ἂν μέντοι καθώμεθ' οἴκοι λοιδο-
 ρομένων ἀκούοντες καὶ αἰτιωμένων ἀλλήλους τῶν λεγόν-
 των, οὐδέ ποτ' οὐδὲν ἡμῖν μὴ γένηται τῶν δεόντων.

Ὅποι μὲν γὰρ ἂν, οἶμαι, μέρος τι τῆς πόλεως συναπο- 45
 σταλῆ, κἂν μὴ πᾶσα, καὶ τὸ τῶν θεῶν εὐμενές καὶ τὸ τῆς
 τύχης συναγωνίζεται. ὅποι δ' ἂν στρατηγὸν καὶ ψήφισμα
 κενὸν καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἐλπίδας ἐκπέμψητε, οὐδὲν
 ὑμῖν τῶν δεόντων γίγνεται, ἀλλ' οἱ μὲν ἐχθροὶ καταγελωσιν,

- οί δὲ σύμμαχοι τεθνήσκει τῆ δέει τοιοῦτους ἀποστόλους.
- 46 οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν ἓν ἄνδρα δυνηθῆναί ποτε ταυθ' ὑμῖν
 πρᾶξι πάνθ', ὅσα βούλεσθε· ὑποσχέσθαι μέντοι καὶ φῆσαι
 καὶ τὸν δεῖν' αἰτιάσασθαι καὶ τὸν δεῖν' ἔστιν, τὰ δὲ πράγματ'
 ἐκ τούτων ἀπόλωλεν. ὅταν γὰρ ἡγήται μὲν ὁ στρατηγὸς
 ἀθλίων ἀπομίσθων ξένων, οἱ δ' ὑπὲρ ὧν ἂν ἐκεῖνος πράξει
 πρὸς ὑμᾶς ψευδόμενοι βραδύως ἐνθάδ' ὦσιν, ὑμεῖς δ', ἐξ ὧν ἂν
 ἀκούσθῃ, ὅ τι ἂν τύχητε, ψηφίζεσθε, τί καὶ χρή προσδοκᾶν;
- 47 Πῶς οὖν ταῦτα παύσεται; ὅταν ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 τοὺς αὐτοὺς ἀποδείξητε στρατιώτας καὶ μάρτυρας τῶν στρα-
 τηγουμένων καὶ δικαστὰς οἴκαδ' ἐλθόντας τῶν εὐθυνῶν, ὥστε
 μὴ ἀκούειν μόνον ὑμᾶς τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ παρόν-
 τας ὄραν. νῦν δ' εἰς τοῦθ' ἤκει τὰ πράγματ' αἰσχύνης, ὥστε
 τῶν στρατηγῶν ἕκαστος δις καὶ τρις κρίνεται παρ' ὑμῖν περὶ
 θανάτου, πρὸς δὲ τοὺς ἐχθροὺς οὐδεὶς οὐδ' ἅπαξ αὐτῶν ἀγω-
 νίσασθαι περὶ θανάτου τολμᾶ, ἀλλὰ τὸν τῶν ἀνδραποδιστῶν
 καὶ λωποδυτῶν θάνατον μᾶλλον αἰροῦνται τοῦ προσήκοντος·
 κακούργου μὲν γάρ ἐστι κριθέντ' ἀποθανεῖν, στρατηγοῦ δὲ
 μαχόμενον τοῖς πολεμίοις.
- 48 Ἡμῶν δ' οἱ μὲν περιμόντες μετὰ Λακεδαιμονίων φασὶ
 Φίλιππον πράττειν τὴν Θηβαίων κατάλυσιν καὶ τὰς πολι-
 τείας διασπᾶν, οἱ δ' ὡς πρέσβεις πέπομφεν ὡς βασιλέα, οἱ
 δ' ἐν Ἰλλυριοῖς πόλεις τειχίζουσιν, οἱ δὲ — λόγους πλάττοντες
- 49 ἕκαστος περιερχόμεθα. ἐγὼ δ' οἶμαι μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 νῆ τοὺς θεοὺς ἐκεῖνον μεθύειν τῆ μεγέθει τῶν πεπραγμένων
 καὶ πολλὰ τοιαῦτ' ὄνειροπολεῖν ἐν τῇ γνώμῃ, τὴν τ' ἐρημίαν
 τῶν κωλυσόντων ὄρωντα καὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐπηρμένον,
 οὐ μέντοι γε μὰ Δι' οὕτω προαιρεῖσθαι πράττειν, ὥστε τοὺς
 ἀνοητοτάτους τῶν παρ' ἡμῖν εἰδέναι, τί μέλλει ποιεῖν ἐκεῖνος·
 ἀνοητότατοι γὰρ εἰσιν οἱ λογοποιοῦντες.
- 50 Ἄλλ' ἂν ἀφέντες ταῦτ' ἐκεῖν' εἰδῶμεν, ὅτι ἐχθρὸς ἀνθρω-

Εἰς τὴν αἰσθησὶν μὲν ἀφαιρούμεν οἱ εἰς τὴν
 ἀγορᾶν διασπᾶντοῖσι δὲ ὁ εἰσπῆται εἰς ἐπι-
 φράζει τῶν δαίμων κενεῖται τῶν
 τῶν οὐκ ἔστιν ἡγεμονία καὶ θηβαίων μάλιστα

πος καὶ τὰ ἡμέτερ' ἡμᾶς ἀποστερεῖ καὶ χρόνον πολὺν ὕβρισε
καὶ ἄπανθ', ὅσα πώποτ' ἠλπίζαμέν τινα πράξειν ὑπὲρ ἡμῶν,
καθ' ἡμῶν εὐρηται, καὶ τὰ λοιπὰ ἐν αὐτοῖς ἡμῖν ἐστι, καὶ
μὴ νῦν ἐθέλωμεν ἐκεῖ πολεμεῖν αὐτῷ, ἐνθάδ' ἴσως ἀναγκασθησόμεθα
τοῦτο ποιεῖν, ἂν ταῦτ' εἰδῶμεν, καὶ τὰ δέοντ' ἐσόμεθ' ἐγνωχότες
καὶ λόγων ματαίων ἀπηλλαγμένοι· οὐ γάρ, ἅττα ποτ' ἔσται, δεῖ σκοπεῖν,
ἀλλ' ὅτι φαῦλα, ἂν μὴ προσέχητε τὸν νοῦν καὶ τὰ προσήκοντα
ποιεῖν ἐθέλητε, εὖ εἰδέναι.

Ἐγὼ μὲν οὖν οὐτ' ἄλλοτε πώποτε πρὸς χάριν εἰλόμην ⁵¹
λέγειν, ὅτι ἂν μὴ καὶ συνοῖσιν πεπεισμένος ᾧ, νῦν θ', ἃ
γιγνώσκω, πάνθ' ἀπλῶς οὐδὲν ὑποστειλάμενος πεπαρρησιασμαι.
ἐβουλόμην δ' ἂν, ὥσπερ ὑμῖν συμφέρον τὰ βέλτιστ' ἀκούειν οἶδα,
οὕτως εἰδέναι συνοῖσον καὶ τῷ τὰ βέλτιστ' εἰπόντι· πολλῷ γὰρ ἂν ἥδιον εἶχον. νῦν δ' ἐπ' ἀδήλοις οὔσι
τοῖς ἀπὸ τούτων ἐμαυτῷ γενησομένοις, ὅμως ἐπὶ τῷ συνοῖσειν ὑμῖν,
ἂν πράξητε, ταῦτα πεπεισθαι λέγειν αἰροῦμαι. νικῆν δέ, ὅτι
πᾶσιν ἡμῖν μέλλει συνοῖσειν.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

I. Πολιτική κατάσταση τῶν Ἀθηνῶν μέχρι τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Δημοσθένους.

Ἡ ἡγεμονία τῶν Ἀθηνῶν καταλυθεῖσα διὰ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἤρξατο ἀναδημιουργουμένη κατὰ τὸν μετὰ τοῦτον ἐκτραγένη πόλεμον μεταξὺ Θηβῶν καὶ Σπάρτης. Τὰ κατὰ θάλασσαν περιφανῆ κατορθώματα τῶν Ἀθηναίων στρατηγῶν Χαβρίου καὶ Τιμοθέου, αἱ στρατιωτικαὶ μεταρρυθμίσεις τοῦ Ἴφικράτους καὶ ἡ σόφρων πολιτικὴ τοῦ Καλλιστράτου συνετέλεσαν ὥστε νὰ δημιουργηθῆ (ἐν ἔτει 377) ἀθηναϊκὴ συμμαχία ἢ ὁμοσπονδία περιλαβοῦσα περὶ τὰς 70 πόλεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτο ἡ Χίος, ἡ Τένεδος, ἡ Μυτιλήνη, τὸ Βυζάντιον, ἡ Χαλκίς καὶ ἄλλαι. Οὕτως ἡ ἡγεμονία περιῆλθε καὶ πάλιν εἰς τοὺς Ἀθηναίους.

Ἄλλ' ἡ ἡγεμονία αὕτη δὲν διειρηθή ἐπὶ μακρόν· οἱ Ἀθηναῖοι μὴ τηρήσαντες τὰς πρὸς τοὺς συμμάχους τοὺς ταχθέντας ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῶν ἀναληφθείσας ὑποχρεώσεις, ἀλλ' ἐπιδοθέντες εἰς πείσεις καὶ ἀοργυρολογίαν αὐτῶν προεκάλεσαν τὸν λεγόμενον συμμαχικὸν πόλεμον, καθ' ὃν αἱ Ἀθῆναι ἐπὶ τριετίαν ὄλην (358-355) ἠναγκάσθησαν νὰ πολεμήσωσι κατὰ τῶν ἀποστασῶν ἰσχυροτάτων συμμαχίδων, τῆς Χίου, Ῥόδου, Κῶ καὶ τοῦ Βυζαντίου, βοηθουμένων ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς ἐν Καρία Ἀλικαρνασσοῦ Μανσώλου. Κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτον οἱ Ἀθηναῖοι μικρὰς ἐπιτυχίας ἔσχον· φοβηθέντες δὲ τέλος τὰς ἀπειλὰς τοῦ βασιλέως τῆς Περσίας Ἀρταξέρξου τοῦ Ὁχοῦ, ὅτι θ' ἀποστείλῃ μέγαν στόλον πρὸς βοήθειαν τῶν συμμάχων, ἠναγκάσθησαν νὰ συνάψωσιν εἰρήνην (355) μετὰ τῶν ἀποστατῶν συμμάχων παρέχοντες εἰς αὐτοὺς πλήρη ἀνεξαρτησίαν καὶ ἀνεχόμενοι τὴν πλήρη σχεδὸν διάλυσιν τῆς ἀθηναϊκῆς ἡγεμονίας.

Ἡ διάλυσις αὕτη τῆς ἡγεμονίας συνεπέφερε τὴν ἔκπτωσιν πάσης ἐν γένει δυνάμεως τῶν Ἀθηναίων, οἰκονομικῆς τε καὶ ἠθικῆς. Ἐν αὐταῖς ταῖς Ἀθήναις κατέπεσε τὸ γενναῖον φρόνημα

καὶ ἐξέλιπε πᾶσα πολιτικὴ ἐνέργεια τείνουσα εἰς τὴν ἀνάκτησιν τῆς παλαιᾶς ἰσχύος. Ὁ δῆμος ἀπὸ τῆς μετὰ τῶν συμμάχων συναφθείσης εἰρήνης ἠκολούθει τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς τοῦ δημαγωγοῦ Εὐβούλου, ὅστις πρόγραμμα εἶχε τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς ἀρχαίας φιλοδοξίας καὶ τὴν ἐκ παντὸς τρόπου ἐπιδίωξιν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς εὐζωίας τοῦ ἰδιώτου. Οἱ πολῖται ἀπηγοῦντο ἤδη νὰ στρατεύωσιν οἱ ἴδιοι μεταχειριζόμενοι τὰ ξενικὰ στρατεύματα, ἐν δὲ τῇ ἐκκλησίᾳ ἐψήφισον μὲν πολλὰ, εἶτα δ' ὅμως ὀλίγα ἢ οὐδὲν ἐξετέλουν τὸ σύστημα τῶν **λειτουργιῶν** κατ' ὄνομα μόνον διετηρεῖτο, ἀφ' οὗ οἱ πλουσιώτατοι κατώρθωνον ἢ ἀποφεύγων ἀυτάς, ἐπιβαρυνόμενων δυσαναλόγως τῶν ὀλιγώτερον πλουσίων. Ἐν ᾧ δὲ ἡ πολιτεία ἔφθινεν, ἠὔξανον αἱ τρυφαὶ καὶ αἱ ἀναλαύσεις τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου. Οἱ ἰδιωτικοὶ οἴκοι ἀνηγείροντο μεγαλοπρεπεῖς, αἱ ἐορταὶ καὶ πανηγύρεις κατ' οὐδὲν ἡλαττοῦντο τῆς παλαιᾶς μεγαλοπρεπειᾶς. Χορῆμα ἄφθονον κατεσπαταλᾶτο διὰ τὴν ὡς οἶόν τε μεγαλοπρεπεστέραν διεξαγωγὴν τῶν θεατρικῶν παραστάσεων· τέλος δὲ οὐδέποτε κατεβάλλετο μεγαλυτέρα φροντίς περὶ τὴν εἰς τοὺς πολλοὺς τακτικὴν διανομὴν τῶν **θεωρικῶν** χρημάτων¹.

Οὕτως εἶχον τὰ τῆς πολιτείας τῶν Ἀθηναίων κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους· ἐν μέσῳ δὲ τῆς τοιαύτης καταστάσεως τῆς πολιτείας ἐμφανίζεται ὁ Δημοσθένης.

II. Δημοσθένης.

α') Βίος Δημοσθένους.

Ὁ Δημοσθένης, υἱὸς Δημοσθένους, ἐκ τοῦ ἐν Ἀττικῇ δήμου Παιανίας, κειμένου κατὰ τοὺς ἀνατολικοὺς πρόποδας τοῦ Ὑμητοῦ, ἐγεννήθη τῷ 383 π. Χ. Καὶ ὁ μὲν πατὴρ του εὖπορος ὢν

¹ Θεωρικὰ ἐκαλοῦντο τὰ χρήματα, τὰ ὅποια τῇ προτάσει τοῦ Κλεοφῶντος — οὐχὶ τοῦ Περικλέους — ἀπεφασίσθη νὰ δίδονται εἰς ἀπόρους Ἀθηναίους πολίτας, ἵνα πληρῶνται τὰς θέσεις αὐτῶν ἐν τῷ θεάτρῳ (πρὸς δύο ὀβολοὺς ἐκάστην θέσιν). Τὰ χρήματα ταῦτα ἐπληρῶνοντο ἐκ τῶν περισσευμάτων τῶν δημοσίων εἰσπράξεων ἐν καιρῷ δ' ὅμως πολέμου ὠρίζετο διὰ νόμον νὰ δαπανῶνται ταῦτα εἰς τὰς στρατιωτικὰς χρείας. Ἀλλ' ὅτε προστάτης τοῦ δήμου ἦτο ὁ Εὐβουλος, ἠκρωσθή ὁ νόμος οὗτος καὶ ἔκτισε κατ' ἔτος, ὅπως ἕκαστος ἐχόντων τῶν πραγμάτων, διενέμοντο τὰ περισσεύματα εἰς τὸν δήμον ὡς **θεωρικά**.

ἐκέκτητο ἐν Ἀθήναις δύο ἐργαστήρια, μαχαιροποιεῖον καὶ θρονοποιεῖον, ἣ δὲ μήτηρ του — Κλεοπούλη ὀνομαζομένη — κατήγετο ἐκ Σκυθίας.

Ἐπταετὴς μόλις γενόμενος ὁ Δημοσθένης ἀπόλεσε τὸν πατέρα του, ὅστις ἀποθνήσκων κατέλιπε τρεῖς ἐπιτρόπους τῶν ἀηλίκων τέκνων, τοῦ υἱοῦ καὶ τῆς θυγατρὸς. Ἄλλ' οἱ ἐπίτροποι δὲν ἐφάνησαν ἀξιόπιστοι, διότι τὴν καταλειφθεῖσαν περιοσίαν, ἀνερχομένην εἰς δέκα πέντε τάλαντα, δηλ. περίπου εἰς ἑπτακοσίας εἴκοσι χιλιάδας σημερινῶν δραχμῶν, διεσπάθησαν σχεδὸν τελείως, ἐν ᾧ ἠδύνατο γὰρ διπλασιάσωσιν αὐτὴν εὐσυνειδήτως διαχειριζόμενοι. Ὡσαύτως οὗτοι καὶ τῆς παιδείσεως τοῦ Δημοσθένους ἠμέλησαν ἄλλ' οὗτος φιλομαθὴς ὢν καὶ ἐπιμελὴς ἐμόρφωσεν ἑαυτὸν μαθητεύσας παρὰ τῷ ῥήτορι Ἰσαίῳ, τῷ Χαλκιδεῖ, καὶ μελετήσας τοὺς λόγους τοῦ Ἰσοκράτους, τὰ συγγράμματα τοῦ Πλάτωνος καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ Θουκυδίδου, ἣν, ὡς λέγεται, ὀκτάκις ἀνέγραψε καὶ μέγα μέρος αὐτῆς ἀπεμνημόνευσεν. Διαφόρους δ' ἐλλείψεις αὐτοῦ σημαντικὰς διὰ τὸ ἔργον τοῦ ῥήτορος, ὡς τὴν ἀσάφειαν καὶ τραυλότητα τῆς γλώσσης, τὸ ἀσθενὲς καὶ φαῦλον τῆς φωνῆς καὶ τὴν ἀπρεπῆ ἀνακίνησιν τοῦ ὄμου, ὑπερενίκησε δι' ἐπιμόνον ἀσκήσεως καὶ φιλοπονίας.

Ἐνῆλιξ γενόμενος κατεδίωξε δικαστικῶς τοὺς ἐπιτρόπους ὑπὸ τὴν ὄδηγίαν τοῦ διδασκάλου του Ἰσαίου καὶ κατώρθωσε μικρὸν μόνον μέρος τῆς πατρικῆς περιοσίας ἢ ἀναλάβῃ. Διὰ τοῦτο ἀναγκασθεὶς γὰρ φροντίσῃ περὶ τῆς ἀναπληρώσεως τῆς ἀπολεσθείσης περιοσίας ἐγένετο **λογογράφος**· ὡς τοιοῦτος συνέτατε λόγους δικανικοὺς ὑπὲρ ἄλλων καὶ μεγάλως ἐξετιμᾶτο. Ἀλλὰ τὴν δόξαν αὐτοῦ ἐκτήσατο ἐκ τῶν πολιτικῶν λόγων καὶ τῆς πολιτικῆς ἐνεργείας κατὰ Φιλίππον, τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας, ὅστις ὁσημέρως αὐξανόμενος διανοεῖτο ἢ ἄρξῃ ὅλης τῆς Ἑλλάδος· τοῦτο καθορῶν ὁ Δημοσθένης εἰργάζετο ἐκ παντὸς τρόπου ἢ ἀννύσῃ τὸ φρόνημα τῶν συμπολιτῶν ἀναμνηστικῶν αὐτοὺς τὰ ἐν Μαραθῶνι, ἐν Σαλαμῖνι καὶ ἐν Πλαταιαῖς τρόπαια τῶν προγόνων. Καὶ ἔνθεν μὲν ἐπολέμει κατὰ τῶν Φιλιππιζόντων, ἔνθεν δ' ἐφρόντιζε ἢ ἀνεύρη συμμάχους τῶν Ἀθηναίων· ὅτε δ' ἐπρόσβενυσεν εἰς Θήβας, κατώρθωσε γὰρ διαλλάξῃ τὰς τέως ἀσπόνδους πόλεις, Ἀθήνας καὶ Θήβας, καὶ γὰρ καταστήσῃ αὐτὰς συμμάχους· ἀλλ' ἡ συμμαχία αὕτη κατεστράφη διὰ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ ἥττης (338).

Καὶ μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ ἦταν ὁ Δημοσθένης οὔτε τὸ θάρος ἀπέβαλεν οὔτε ἔπαυσε μισῶν τοὺς Μακεδόνας· ἐν ἀρχῇ μάλιστα τῆς βασιλείας τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου (336) ἐπέτυχεν, ἵνα οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Θηβαῖοι ἀποστῶσι τῆς μακεδονικῆς κυριαρχίας· ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος ἐπελθὼν κατὰ τῶν Θηβῶν καὶ καταστρέψας αὐτὰς ἐζήτησεν εἶτα παρὰ τῶν Ἀθηναίων τὴν παράδοσιν τοῦ Δημοσθένους καὶ ἄλλων τιῶν στρατηγῶν καὶ πολιτικῶν ἐκ τῶν ἰδίως ὑποκινησάντων καὶ ὑποστηριξαίντων τὴν ἀποστασίαν τῶν Θηβαίων· τῇ παρεμβάσει δ' ὅμως τοῦ μακεδονίζοντος ὀήτορος Δημάδου ἡ παράδοσις αὕτη ἀπεσοβήθη.

Τῷ 324 κατηγορηθεὶς ὁ Δημοσθένης ὡς δωροδοκῆσας ἐν τῇ δίκῃ τοῦ Ἀρπάλου, ταμίου τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, φυγόντος μετὰ πολλῶν χρημάτων ἐξ Ἀσίας εἰς Ἀθήνας, κατεδικάσθη εἰς πρόστιμον πενήτηντα ταλάντων, μὴ δυνάμενος δὲ ν' ἀποτίσῃ τὸ ποσὸν αὐτὸ ἔφυγεν εἰς Αἴγυπτον καὶ ἐκεῖθεν εἰς Τροίζην. Καὶ ἔγραφε μὲν καὶ πρὸς τὴν βουλὴν καὶ πρὸς τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων δικαιολογούμενος καὶ παρακαλῶν ν' ἀνακληθῆ, ἀλλ' αἱ παρακλήσεις αὗται εἰς οὐδὲν ὠφέλουν καὶ μόνον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου (323), ὅτε αἱ Ἀθηναῖαι, τὸ Ἄργος καὶ ἡ Κόρινθος ἐπανέστησαν κατὰ τῆς μακεδονικῆς ἀρχῆς, ἐπῆλθε μεταβολή τις τῶν διαθέσεων τοῦ δήμου· διότι οὗτος μαθὼν ὅτι ὁ Δημοσθένης, καίπερ φυγὰς, συνώδευσε τοὺς Ἀθηναίους πρέσβεις, τοὺς κηρύσσοντας τὸν κατὰ τῶν Μακεδόνων πόλεμον, ἀνεζάλεσεν αὐτὸν πατηγρικῶς.

Μετὰ τὴν ἀνάκλησίν του ὁ Δημοσθένης ἐξηκολούθει τὸν κατὰ τῶν Μακεδόνων ἀγῶνα· ἀλλ' ὅτε τῷ 322 αἱ Ἀθηναῖαι ἐκυριεύθησαν καὶ φρουρὰ μακεδονικὴ ἐγκαθιδρύθη ἐν αὐταῖς, κατεδιώχθη ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ τῆς Μακεδονίας Ἀντιπάτρου. Καὶ κατώρθωσε μὲν νὰ καταφύγῃ εἰς τὸν ἐν Καλαυρία (νῦν Πόρος) γαῶν τοῦ Ποσειδῶνος, ἀλλ' οἱ στρατιῶται τοῦ Ἀντιπάτρου ἀπέσπασαν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ. Εὐτυχῶς ὅμως ὁ ὀήτωρ ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ δηλητήριον ἐντὸς δακτυλίου ἢ γραφικοῦ καλάμου καὶ πῶν αὐτὸ ἀπέφυγε τὰς ὕβρεις τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ δι' ἐκουσίον θάνατον (κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 322).

Οἱ οἰκήτορες τῆς Καλαυρίας ἡγειραν ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ γαοῦ τοῦ Ποσειδῶνος μνημα τοῦ ὀήτορος καὶ ἐπὶ αἰῶνας πολλοὺς

ἐξηκολούθουν τιμῶντες τὴν μνήμην αὐτοῦ. Ἄλλὰ καὶ οἱ συμπολι-
ται τοῦ ῥήτορος τεσσαράκοντα καὶ δύο ἔτη μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ
ἐψήφισαν, ἵνα ὁ προσβύτατος τῶν ἀπὸ τοῦ γένους αὐτοῦ ἔχη
αἰτησῶν ἐν τῷ Πρυτανείῳ, καὶ ἀνήγειραν ἐν τῇ ἀγορᾷ χαλκοῦν τοῦ
ῥήτορος ἀνδριάντα, ἐφ' οὗ ἐχαράχθη τὸ πολυθρόνητον ἐπίγραμμα:

Ἐἴπεο ἴσῃν ὄωμην γνώμη, Δημόσθενες, εἶχες,
οὔ ποτ' ἂν Ἑλλήνων ἤρξεν ἄρης Μακεδῶν.

β') Λόγοι Δημοσθένους.

ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Δημοσθένους περιῆλθον εἰς ἡμᾶς 61 λόγοι
τούτων οἱ μὲν 15 εἶναι **συμβουλευτικοὶ ἢ δημογοραῖαι**, οἱ δὲ λοιποὶ
δικανικοί. Τῶν συμβουλευτικῶν, δηλ. τῶν λόγων τῶν ἀπαγγελθέν-
των ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου, σπουδαιότατοι εἶναι οἱ **Φιλιππι-
κοί**, οἱ Ὀλυνθιακοὶ καὶ ὁ **περὶ τῆς εἰρήνης**: τῶν δὲ δικανικῶν
ἔχομεν δύο εἶδη: 1) λόγους δικανικοὺς **δημοσίους**, ἀπαγγελθέν-
τας δηλ. ἐν δημοσίαις δίκαις, ὧν σπουδαιότατος εἶναι ὁ **περὶ τοῦ
στεφάνου**, καὶ 2) λόγους δικανικοὺς **ιδιωτικούς**, ἀπαγγελθέντας
δηλ. ἐν ιδιωτικαῖς δίκαις.

Ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις τοῦ Δημοσθένους καταφαίνεται μεγαλεῖον
ψυχῆς, σαφήνεια, γοργότης καὶ σφοδρότης τῆς ἐκφράσεως, σαρκ-
ασμοὶ πικροί, ποικιλία ῥητορικῶν σχημάτων καὶ τρόπων λεκτικῶν
καὶ ἐν γένει πάντα, ὅσα προσδίδουσιν εἰς αὐτοὺς **δεινότητα καὶ ὕψος**.

Ἐκαστος τῶν λόγων συνίσταται ἐκ πέντε μερῶν, τοῦ **προοι-
μίου**, τῆς **διηγέσεως**, τῆς **προθέσεως**, τῆς **πίστεως** καὶ τοῦ **ἐπι-
λόγου**. Τούτων τὸ κυριώτερον μέρος εἶναι τὸ τρίτον—ἡ **πρόθεσις**—
ἐν ᾧ ἀναπτύσσεται ἡ πρότασις τοῦ ῥήτορος: τὸ μέρος τοῦτο προ-
παρασκευάζει μὲν ἢ **διήγησις**, συμπληροῦ δὲ καὶ ἐξηγεῖ ἢ **πίστις**.

III. Περιληπτικὴ ἱστορία τοῦ Φιλίππου.

Ὁ Φίλιππος, υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Ἀμύντου τοῦ
B', ἐγεννήθη τῷ 382 π. X. Δεκαπενταετῆς περιέπου τὴν ἡλικίαν
ἤχθη ὡς ὄμηρος ὑπὸ τοῦ Πελοπίδου εἰς Θήβας, ἔνθα ἔτυχεν ἑλλη-
νικωτάτης μορφώσεως. Μετὰ τριετῆ δ' ἐν Θήβαις διαμονῇ ἐπ-
αηγήθη εἰς Μακεδονίαν καί, ὅτε ὁ ἀδελφός του Περδίκκας ἐφο-

νεύθη ἔν τιμι πρὸς τοὺς Ἰλλυριοὺς μάχη, ἀνεκηρύχθη αὐτὸς βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας (τῷ 359).

Ὁ Φίλιππος ἀναλαβὼν τὴν βασιλείαν ἔσωσε τὴν Μακεδονίαν ἀπὸ τοὺς εἰσβαλόντας εἰς αὐτὴν Ἰλλυριοὺς καὶ Παίονας, ἐστερέωσε τὸν θρόνον του κατὰ τῶν ἀνταπαιτητῶν αὐτοῦ καὶ ὠργάνωσε τὸν μακεδονικὸν στρατὸν κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς νέας πολεμικῆς τέχνης. Ἀμέσως δὲ κατόπιν θέλων νὰ συνδέσῃ στενωτέρον τὴν Μα-

ΦΙΛΙΠΠΟΣ

κεδονίαν μετὰ τῆς θαλάσσης ἐστράφη πρὸς τὴν Χαλκιδικὴν χερσόνησον καὶ ἐκυρίευσε τὴν Ἀμφίπολιν (357), ἀξιολογωτάτην τῶν ἑλληνικῶν ἀποικιῶν εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Θράκης, καὶ τὰς ἐπὶ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου κτήσεις τῶν Ἀθηναίων Πύδναν (357) καὶ Ποτειδαίαν (356). Καὶ ταύτην μὲν ἔδωκεν εἰς τοὺς Ὀλυνθίους,

ἵνα προσοικειωθῇ αὐτούς, ἀλλὰ συγχρόνως προσκλήθεις ὑπὸ Θρακῶν εἰς βοήθειαν κατέλαβε τὰς πέρας τοῦ Στυμόνος Κορινθίας, ἠΰξησεν αὐτὰς μετονομάσας Φιλίππους καὶ ἐγένετο κύριος τοῦ Παγγαίου.

Μετὰ ταῦτα προσκλήθεις ὑπὸ τῶν ἐν Λαρίσῃ Ἀλεναδῶν κατὰ τοῦ τυράννου τῶν Φερῶν Λυκόφρονος ἔσπευσε εἰς Θεσσαλίαν καὶ τὰς αὐτόθι καταπιεζομένας πόλεις ἐπροσπάτησε. Κατὰ τὰ πρῶτα δὲ ἤδη ἔτη τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἐκραγέντος Φωκικοῦ ἢ ἱεροῦ πολέμου (355-346), ὅτε οἱ Φωκεῖς ὑπὸ τὸν Ὀνόμαρχον εἶχον εἰσβάλλει εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ὁ Φίλιππος, ἀφ' οὗ ἐκυρίευσε τὴν Μεθώνην καὶ κατηδάφισεν αὐτὴν (353), ἐζήτησε νὰ λάβῃ μέρος ἐνεργὸν εἰς τὰς ἐσωτερικὰς διενέξεις τῆς Ἑλλάδος. Ἐπὶ τῇ προσκλήσει δὲ τῶν Θεσσαλῶν εἰσήλασε καὶ πάλιν εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ἐξεδίωξε

τοὺς Φωκεῖς, καθήρесе τὴν ἐν Φεραῖς τυραννίδα, κατέλαβε τὰς Παγασὰς καὶ τὴν Μαγνησίαν καὶ προεχώρησεν ἤδη μέχρι Θερμοπυλῶν· ἀλλ' εὐρὼν αὐτὰς προκατειλημμένας ὑπὸ ἀθηναϊκοῦ στρατοῦ ἠναγκάσθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Μακεδονίαν (352).

Μετὰ μικρὰν ἐν Μακεδονίᾳ ἀνάπαυσιν ἐξεστράτευσε καὶ πάλιν κατὰ τῶν ἐν Χαλκιδικῇ Χερσονήσῳ πόλεων καὶ πολλὰς ἐξ αὐτῶν ὑπέταξεν. Ἐν εἰσι δὲ 349 προσέβαλε τὴν μεγίστην τῶν ἐκεῖ πόλεων Ὀλύνθον καὶ κυριεύσας αὐτὴν διὰ προδοσίας κατέστρεψε (348). Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Ὀλύνθου κατώρθωσε νὰ ὑποτάξῃ τὴν Φωκίδα καὶ νὰ εἰσέλθῃ ἀκωλύτως διὰ τῶν Θερμοπυλῶν, μεθ' ὃ συγκαλέσας τὸ ἀμφικτυονικὸν συνέδριον ἀνεκηρύχθη ὑπ' αὐτοῦ ἀμφικτυῶν ἀντὶ τῶν καθαιρεθέντων Φωκέων (346).

Ἐπιστρέψας ἐκ Φωκίδος εἰς Μακεδονίαν ἐστράφη πρὸς Β. κατὰ τῶν Θρακῶν, οὓς νικᾷ καὶ προσλαμβάνει παρὰ τὸν Πόντον τὴν Ἀπολλωνίαν καὶ Ὀδησοδὸν (τὴν σημερινὴν Βάρναν)· ἐπελθὼν δὲ κατὰ τῶν ἐν Προποντίδι Ἑλληνικῶν πόλεων καταλαμβάνει τὴν Σηλυβρίαν καὶ πολιορκεῖ τὴν Πέρινον καὶ τὸ Βυζάντιον· στρατὸς δ' ὁμοῦ ἀθηναϊκὸς ἀποσταλεὶς κατὰ τοῦ Φιλίππου ἀναγκάζει αὐτὸν νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν τῶν πόλεων καὶ νὰ ἀπέλθῃ ἐκεῖθεν.

Μετὰ ταῦτα ὑποκινήσας διὰ τῶν ἐν Ἑλλάδι φίλων του νέον ἰερόν πόλεμον καὶ προσκληθεὶς ν' ἀναλάβῃ τὴν διεξαγωγὴν αὐτοῦ εἰσῆλθε μετὰ πολυαριθμοῦ στρατοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ μέρος μὲν τοῦ στρατοῦ του ὤδευσε κατὰ τῆς Ἀμφίσης, ἣν ἐκυρίευσε καὶ κατέστρεψεν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς κυρίας δυνάμεως κατέλαβεν αἰφνιδίως τὴν ὄχρῶν Ἐλάτειαν (338). Τότε τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ Δημοσθένους συνεμάχησαν αἱ τέως ἄσπονδοι πόλεις Ἀθῆναι καὶ Θῆβαι καὶ ἀντιπαραταχθεῖσαι ἐν Χαιρωνείᾳ κατὰ τοῦ Φιλίππου ἠττήθησαν ὀλοσχερῶς. Διὰ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ νίκης ὁ Φίλιππος ἐγένετο κύριος ὅλης σχεδὸν τῆς Ἑλλάδος. Ἐν δὲ τῷ συγκαληθέντι ὑπ' αὐτοῦ ἐν Κορίνθῳ κοινῷ συνεδρίῳ τῶν Ἑλλήνων ἀνεκηρύχθη ἡγεμῶν αὐτοκρατῶρ συμπάσης τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν κατὰ τῶν Περσῶν ἐκστρατείαν (337).

Ἐπιστρέψας εἰς Μακεδονίαν ὁ Φίλιππος ἤρχισε νὰ παρασκευάζεται διὰ τὴν ἐκστρατείαν αὐτὴν. Ἀλλ' αἴφνης ἐν τῷ μέσῳ τῶν παρασκευῶν του ἐδολοφονήθη ὑπὸ τινοῦ τῶν σωματοφυλάκων του, Πανσαίου καλουμένου (336).

IV. Ἡ ἐν Ἀθήναις βουλή.

Μετὰ τὴν ἐπὶ Κλεισθένους μεταβολὴν τῆς πολιτείας ἡ βουλή τῶν Ἀθηναίων ἀπετελεῖτο ἐκ πεντακοσίων βουλευτῶν, κληρουμένων πενήκοντα παρ' ἐκάστης φυλῆς ἐκ τῶν **ἐπιτίμων** Ἀθηναίων πολιτῶν τῶν συμπληρωσάντων τὸ τριακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας. Οἱ βουλευταὶ ἦσαν ἐνιαύσιοι πρὶν δ' ἀναλάβωσι τὰ καθήκοντα αὐτῶν ὑπεβάλλοντο εἰς **δοκιμασίαν**, εἰς ἀκριβῆ δηλ. ἐξέτασιν τοῦ τε ἰδιωτικοῦ καὶ δημοσίου βίου αὐτῶν, καὶ μετὰ τὴν ἐπιδοκιμασίαν ὤμνον τὸν βουλευτικὸν ὄρκον, δι' οὗ ἐβεβαίουν ὅτι θὰ βουλευσῶσι κατὰ τοὺς νόμους. Οἱ βουλευταὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀρχῆς αὐτῶν ἦσαν ἀπηλλαγμένοι τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, κατεῖχον ἐν τῷ θεάτρῳ ἰδίαν θέσιν λόγῳ τιμῆς καὶ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν ἔφερον στέφανον ἐκ μυρσίνης· ἐλάμβανον δὲ καὶ μίαν δραχμὴν καθ' ἡμέραν. Ἐὰν δ' ἐξετέλουν καλῶς τὰ καθήκοντα αὐτῶν, ἐστεφανοῦντο ὑπὸ τοῦ δήμου εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους μετὰ τὴν ἐξοδὸν αὐτῶν ἐκ τῆς ἀρχῆς.

Οἱ πεντακόσιοι βουλευταὶ, ἐπειδὴ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εὐρίσκωνται διηνεκῶς ἅπαντες ἐπὶ τὸ αὐτό, ἵνα συναποφασίζωσιν, διηροῦντο εἰς δέκα τμήματα κατὰ τὰς δέκα φυλάς, ὧν ἕκαστον, κατὰ σειρὰν ὀριζομένην ὑπὸ τοῦ κλήρου, διώκει τὰ τῆς βουλῆς ἐπὶ τὸ δέκατον μέρος τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἧτοι ἐπὶ 35 ἢ 36 ἡμέρας. Οἱ πενήκοντα βουλευταὶ ἐκάστου τμήματος ἐκαλοῦντο **πρυτάνεις**, τὸ δὲ δέκατον μέρος τοῦ ἐνιαυτοῦ **πρυτανεία** καὶ ἡ φυλή, εἰς ἣν ἀνήκον, **πρυτανεύουσα**. Οἱ πρυτάνεις συνεσείτουν ἐν τῷ ἀρχεῖῳ αὐτῶν, τῇ θόλῳ, δημοσίᾳ δαπάνῃ· συνεκάλουν δὲ τὴν μὲν βουλήν καθ' ἐκάστην πλὴν τῶν ἑορτῶν καὶ τῶν ἀποφράδων ἡμερῶν, τὸν δὲ δήμον τετράκις ἐπὶ ἐκάστης πρυτανείας· ἀνήγγελλον δὲ διὰ προγράμματος τὰ ὑπὸ συζήτησιν ἐκάστοτε θέματα.

Τῶν πρυτάνεων προΐστατο ἐπὶ μίαν ἡμέραν καὶ μίαν νύκτα εἰς ἕξ αὐτῶν, ἐκλεγόμενος καθ' ἐκάστην διὰ κλήρου καὶ καλούμενος **ἐπιστάτης**· δις ὁ αὐτὸς δὲν ἐπιτρέπετο νὰ κληρωθῆ. Οὗτος ἐκράτει τὴν σφραγίδα τῆς πόλεως καὶ τὰς κλεῖδας τῶν ἱερῶν, ἐν οἷς ἦσαν τὰ δημοσῖα χρήματα καὶ τὰ ἀρχεῖα, προήδρευε δὲ ἐν τῇ βουλῇ καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ. Ἀλλὰ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Δημοσθένους τὴν προεδρίαν εἶχεν ὁ **ἐπιστάτης τῶν προέδρων** ἦσαν

δὲ οἱ πρόεδροι οὗτοι ἐννέα τὸν ἀριθμὸν, πρὸ τῆς συναγωγῆς τῆς βουλῆς καὶ τῆς ἐκκλησίας κληρούμενοι ὑπὸ τοῦ ἐπιστάτου τῶν πρυτάνεων, εἰς ἕξ ἐκάστης φυλῆς πλὴν τῆς πρυτανεύουσης· ἐκ τούτων δὲ πάλιν ἐκκληροῦτο καὶ ὁ ἐπιστάτης τῶν προέδρων. Εἰς τοὺς προέδρους παρέδιδεν ὁ ἐπιστάτης τῶν πρυτάνεων τὸ πρόγραμμα, οὗτοι δ' ἐπεμελοῦντο τῆς εὐκοσμίας καὶ διηύθυνον τὰς συζητήσεις.

Αἱ συνεδρίαί τῆς βουλῆς ἐγίνοντο συνήθως ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, ἐν τοῖσι δ' ὠρισμέναις περιστάσεσι καὶ ἀλλαγῷ, ἤτοι ἐν τῷ Ἐλευσινίῳ τῶν Ἀθηνῶν ἢ ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἢ ἐν Πειραιεῖ, ἐν τοῖς ὕστερον δὲ χρόνοις καὶ ἐν τῷ Θησειῳ, ἐν τῷ θεάτρῳ καὶ ἐν τῷ Παναθηναϊκῷ σταδίῳ. Τὴν ἡμέραν τῆς συνεδρίας σημεῖόν τι, πιθανῶς σημαία, ὑψοῦτο εἰς τὸ βουλευτήριον. Κατὰ δὲ τὴν ἑναρξιν τῆς συζητήσεως κῆρυξ ἐκάλει τοὺς βουλευτὰς νὰ καταλάβωσι τὰς ἑδρας αὐτῶν καὶ κατεβίβαζε τὸ σημεῖον. Αἱ συνεδρίαὶ ἦσαν συνήθως μὲν δημόσιαι, σπανίως δὲ ποτε καὶ μυστικαί.

Ἡ βουλὴ ἔργον εἶχε νὰ **προβουλεύη**, ἤτοι ν' ἀποφασίζῃ ἐκ τῶν προτέρων, περὶ πάντων τῶν εἰσφερομένων εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου, ἡμῖς μόνα τὰ **προβουλεύματα**, τὰς ἀποφάσεις δηλ. τῆς βουλῆς, ἔκρινε καὶ ἐφήριξε· πρὸς τοῦτοις ἡ βουλὴ εἶχεν ἐξουσίαν ν' ἀποφασίζῃ αὐτοτελῶς περὶ διοικητικῶν πραγμάτων συμφώνως πάντοτε πρὸς τοὺς κειμένους νόμους· ἐν τοῖσι δὲ περιστάσεσιν εἶχεν αὐτὴ καὶ δικαστικὰ ἔργα.

V. Ἡ ἐκκλησία τοῦ δήμου.

Ἐν Ἀθήναις, δημοκρατικοῦ ὄντος τοῦ πολιτεύματος, κύριος τῆς πολιτείας ἦτο ὁ δήμος· ὅθεν εἶχεν οὗτος τὸ δικαίωμα συνερχόμενος εἰς δημοσίας συνελεύσεις νὰ βουλευῆται περὶ τῶν κοινῶν αἰσυνελεύσεις αὗται ἐκαλοῦντο ἐκκλησία καὶ ἦσαν ἢ τακτικαὶ — αἱ ἐκ τοῦ νόμου τεταγμέναι — ἢ ἔκτακτοι, **σύγκλητοι** ἢ **κατάκλητοι** καλούμεναι. Καὶ τακτικαὶ μὲν συνήγοντο τέσσαρες ἐν ἐκάστη πρυτανείῳ, ὧν ἡ μία ἐλέγετο κυρία, ἔκτακτοι δέ, ὡσάκις παρίστατο ἐπείγουσα ἀνάγκη. Τὰς ἐκκλησίας συνεκάλουν οἱ πρυτάνεις, ἐνίοτε δέ, ἰδίᾳ ἐν πολέμῳ, οἱ στρατηγοί. Κατὰ τὰς ἀποφράδας ἡμέρας ἢ κατὰ τὰς ἑορτὰς δὲν συνήγοντο ἐκκλησῖαι, διελύοντο δέ, ἂν παρεπιθρεῖτο διοσημία τις, ἤτοι ἀστραπή, βροντὴ, βροχὴ, καταιγίς, ἐκλει-

= ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΣ =
ΑΝΘΙΜΟΣ ΓΕΩΡ. ΠΡΟΕΣΤΟΣ

ψις ἡλίου, σεισμός. Τὸ πρόγραμμα τῆς ἐκκλησίας, ἐν ᾧ ἀνεγρά-
φοντο τὰ θέματα, περὶ ὧν ἔπρεπε ν' ἀποφασίσῃ ὁ δῆμος, συνέτα-
τον οἱ πρυτάνεις καὶ ἐδημοσίεον πέντε ἡμέρας πρὸ τῆς συναγω-
γῆς τῆς ἐκκλησίας.

Ὁ τόπος, ἐνθα συνήγето ἡ ἐκκλησία, κατὰ μὲν τοὺς παλαιο-
τέρους χρόνους ἦτο ἡ ἀρχαία ἀγορά, κειμένη παρὰ τὸ ἱερόν
τῆς πανδήμου Ἀφροδίτης, δηλ. πρὸς Ν. τῆς Ἀκροπόλεως, ἐκεῖ
ὅπου ὕστερον ἐκτίσθη τὸ Ὠδεῖον Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ· κατὰ
δὲ τὸν Ε' καὶ τὸν Δ' αἰῶνα ὁ συνήθης τόπος τῆς ἐκκλησίας ἦτο
ὁ λόφος τῆς Πνυκός, ὁ κείμενος πρὸς Δ. τῆς Ἀκροπόλεως μεταξὺ
τοῦ λόφου τῶν Νυμφῶν (ἐφ' οὗ νῦν τὸ Ἀστεροσκοπεῖον) καὶ
τοῦ λόφου τῶν Μουσαῶν ἢ Μουσαίου (ἐφ' οὗ νῦν τὸ μνημεῖον τοῦ
Φιλοπάππου). Ἄλλ' ἤδη ἀπὸ τοῦ Ε' αἰῶνος ἐν ἐξαιρετικαῖς περι-
στάσειν ἡ ἐκκλησία συνήγето εἰς τὸ θέατρον· ὕστερον δὲ τὸ θέατρον
ἦτο συνήθης ἐκκλησιαστικὸς τόπος καὶ μόνον κατὰ τὰς ἀρχαιεσίας
συνήρχοντο εἰς τὴν Πνύκα. Ἐνίοτε κατὰ τοὺς Δημοσθενεῖους χρό-
νους συνήγето ἡ ἐκκλησία ἐν Πειραιεῖ, πιθανῶς ἐν τῷ θεάτρῳ.

Τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκκλησιάζειν εἶχον πάντες οἱ **ἐπίτιμοι** Ἀθη-
ναῖοι πολῖται, οἱ ἔχοντες ἡλικίαν ἄνω τῶν 20 ἐτῶν. Ἐξήλεγχον δὲ
τοὺς ἐκκλησιάζοντας, ἂν δηλ. εἶχον τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκκλησιάζειν,
οἱ ἐξ **ληξίαρχοι** μετὰ τῶν 30 βοηθῶν αὐτῶν, καλουμένων **συλ-
λογέων τοῦ δήμου**. Παρὰ τῶν ληξιάρχων τούτων οἱ δικαιούμε-
νοι ἐκκλησιάζειν ἐλάμβανον κατὰ τὴν εἰσοδὸν των εἰς τὴν ἐκκλη-
σίαν **σύμβολα** πρὸς πληρωμὴν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ μισθοῦ, ἅτινα
μετὰ τὴν λύσιν τῆς ἐκκλησίας παρέδιδον εἰς τοὺς **θεσμοθέτας**
πρὸς ἐξαργύρωσιν. Ὁ ἐκκλησιαστικὸς μισθός, ὃν ἐλάμβανον οἱ
ἐκκλησιάζοντες, ἀφ' οὗ ἡ ἐκκλησία ἐγένετο μισθοφόρος — ὀλίγον
μετ' Εὐκλείδην ἄρχοντα —, κατ' ἀρχὰς μὲν ἦτο εἰς ὄβολος καθ' ἐκά-
στην ἐκκλησίαν, εἶτα δύο καὶ ὕστερον τρεῖς ὄβολοί· κατὰ δὲ τοὺς
χρόνους τοῦ Ἀριστοτέλους ὁ μισθός ἠῦξησεν εἰς 9 ὄβολούς, ἦτοι
εἰς 1½ δραχ., καθ' ἐκάστην κυρίαν ἐκκλησίαν καὶ εἰς 6 ὄβολούς,
ἦτοι εἰς μίαν δραχμὴν, καθ' ἐκάστην τῶν λοιπῶν.

Ὅργανα πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἦσαν κατὰ
μὲν τὸν Ε' αἰῶνα οἱ **τοξόται**, ἀπὸ δὲ τοῦ 345 περίπου μία τῶν
φυλῶν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον κληρουμένη καὶ ἐν μεταγενεστέ-
ροις χρόνοις οἱ ἔφηβοι.

Αἱ τακτικαὶ ἐκκλησίαι ἤρχιζον λίαν πρῶτ. Μικρὸν πρὸ τῆς ἐνάρξεως πλησίον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τόπου εἰτίθετο σημεῖον, δηλ. σημαία τις πιθανῶς. Πρῶτον δὲ ἔργον τῆς ἐκκλησίας ἦτο ὁ καθαρμός. Περιεφέροντο δηλ. περὶ τὸν συνηγμένον δῆμον τὰ καθάρσια, **περίστια** καλούμενα, ἅτινα ἦσαν χοιρίδια ἐσφαγμένα. Ἐπειτα ὁ κῆρυξ κατηγάτο τοὺς λαμβάνοντας δῶρα, ὅπως διὰ τῶν λόγων των ἐξαπατῶσι τὸν δῆμον. Μετὰ ταῦτα ὁ προεδρεύων τῆς ἐκκλησίας, ἦτοι ὁ **ἐπιστάτης τῶν πρυτάνεων** ἢ — κατὰ τοὺς Δημοσθενείους χρόνους — ὁ **ἐπιστάτης τῶν προέδρων** (βλ. ἀνωτέρω ἐν σελ. 30 καὶ 31) ἀνεκοινοῦτο τὸ **προβούλευμα** τῆς βουλῆς. Ἄνευ προβουλεύματος δὲν ἐπιτρέπετο νὰ ψηφίζῃ ὁ δῆμος. Μετὰ τὴν ἀνακοίνωσιν τοῦ προβουλεύματος ἐπηκολούθει ἡ **προχειροτονία**, ἢ ἀπόφασις δηλ. τοῦ δῆμου περὶ τοῦ ἂν πρέπει ν' ἀρκεσθῇ εἰς τὸ προβούλευμα ἢ ἂν ἐπεθύμει νὰ γείνη συζήτησις περὶ αὐτοῦ· ἐν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει προσεκάλει ὁ κῆρυξ τὸν βουλόμενον ν' ἀγορεύῃ· κατὰ τινα δὲ νόμον τοῦ Σόλωνος ἠγόρευον οἱ προσβύτεροι πρὸ τῶν νεωτέρων· δι' αὐτὸ καὶ ὁ κῆρυξ ἔλεγε: **«τίς ἀγορεύειν βούλεται τῶν ὑπὲρ πενήκοντα ἔτη γεγονότων καὶ πάλιν ἐν μέρει τῶν ἄλλων Ἀθηναίων;»** Ἄλλ' ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἐτηρεῖτο ἀσθηρῶς.

Τὸ δικαίωμα τοῦ ἀγορεύειν εἶχον πάντες οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πλὴν τῶν ὑπολεσόντων εἰς ἐν τῶν ἐγκλημάτων ἐκείνων, ἅτινα ὁ νόμος ἐτιμῶρει δι' **ἀτιμίας**. Ἄλλὰ τοῦ δικαιώματος τούτου ἀπέφευγον ἢ ἠδυνάτουσαν πάντες νὰ ποιῶνται χρῆσιν. Ἐν τῷ πολλῷ ὄχλῳ ὑπῆρχον πολυάριθμοι, οἱ πλεῖστοι μάλιστα, οὔτε τὰς ὑποθέσεις ἰκανῶς ἐννοοῦντες οὔτε νὰ ὀμιλῶσι περὶ αὐτῶν τὴν ἰκανότητα ἔχοντες, οἱ **ιδιωῖται** ἢ **ἀπράγμονες** λεγόμενοι, οἵτινες περιορίζοντο μόνον εἰς τὸ νὰ ψηφίζωσι καθ' ἣν ἐσχημάτιζον πεποιθήσιν, ἀκούοντες τῶν εὐγλωττοτέρων. Ὁ δῆτορ λαμβάνων τὸν λόγον ὠμίλει ἀπὸ τοῦ βήματος καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς θέσεώς του, φέρων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς στέφανον, ἐμφαίνοντα ὅτι ἱερὸν ἐξεπλήρου καθῆκον, καὶ ἦτο, δι' ὅσα ἔλεγεν, ἀνεύθυνος. Παρεκτροπομένους ὅμως δῆτορας, λοιδοροῦντας ἐν τῇ ἀγορεύσει, φωνασκοῦντας ἐκ τῆς θέσεώς των ἢ διακόπτοντας τὸν δῆτορα ἠδύναντο νὰ ἐμποδίζωσιν οἱ προεδρεύοντες ἐπικαλούμενοι ἐν ἀνάγκῃ καὶ τὴν σύμπραξιν τῶν **τοξοτῶν** καὶ ἐνίοτε καὶ πρόστιμον μέχρι 50 δραχμῶν ἐπιβάλλοντες.

Περατωθείσης τῆς συζητήσεως, ἂν μηδεὶς πλέον ἤθελε γ' ἀγορεύσει, ὁ προεδρεύων **ἐπεψήφισεν**, ἦτοι ἔθετε τὸ ζήτημα εἰς ψηφοφορίαν· αὕτη ἐγίνετο διὰ χειροτονίας, ἦτοι δι' ἀνατάσεως τῶν χειρῶν. Ὁ προεδρεύων προσεκάλει διὰ τοῦ κήρυκος νὰ ἄρῃσι τὰς χεῖρας πρῶτον μὲν οἱ παραδεχόμενοι τὴν πρότασιν (**καταχειροτονία**), εἶτα δὲ οἱ μὴ ἀποδεχόμενοι αὐτὴν (**ἀποχειροτονία**)· καὶ ἂν μὲν τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο φανερόν, δὲν ἠριθμοῦντο αἱ χεῖρες, ἂν δὲ ἦτο ἀμφίβολον, ἐγίνετο ἡ ἀρίθμησης. Ἄλλος σπανιώτερος τρόπος ψηφοφορίας ἦτο ὁ κρουπτός, ὁ διὰ ψήφων γινόμενος, ἐν χρήσει ὧν κατὰ τὰς ἐκκλησίας, αἵτινες ἀπεφάσιζον περὶ ὀστρακισμού καὶ περὶ ἄλλων ζητημάτων ἀφορώντων τὸ ἄτομον καὶ οὐχὶ πάντας τοὺς Ἀθηναίους. Ἐπίθετο τότε δύο ὑδρῖαι καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην ἔροριπτον τὴν ψῆφον οἱ παραδεχόμενοι τὴν πρότασιν, εἰς δὲ τὴν ὑστέραν οἱ μὴ παραδεχόμενοι. Περατωθείσης τῆς ψηφοφορίας ὁ προεδρεύων **ἀνηγόρευε τὰς χειροτονίας**, ἦτοι ἀνήγγελλε τὸ ἀποτέλεσμα, καὶ ἂν μὲν ἐξηγητεῖτο τὸ πρόγραμμα, ἔλνε διὰ τοῦ κήρυκος τὴν ἐκκλησίαν, εἰ δὲ μὴ, ἀνέβαλλεν αὐτὴν εἰς τὴν ὑστεραίαν.

Ἡ ἀπόφασις τοῦ δήμου διετυποῦτο εἰς ψήφισμα, ὅπερ κατετίθετο εἰς τὸ Μητροῶν, δηλ. εἰς τὸ ἐν τῇ ἀγορᾷ πλησίον τοῦ βουλευτηρίου κείμενον ἱερόν τῆς μητρὸς τῶν Θεῶν Κυβέλης, ἐν ᾧ ἐφυλάσσοντο τὰ δημόσια γράμματα καὶ οἱ νόμοι ἂν δ' ἐκρίνετο ἀναγκαῖον νὰ γείνη πασίγνωστον, ἀνεγράφετο εἰς στήλην, ἣτις ἀνετίθετο ἐν τῇ ἀκροπόλει.

Ἡ ἐκκλησία ἠσχολεῖτο περὶ τὴν ψήφισιν νέων νόμων ἢ τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν παλαιῶν, περὶ τὰς ἀρχαιρεσίας τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν ἄλλων πολεμικῶν ἀρχῶν, περὶ τὰ τοῦ πολέμου καὶ εἰρήνης καὶ ἐν γένει περὶ πᾶσαν ὑπόθεσιν ἐσωτερικὴν ἢ ἐξωτερικὴν ἀποβλέπουσαν εἰς τὸ συμφέρον τῆς πολιτείας· ἐνίοτε δὲ καὶ δικαστικὴν ἐξουσίαν εἶχε περὶ ἀδικημάτων, περὶ ὧν δὲν προσέβλεπον οἱ κείμενοι νόμοι τότε δὲ ἢ ἐξεδίκαζεν αὐτὰ ὁ δῆμος ἐκκλησιάζων ἢ παρέπεμπεν αὐτὰ εἰς τὰ τεταγμένα δικαστήρια ὀρίζων τὸν νόμον καθ' ὃν ἔπρεπε νὰ δικασθῶσι.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΙΣ ΤΟΝ Α΄ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ

Ὁ Φίλιππος ἀναβάς εἰς τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας (τῷ 359) καὶ καθυποτάξας τοὺς πλησιοχώρους ἐχθροὺς τοῦ βασιλείου, τοὺς Ἰλλυριοὺς καὶ Παίονας, ἐστράφη εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος κατακτητικῶν του σχεδίων. Πρὸς τοῦτο μικρὸν καὶ κατ' ὀλίγον προέβαινε μεθ' ὑπομονῆς ἀναμένων καταλλήλους εὐκαιρίας ἢ παρασκευάζων τοιαύτας διὰ χρημάτων, ὑποσχέσεων καὶ ἄλλων μέσων. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν προσέβαλε τὴν Ἀμφίπολιν (357), εἶτα δ' ἐπετέθη κατὰ τῶν ἐπὶ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου κτήσεων τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐκυρίευσεν τὴν Πύδναν (357), τὴν Ποτειδαίαν (356) καὶ τὴν Μεθώνην (353). Ἀκολούθως κατεπολέμησε τοὺς τυράννους τῆς Θεσσαλίας καὶ μετὰ τοῦτο ἐπεχείρησεν νὰ γείνη κύριος τῶν Θερμοπυλῶν (352), ἵνα οὕτω δυνηθῆ εὐκολώτερον νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ἀττικὴν· ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι φθάσαντες ἐγκαίρως μετὰ στρατοῦ ἀπέκρουσαν τὴν ἀπόπειραν αὐτῆν τοῦ Φιλίππου, ὅστις ὑποχωρήσας ἄπρακτος ἐξεστράτευσεν κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 352 εἰς τὴν Θράκην πρὸς ἐπέκτασιν τῆς κυριαρχίας του. Οἱ μικροὶ ἐκεῖ ἡγεμόνες ἤριζον πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις Πέρινθον καὶ Βυζάντιον. Ἐκ τῶν διχονοιῶν τούτων ὠφελούμενος ὁ Φίλιππος ἐγένετο κύριος ἀπόλυτος τῶν χωρῶν καὶ προχωρήσας πέραν τοῦ Ἐβρου ἐπολιόρκησεν τὸ Ἡραῖον τεῖχος ἐπὶ τῆς Προποντίδος.

Ἡ εἶδησις τῆς πολιορκίας τοῦ Ἡραίου τεύχους, ὅπερ ἦτο ἀποθήκη ἐπιτηδαιοτάτη τοῦ εἰς τὴν Ἀττικὴν μεταβιβαζομένου σίτου, φθάσασα εἰς Ἀθήνας τὸν Νοέμβριον τοῦ 352 ἀνησύχησε τοὺς Ἀθηναίους. Τὸ γεγονός δὲ τοῦτο ἐθεωρήθη τοσοῦτον ἐπικίνδυνον, ὥστε ἀπεφασίσθη νὰ παρασκευασθῆ στόλος ἐκ 40 τριήρων, νὰ ὑποχρεωθῶσι νὰ μετάρχωσι τῆς στρατείας πάντες οἱ ἄνδρες μέχρι τῆς ἡλικίας τῶν 45 ἐτῶν καὶ νὰ εἰσπραχθῆ φόρος 60 ταλάντων. Ἀλλὰ μικρὸν μετὰ τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν καταφθά-

νουσιν εἰς Ἀθήνας νεώτεροι εἰδήσεις πρῶτον μὲν ὅτι ὁ Φίλιππος νοσεῖ, ἔπειτα δὲ ὅτι ἀπέθανεν· ἐπὶ ταῖς διαδόσεσι ταύταις οἱ Ἀθηναῖοι ἐγκατέλιπον τὴν ἀποφασισθεῖσαν στρατείαν καὶ περιέπεσον εἰς ἀδράνειαν.

Ὀλίγῳ ὕστερον μετὰ τὰ γεγονότα ταῦτα, τῷ 351, ἡ συζήτησις περὶ πολέμου κατὰ Φιλίππου ἐτέθη εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῶν διασκέψεων τοῦ λαοῦ. Ἐν μιᾷ τῶν διασκέψεων τούτων ὁ Δημοσθένης—νεαρὸς ἔτι ἄγων ἡλικίαν 32 ἐτῶν—ἐζήτησε τὸν λόγον πρὸ τῶν ἄλλων ῥητόρων καὶ ἀπήγγειλε τὸν Α΄ Φιλιππικόν. Ἐν τούτῳ προσπαθεῖ ὁ ῥήτωρ νὰ ἐξαγάγῃ τοὺς Ἀθηναίους ἐκ τῆς ἀδρανείας καὶ ὑποδεικνύει τὸν τρόπον, καθ' ὃν δύνανται οὗτοι νὰ διεξαγάγῃσιν ἐπιτυχῶς τὸν κατὰ τοῦ Φιλίππου πόλεμον.

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ε Ι Σ

§ 1.

εἰ μὲν ... προϋτίθετο ... λέγειν = ἔάν μὲν ἐπρόκειτο νὰ ὀμιλή-
 τις ἢ ἀντίθεσις: ἐπειδὴ δέ ... τὸ προτιθέσθαι κυρίως λεγόμενον ἐπὶ
 τῶν πρυτάνεων καὶ προέδρων (περὶ ὧν βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 30 καὶ
 31) σημαίνει 1) δημοσιεῦν ταῦτα, περὶ ὧν πρέπει νὰ συνέλθῃ ἡ
 ἐκκλησία καὶ 2) παρέχειν ἐξουσίαν τοῦ λέγειν εἰς τοὺς βουλομέ-
 νους ἀγορεύειν. — περὶ καινοῦ τινος πρ. = περὶ νέας τινὸς ὑπο-
 θέσεως· κατὰ τινὰ νόμον τοῦ Σόλωνος, ὅσκις συνεζητεῖτο νέα τις
 ὑπόθεσις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἡγόρευον οἱ πρεσβύτεροι πρὸ τῶν νεω-
 τέρων· δι' αὐτὸ καὶ ὁ κῆρυξ ἐκήρυττεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ «τίς ἀγο-
 ρεῦει βούλεται τῶν ὑπὲρ πεντήκοντα ἔτη γεγονότων» (βλ. εἰσαγ.
 ἐν σελ. 33). Ἄλλ' ἀπὸ τοῦ Πελοπον. πολέμου ἡ διάταξις αὕτη
 ἤρχισε νὰ παραβαίνηται καὶ ὁ κῆρυξ προσεκάλει ἀπλῶς «τίς
 ἀγορεύειν βούλεται». Ἐφυλάττετο δ' ὁμοῦς ἡ τάξις αὕτη κατὰ
 φυσικόν τινα λόγον ὑπαγορεύοντα εἰς τοὺς νεωτέρους νὰ τιμῶσι
 τοὺς πρεσβυτέρους. — ἐπισχῶν = ἀφ' οὗ κρατήσω τὸν ἑαυτὸν μου
 = ἀφ' οὗ περιμείνω· ὁ ἄν μετὰ τὸ ἐπισχῶν ἀνήκει εἰς τὸ ἡσυχίαν
 ἦγον, ἔνθα ἐπαναλαμβάνεται διὰ τὴν παρεμβολὴν ἄλλων προτά-
 σεων. — ἕως ... γν. ἀπεφήναντο, νοητέος καὶ ἐνταῦθα ὁ ἄν = ἕως
 οὗτο ἤθελον ἐκφράσει γνώμην. — τῶν εἰωθότων, δηλ. ἀποφαίνε-
 σθαι γνώμην = τῶν συνήθων ῥητόρων. — τῶν ὑπὸ τούτων ῥηθέν-
 των = ἐκ τούτων, ἅτινα ἤθελον εἶπει οὗτοι (τίνες;). — ἡσυχίαν
 ἄν ἦγον (= θὰ ἡσύχαζον, θὰ ἐσιώπων), ἀπόδοσις τοῦ εἰ μὲν ...
 προϋτίθετο, ἅμα δὲ καὶ τοῦ: εἰ μὲν ... ἤρεσκε ... οὕτω καὶ τό:
 ἄν ... ἐπειρώμην εἶναι ἀπόδοσις τοῦ εἰ μὲν ... προϋτίθετο, ἅμα δὲ
 καὶ τοῦ: εἰ δὲ μὴ (δηλ. ἤρεσκε). — ἃ γινώσκω = τὴν γνώμην
 μου. — ὑπὲρ ὧν ... συμβαίνει ... σκοπεῖν = συμβαίνει νὰ σκεπτώ-
 μεθα περὶ τούτων, περὶ τῶν ὁποίων ... — οὗτοι, δηλ. οἱ εἰωθότες
 ἀποφαίνεσθαι γνώμην. — νυνὶ = τώρα δά. — καὶ πρῶτος, ὁ καὶ
 ἐπιδοτικὸς = πρῶτος πρῶτος. — ἀναστὰς (= ἐγερθεὶς), οἱ ἀγορεύ-

οντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀνίσταντο, ἐν ᾧ οἱ λοιποὶ παρευρισκόμενοι Ἀθηναῖοι ἐκάθηντο· φράσεις δὲ συνήθεις περὶ τῶν ἀγορευόντων ῥητόρων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἶναι αἱ ἐξῆς: ἀνίστασθαι, παριέναι, παρεῖναι ἐπὶ τὸ βῆμα, πρόσοδον ἢ πάροδον ποιῆσθαι, ἀναβαίνειν εἰς τὸ πλῆθος. — εἰκότως ἂν συγγν. τυγχάνειν = ὅτι εὐλόγως ἤθελον τυγχάνει συγγνώμης (ἂν δηλ. ἤθελέ μοι παρασχεθῆ τοιαύτη). — εἰ... συνεβούλευσαν, οὐδὲν ἂν... ἔδει βουλευέσθαι = ἔάν ἤθελον συμβουλευέσει... οὐδόλως θὰ ἔπρεπε νὰ σκέπτησθε· παρατηρητέα ἢ παρονομασία: συνεβούλευσαν... βουλευέσθαι. — ἐκ τοῦ παρ. χρόνου = ἐν τῷ παρεληλυθότῳ χρόνῳ. — εἰ μὲν περὶ καινοῦ... βουλευέσθαι, ἐν τῷ προοιμίῳ ὁ ῥήτωρ ζητεῖ νὰ ἐγείρῃ α') τὴν εὐνοίαν τῶν ἀκρατῶν ὑπὲρ ἑαυτοῦ ζητῶν συγγνώμην, διότι πρῶτος αὐτὸς λαμβάνει τὸν λόγον καίπερ νεώτερος, β') τὴν ἀποστροφὴν πρὸς τοὺς συνήθεις ῥήτορας λέγων ὅτι αὐτοὶ οὐδὲν μέχρι τοῦδε σωτήριον συνεβούλευσαν καὶ γ') τὴν προσοχὴν τῶν ἀκρατῶν ὑποσχόμενος ὅτι θὰ ὁμιλήσῃ οὐχὶ ὡς οἱ προηγούμενοι ῥήτορες. Τὴν ἀποστροφὴν καὶ περιφρόνησιν πρὸς τοὺς συνήθεις ῥήτορας ὁ ῥήτωρ δηλοῖ καὶ διὰ τῶν φράσεων: οἱ πλείστοι τῶν εἰωθότων — εἰ μὴ ἤρεσκε τί μοι — οὔτοι — πολλάκις εἰρήκασιν.

§ 2.

οὐκ ἄθυμητόν, δηλ. ὑμῖν = δὲν πρέπει ν' ἄθυμητε ὑμεῖς· οἱ Ἀθηναῖοι ἠθύμουν διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν ἐν Θράκῃ καὶ ἐν Μακεδονίᾳ πόλεων, Ἀμφιπόλεως, Πύδνης, Μεθώνης, Ποτειδαίας καὶ ἄλλων, ὅσαι ἦσαν μεγάλα καὶ ἰσχυρὰ ὀχυρώματα αὐτοῖς· πρὸς τούτοις διότι ἠγγέλη αὐτοῖς ἡ ὑπὸ τοῦ Φιλίππου πολιορκία τοῦ ἐν Θράκῃ Ἡραίου τείχους, ὅπερ ἦτο ἐπιτηδειοτάτη ἀποθήκη τοῦ ἐκεῖθεν εἰς Ἀττικὴν μετακομιζομένου σίτου (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 35). — τοῖς παροῦσι πράγμασι = διὰ τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων. — οὐδ' εἰ (= καὶ εἰ) πάνυ φαύλως ἔχειν δοκεῖ = καὶ ἔάν (ἀκόμη) φαίνωνται ταῦτα — τὰ πράγματα — ὅτι εὐρίσκονται εἰς πολὺ κακὴν κατάστασιν· ὁ ῥήτωρ λέγει ὅτι τὰ πράγματα δὲν εἶναι ὄντως φαῦλα, ἀλλὰ δοκεῖ, ἕνα θαρρύνῃ τοὺς Ἀθην. ὁμοίως θαρρύνει αὐτοὺς παρέχων ἀγαθὰς ἐλπίδας περὶ τῶν μελλόντων καὶ διὰ τοῦ κατωτέρω: «ὁ γὰρ ἐστὶ χεῖριστον κτλ.» τούτου δ' ἡ ἔννοια εἶναι ἡ ἐξῆς: ἔάν μὲν σεῖς ἐπράττετε τὰ δέοντα, τὰ δὲ

πράγματα εἶχον κακῶς, οὐδεμία ἐλπίς θὰ ὑπῆρχε νὰ βελτιωθῶσι ταῦτα· τῶρα ὅμως ἐπειδὴ τὰ πράγματα ἔχουσι κακῶς λόγῳ τῆς ἀδρανείας σας, ἐλπίς εἶναι νὰ βελτιωθῶσι ταῦτα, ἐὰν σεῖς ἀφήσητε τὴν ἀδρανεῖαν. — ὁ... ἐστι χεῖριστον ἐκ τοῦ π. χρ. (= ἐν τῷ παρεληλυθότι χρόνῳ [§ 1]), τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτ. ὑπάρχει (= ἐστι) = ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον εἶναι χεῖριστον ἐν τῷ παρελθόντι (δηλ. ἡ ἀμέλειά σας), τοῦτο εἶναι βέλτιστον διὰ τὰ μέλλοντα· ἡ ἔννοια: Ἡ ἀμέλειά σας, εἰς ἣν ὀφείλεται ἡ παρούσα κακὴ κατάστασις τῶν πραγμάτων, θὰ σας ὠφελήσῃ διὰ τὰ μέλλοντα· τοῦτο, ὅτι δηλ. ἡ ἀμέλεια θὰ ὠφελήσῃ, δὲν περιμένει τις ν' ἀκούσῃ. Σχῆμα ἀπροσδόκητον· διὰ τοῦ σχήματος τούτου ὁ ῥήτωρ ζητεῖ νὰ διεγείρῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἀκροατῶν ἐπὶ τὰ λεγόμενα. — τί... ἐστι τοῦτο;, ἐρώτησις· διὰ τῆς ἐρωτήσεως, ἣν πολλάκις μεταχειρίζεται ὁ ῥήτωρ, ὁ λόγος καθίσταται ἐντονώτερος καὶ διεγείρεται ἡ προσοχὴ τῶν ἀκροατῶν. — ὅτι οὐδὲν κτλ., ἡ σύνταξις: (τοῦτό ἐστι) ὅτι κακῶς τὰ πράγμ. ἔχει οὐδὲν τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν (= διότι σεῖς οὐδὲν πράττετε ἐξ ἐκείνων, τὰ ὅποια πρέπει νὰ πράττητε). — ἐπεὶ τοι = διότι βεβαίως. — εἰ πάνθ' κτλ., ἡ σύνταξις: εἰ οὕτως εἶχε (τὰ πράγματα) πραιτόντων (δηλ. ὑμῶν) πάνθ', ἂ προσῆκε = ἐὰν τὰ πράγματα εὕρισκοντο οὕτως (δηλ. ἐν κακῇ καταστάσει), ἂν καὶ σεῖς ἐπράττετε ὅλα, ὅσα ἔπρεπε. — οὐδ' ἂν ἐλπίς ἦν αὐτὰ (δηλ. τὰ πράγματα) β. γενέσθαι = οὐδ' ἐλπίς θὰ ὑπῆρχε νὰ βελτιωθῶσιν αὐτά.

§ 3.

ἔπειτ', ἄνευ τοῦ δὲ ἀνταποκρίνεται εἰς τὸν ἐν § 2 «πρῶτον μὲν». — ἐνθυμητέον... ἀναμιμνησκομένοις, ἡ σύνταξις: ἐνθυμητέον (δηλ. ὑμῖν ἐστι) καὶ παρ' ἄλλων ἀκούουσι (μετχ. τροπικ.) καὶ ἀναμιμνησκομένοις τοῖς εἰδόσιν αὐτοῖς = πρέπει ν' ἀναλογίζησθε σεῖς καὶ παρ' ἄλλων ἀκούοντες (δηλ. ὅσοι εἰσθε νεώτεροι) καὶ ἀνακαλοῦντες εἰς τὴν μνήμην σας, ὅσοι οἱ ἴδιοι γνωρίζετε (δηλ. οἱ πρεσβύτεροι). — ἠλίχην... ὥς, δι' ἔμφρασιν συχνάκις παρατίθενται ἀσυνδέτως δύο ἀναφορικά ἢ ἐρωτηματικά. — ἠλίχην ποτ' ἐχόντων δύναμιν Λακ. = πόσον μεγάλην δύναμιν ἂν καὶ εἶχόν ποτε — κατὰ τὸν Κορινθιακὸν πόλεμον (395) — οἱ Λακεδαιμόνιοι. — ἐξ οὗ χρόνος οὐ πολὺς, δηλ. ἐστι = ὅχι πρὸ πολλοῦ· πρὸ πόσων δηλ. ἐτῶν; — ὥς

καλῶς καὶ πρ. = πόσον καλῶς καὶ προπόντως· διὰ τούτων πειράται ὁ ῥήτωρ νὰ παρακινήσῃ τοὺς ἑαυτοῦ πολίτας πρὸς μίμησιν τῆς εὐκλείας καὶ ἀρετῆς τῶν προγόνων.—οὐδὲν ἀνάξιον... ἐπράξατε, οὔτε δηλ. ἐκ φόβου ὑπεχωρήσατε εἰς τοὺς Λακεδ. οὔτε διαφθαρέντες διὰ δώρων ἀφήσατε ἀπροστατεύτους τοὺς Ἕλληνας.— ἄλλ' ὑπεμείναθ' ὑπὲρ ἕτων δίκαιων κτλ., τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο πολὺ ἰσχυρόν· ἢ ἔννοια: ἐὰν πρότερον καίπερ ἀσθενέστεροι ὄντες τῶν Λακεδ. ἀνελάβετε τὸν πρὸς ἐκείνους πόλεμον χάριν ἄλλων, πολὺ μᾶλλον τώρα ἰσχυρότεροι ὄντες ὀφείλετε νὰ πολεμήσητε κατὰ τοῦ Φιλίπ. χάριν τῶν ἰδικῶν μας συμφερόντων.— τὸν πρὸς ἐκείνους πόλεμον, πόλεμον ἔννοεῖ ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ τὸν Κορινθιακὸν (395 - 387), καθ' ὃν οἱ Κορίνθιοι, Ἀργεῖοι, Θηβαῖοι καὶ Ἀθην. συνεμάχησαν κατὰ τῆς Σπάρτης φοβούμενοι τὴν αὐξησιν τῆς δυνάμεως τῶν Λακεδ. καὶ παρακινούμενοι ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν φοβουμένου τὴν μεγάλην πρόσοδον τοῦ Ἀγχιλάου εἰς Ἀσίαν· ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ, ὅτε οἱ Λακεδ. ἐστράτευσαν ἐπὶ τὴν Βοιωτίαν στρατηγούντος τοῦ Λυσάνδρου καὶ ἐπολιόρκουν τὴν Ἀλιάρτον, ἐκστρατεύσαντες οἱ Ἀθην. καὶ ἐνωθέντες μετὰ τῶν συμμάχων κατεπολέμησαν αὐτούς.— τίνας... ταῦτα λέγω;, ἐρώτησις· πρβλ. ἀνωτέρω § 2.— ἴν' εἰδῆτε... καὶ θεάσησθε, συνωνυμία.— φυλαττομένοις ὑμῖν = ἐὰν σεῖς φυλάττησθε, ἐὰν προσέχητε· ἢ ἀντίθεσις; ἂν ὀλιγοῦητε.— τοιοῦτον (δηλ. ἐστὶ), οἷον ἂν ὑμεῖς βούλοισθε = τοιοῦτον, ὅποσον σεῖς θὰ ἐπεθυμεῖτε (δηλ. ταπεινὸν καὶ εὐκαταφρόνητον).— παραδ. χρώμενοι τῇ τότε ὄ. τῶν Λακ... καὶ τῇ νῦν ὕβρει τούτου = ἔχοντες ὡς παραδείγματα ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν τότε ἰσχὴν τῶν Λακ... ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν παρούσαν αὐθάδειαν αὐτοῦ (δηλ. τοῦ Φιλίππου)· ἢ ἀντωνυμία οὗτος ἔχει ἐνταῦθα καταφρονητικὴν σημασίαν· περὶ δὲ τῆς ὕβρεως τοῦ Φιλίππου πρβλ. § 9.— ἐκραιεῖτ' (= ὑπερισχύετε)... ταραττόμεθα, παρατηρητέα ἢ μεταβολὴ τῶν προσώπων· εἰς τὸ α' ῥ. μετεχειρίσθη ὁ ῥήτωρ δεῦτερον πρόσωπον, διότι ὁ Δημοσθ. ὡς γεννηθεὶς τῷ 383 π. Χ. δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μετάσχῃ τοῦ Κορινθιακοῦ πολέμου (395)· εἰς δὲ τὸ β' ῥ. μετεχειρίσθη πρῶτον πρόσωπον, ἵνα μὴ ἀποδοθῇ αὐτῷ ὑπὸ τῶν Ἀθην. κατηγορία ὅτι δὲν ταράττεται αὐτὸς ὑπὸ τῆς ὕβρεως τοῦ Φιλίππου.— ἐκ τοῦ προσέχειν τοῖς πρ. τὸν νοῦν = διότι προσείχετε (= εἶχετε ἐστραμμένην τὴν προσοχὴν

σας) εἰς τὸ συμφέρον τῆς πολιτείας. — ἐκ τοῦ μηδὲν φρ., ὧν ἐχοῦν (δηλ. ἡμᾶς φροντίζειν) = διότι οὐδὲλως φροντίζομεν περὶ ἐκείνων, περὶ ὧν ἔπρεπεν ἡμεῖς νὰ φροντίζωμεν.

§ 4 — 6.

εἰ δέ τις ὑμῶν κτλ., σχῆμα προλήψεως· ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ προλαμβάνων δὲν ἀνασκευάζει κατ' εὐθείαν τὴν ἐνδεχομένην ἔνστασιν τῶν ἐναντιῶν, ἀλλ' ἀποδέχεται μὲν αὐτήν, εἶτα δὲ ἄλλως πῶς ἀναιρεῖ: Δὲν ἀρνεῖται δηλ. ὁ ῥήτωρ ὅτι ὁ Φίλιππος εἶναι δυσπολέμητος, ἀλλ' ἀποδεικνύει ὅτι δὲν πρέπει νὰ φοβηταί τις τὴν μεγάλην αὐτοῦ δύναμιν, διότι καὶ ἐκεῖνος μὴ φοβηθεὶς τοὺς Ἄθην. ἰσχυροτέρους αὐτοῦ τότε ὄντας μεγάλην ἀπέκτησε δύναμιν. — σκοπῶν = διότι παρατηρεῖ. — τὸ πλῆθος τῆς ὑπαρχ. αὐτῶ δυνάμεως, ὁ Φιλ., ὅτε ἐπολέμη ἐν Θεσσαλίᾳ πρὸς τὸν στρατηγὸν τῶν Φωκέων Ὀνόμαρχον (353/2), εἶχεν 20.000 πεζῶν καὶ 3.000 ἵππέων. — τὸ ... ἀπολωλέναι = τὸ ὅτι ἔχουσι χαθῆ = τὴν ἀπώλειαν. — τὰ χωρία πάντ' = ὅλαι αἱ ὀχυραὶ θέσεις (αἱ ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ κείμεναι). — τῇ πόλει = πρὸς ζημίαν τῆς πόλεως. — ὅτι εἶχομέν ποθ' ἡμεῖς κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ τοῦτο. Οἱ Ἄθηναῖοι μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι μάχην καὶ τὴν ἐν Μαραθῶνι οὐ μόνον τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος ἔλαβον, ἀλλὰ καὶ πολλὰς πόλεις πλησιοχώρους τῆς Θράκης καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Θράκῃ ὑπέταξαν. — Πύδναν καὶ Ποτεΐδαιαν καὶ Μεθώνην καὶ ..., πολυσύνδετον· διὰ τοῦ σχήματος τούτου ὁ λόγος λαμβάνει δύναμιν καὶ μεγαλοπρέπειαν. Ἡ Πύδνα, πόλις τῆς Μακεδονίας παρὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον, κτισθεῖσα ὑπὸ Ἑλλήνων ἀποίκων (βλ. γεωγρ. πίν.)· ἡ δὲ Ποτεΐδαια ἀποικία Κορινθίων ἐπὶ τοῦ στενοῦ ἰσθμοῦ τοῦ συνδέοντος τὴν χερσόνησον Παλλήνην μετὰ τῆς Μακεδονίας (νῦν Κασσάνδρα [βλ. γεωγρ. πίν.]) καὶ ἡ Μεθώνη ἀποικία Ἐρετριέων παρὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον (βλ. γεωγρ. πίν.). — πάντα τὸν τόπον τοῦτον (= πάντα τὸν ἐκεῖ τόπον), δηλ. τὰς ἀκτὰς τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου, τὰς πρὸς Α. καὶ Δ. — οἰκεῖον (= φιλικόν, σύμμαχον) κύκλω, τὸ α' ἀναφέρεται εἰς τὸ εἶχομεν, τὸ δὲ β' εἰς τὸ πάντα τὸν τόπον τοῦτον· ἐτέθη δὲ μετὰ τὸ οἰκεῖον ἀντὶ νὰ τεθῆ πρὸ αὐτοῦ (κύκλω οἰκεῖον) πρὸς ἀποφυγὴν τῆς χασμωδίας. — τῶν μετ' ἐκείνου νῦν ὄντων ἔθνῶν = τῶν ἔθνῶν, ἅτινα νῦν εἶναι

εἰς τὴν ἐξουσίαν ἐκείνου (δηλ. τῶν Ἰλλυριῶν, τῶν Παίωνων καὶ Θρακῶν).— αὐτονομούμενα καὶ ἐλεύθερα, συνωνυμία.— ἡμῖν... ἔχειν οἰκείως = νὰ διάκεινται πρὸς ἡμᾶς φιλικῶς = νὰ συμπράττωσι μεθ' ἡμῶν.— εἰ... ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην = ἐὰν ἤθελε σκεφθῆ οὕτως.— τότε, πότε; — ὡς χαλεπὸν κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην ἢ σύνταξις: ὡς χαλεπὸν ἔστιν (αὐτὸν [τὸν Φίλιππον]) ἔρημον ὄντα συμμαχῶν πολεμῆν Ἐθην.— ὅτι δηλ. εἶναι δύσκολον αὐτός, ὅστις ἦτο ἐστερημένος συμμαχῶν, νὰ πολεμῆ κατὰ τῶν Ἐθην.— ἔχουσι = οἷτινες εἶχον.— ἐπιτειχίσματα τῆς αὐτοῦ χώρας = ὀρμητήρια κατὰ τῆς χώρας του.— οὐδὲν... ἂν ἔπραξεν, οὐδὲ... ἐκτίσαι ἂν, ἀπόδοσις τοῦ εἰ... ἔσχε τίνος εἶδους εἶναι ὁ ὑποθετικὸς λόγος; — ὦν... πεποίηκεν = τούτων, ἃ πεποίηκεν.— τοσαύτην... δύναμιν = τόσῳ σημαντικὴν δύναμιν (ὄσῳ δηλ. νῦν ἔχει).— ἀλλ' εἶδεν (= ἐνόησε) κτλ., ὁ βήτωρ ἔνα προτρέψῃ τοὺς Ἐθην. νὰ πράξωσι τὰ δέοντα πρὸς ἀνάκτησιν τῶν χωρίων, ἃ ἀπώλεσαν, θέτει πρὸ αὐτῶν τὰ φρονήματα καὶ κατορθώματα τῶν ἐχθρῶν.— ἔστιν... κείμενα = κεῖται.— ἄθλα (= ὡς βραβεῖα) τοῦ πολέμου... ἐν μέσῳ, ἢ μεταφορὰ ἐκ τῶν ἀγώνων, ἐν οἷς τὰ βραβεῖα ἔκειντο ἐν τῷ μέσῳ πρὸς διεγερσιν τῆς ἀμίλλης τῶν ἀγωνιζομένων.— φύσει = φυσικά.— τοῖς παροῦσι = εἰς τοὺς παρευρισκομένους (ἐν τοῖς κινδύνοις) συνωνυμῆ τῷ: τοῖς ἐθέλουσι πονεῖν καὶ κινδυνεύειν.— τὰ τῶν ἀπόντων = τὰ ἀγαθὰ τῶν ἀπόντων (δηλ. ἐκ τῶν κινδύνων) συνωνυμῆ τῷ: τὰ τῶν ἀμελούντων.— καὶ γὰρ τοι = καὶ λοιπὸν τῷ ὄντι.— ταύτη χρ. τῇ γνώμῃ = ἐπειδὴ οὕτως (πῶς;) ἐσκέφθη.— κατέστραπται καὶ ἔχει = ἔχει καθυποτάξει καὶ κατέχει.— τὰ μὲν ὡς ἂν κτλ. = τὰ μὲν (δηλ. ἔχει) ὡς τις ἔχοι ἂν (αὐτὰ) ἐλὼν πολέμῳ = ἄλλα μὲν κατέχει, ὅπως ἤθελέ τις κατέχει αὐτὰ κυριεύσας ἐν τῷ πολέμῳ· κατ' ἔννοιαν = ἄλλα μὲν κατέχει διὰ τῆς βίας· ἔννοε δὲ τὰς πόλεις, ἃς ἀνωτέρῳ (§ 4) ὠνόμασε, καὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς, Παίονας καὶ Θρακᾶς.— τὰ δὲ σύμμαχα κτλ. = ἄλλα δὲ (κατέχει) καταστήσας σύμμαχα καὶ φίλα (= συνάψας μετ' αὐτῶν συμμαχίαν καὶ φιλίαν) ἔννοε τοὺς Θεσσαλοὺς καὶ Ὀλυνηλοὺς, μεθ' ὧν εἶχε συνάψει συμμαχίαν τῷ 357/6.— καὶ γὰρ = γὰρ.— καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τούτοις ἐθέλουσιν ἅπαντες, ἢ πρότασις αὕτη περιέχει δακτυλικὸν ἐξάμετρον· τοιοῦτοι στίχοι εὐρίσκονται σποραδικῶς παρὰ Δημο-

σθένει καὶ ἄλλοις ὀνομαστοῖς ῥήτορσι καὶ συγγραφεῦσιν.— προσέ-
χειν τὸν νοῦν (= οἰκείως ἔχειν) τούτοις = νὰ πείθωνται εἰς τού-
τους = νὰ συμπράττωσι μετὰ τούτων.— ἃ χρῆ (δηλ. πράττειν),
κατ' ἔννοιαν = τὸ καθήκον των.

§ 7.

καὶ ὑμεῖς, ὡς ὁ Φίλιππος.— ἐπὶ τῆς τοιαύτης... γενέσθαι γνώ-
μης=νὰ σκεφθῆτε κατὰ τοιοῦτον τρόπον (καθ' ὃν ὁ Φίλ.).— νῦν
= νῦν γε = τώρα τοῦλάχιστον.— ἐπειδήπερ (= ἄφ' οὐ βεβαίως)
οὐ πρότερον, δηλ. ἠθελήσατε γενέσθαι ἐπὶ τῆς τοιαύτης γνώμης.—
καὶ ἕκαστος... ὑπάρξει, ἐξακολουθεῖ ἢ ὑπόθεσις = καὶ ἂν ἕκα-
στος... ὑπάρξει (= ἦ).— οὐ δεῖ=ἐκεῖ, ὅπου ὀφείλει (δηλ. παρα-
σχεῖν ἑαυτὸν χρήσιμον τῇ πόλει).— δύναται ἂν = θὰ ἠδύνατο (ἐάν-
δηλ. ἤθελε).— πᾶσαν... τὴν εἰρωνεῖαν = πᾶσαν τὴν συνήθη
προσποίησιν (ὅτι δὲν ἔχει χρήματα)· ἐν καιρῷ πολέμου ἐπεβάλ-
λετο φόρος ἑκτακτος πρὸς πολεμικὰς παρασκευὰς (ἢ εἰσφορὰ
καλουμένη, ἣτις ἦτο ἑκτακτος λειτουργία). Πολλοὶ τῶν Ἀθην.,
ἵνα ἀπαλλαγῶσι ταύτης, προσεποιούντο ὅτι ἦσαν πένητες ἢ ἐθεώ-
ρουν ὡς ὑποχρέους εἰς τοιαύτην εἰσφορὰν ἄλλους πλουσιωτέρους
ἑαυτῶν καὶ προσεκάλουν αὐτοὺς ν' ἀναλάβωσι τὴν λειτουργίαν ἢ
ν' ἀνταλλάξωσι τὰς περιουσίας αὐτῶν ἢ πρὸς τοῦτο ἄγουσα δια-
δικασία ἐκαλεῖτο ἀντίδοσις (§ 37).— ἀφείς, μετχ. χρονκ.: πῶς
ἀναλύεται;— πράττειν, ἄνευ ἀντικμ.= νὰ ἐνεργῆ.— εἰσφέρειν...
στρατεύεσθαι, δηλ. ἔτοιμος ὑπάρξει (= ἦ).— ἐν ἡλικίᾳ, δηλ. στρα-
τευσίμῳ (ἣτις ἦτο ἀπὸ τοῦ 20-60 ἔτους).— συνελόντι (δηλ.
εἰπεῖν) = ἵνα συντόμως εἴπω.— ὑμῶν αὐτῶν... γενέσθαι = νὰ
γίνητε κύριοι τοῦ ἑαυτοῦ σας = νὰ ἐξαρτηθῆτε ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν
σας (καὶ ὄχι ἀπὸ τοὺς ἄλλους).— καὶ παύσησθ' κτλ., ἢ σύντα-
ξις: καὶ παύσησθε ἕκαστος ἐλπίζων αὐτὸς μὲν οὐδὲν ποιήσιν,
τὸν δὲ πλ. πάνθ' ὑπὲρ αὐτοῦ προ.= καὶ ἐάν παύσῃ ἕκαστος ἐξ
ὑμῶν νὰ ἐλπίζῃ ὅτι αὐτὸς μὲν μόνος του οὐδὲν θὰ κατορθώσῃ, ὁ
δὲ πλησίον του θὰ πράξῃ τὰ πάντα ὑπὲρ αὐτοῦ.— καὶ... κομει-
σθε...καὶ... ἀναλήψεσθε... κἀκείνον... ἢ ἀπόδοσις τῶν προηγου-
μένων ὑποθέσεων (ἂν... ἐθελήσητε... καὶ ἕκαστος... ὑπάρξει... συν-
ελόντι δ' ἂν... ἐθελήσητε... καὶ παύσησθ'...): παρατηρητέον τὸ
πολυσύνδετον.— τὰ ὑμέτερον αὐτῶν = τὰ ὑμῶν αὐτῶν = τὰ ἰδικά

σας νοούνται τὰ ἀπολωλότα χωρία (ἢ Πύδνα, Ποτείδαια, Μεθώνη [§ 4]). — κομίσθε = θὰ ἀνακτήσητε. — ἂν θεὸς θέλη, ὁ εὐσεβὴς Δημοσθ. νομίζει ὅτι πρὸς τῇ καλῇ θελήσει τῶν ἀνθρώπων ἀναγκαία εἶναι πρὸς ἐπιτυχῇ ἔκβασιν πράγματός τινος καὶ ἡ βοήθεια τοῦ θεοῦ. — τὰ κατερραθυμημένα = τὰ ἐξ ἀμελείας ἀπολεσθέντα νοεῖται τὸ ἀξίωμα καὶ ἡ ἰσχύς τῶν Ἀθηνῶν. — πάλιν ἀναλήψθε, πλεονασμός. — τιμωρήσεσθε = θὰ ἐκδικηθῆτε.

§ 8.

μὴ ὡς θεῶ κτλ., ἡ σύνταξις: μὴ νομίζετε τὰ παρόντα πράγμα. ἐκείνω ὡς θεῶ πεπηγένοι ἀθάνατα (προληπτικὸν κατγρμ. = ὥστε εἶναι ἀθάνατα) = μὴ νομίζετε ὅτι ἡ παρούσα κατάστασις (= ἡ ἰσχύς) ἐκείνου (δηλ. τοῦ Φιλ), ὡς ἐὰν ἦτο θεὸς τις, εἶναι στερεὰ καὶ βεβαία, ὥστε νὰ εἶναι ἀθάνατος· τὸ λήγνυσθαι ἐνταῦθα μεταφορικῶς· κυρίως λέγεται ἐπὶ βρυστῶν μεταβαλλομένων εἰς στερεά. — ἀλλὰ καὶ . . . καὶ δέδ . . . καὶ φθ . . ., πολυσύνδετον. — ἀλλὰ καὶ μισεῖ τις ἐκεῖνον = ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνον μισεῖ τις. — καὶ τῶν πάντων οἰκείως ἔχειν (δηλ. Φιλίππῳ) = καὶ τῶν νῦν δοκούντων πάντων οἰκείως ἔχειν = ἀκόμη καὶ ἐξ ἐκείνων, οἵτινες φαίνονται ὅτι παρὰ πολὺ φιλικῶς διάκεινται πρὸς τὸν Φίλιππον· νοούνται οἱ Παιόνες, οἱ Ἰλλυριοὶ καὶ οἱ λοιποὶ ὑπήκοοι καὶ σύμμαχοι τοῦ Φιλίππου. — ἅπανθ', ὅσα περ . . . ἐνι (= ἐνεσσι) = ὅλα ἐν γένει τὰ πάθη (δηλ. τὸ μῖσος, ὁ φόβος καὶ ὁ φθόνος), ὅσα βεβαίως . . . ἐνυπάρχουσι. — κἂν = καὶ ἐν. — κατέπτηχε . . . πάντα ταῦτα = πάντες οὗτοι οἱ λαοὶ εἶναι συνεσταλμένοι ἐκ φόβου· τὸ καταπτήσσειν ἐνταῦθα μεταφορικῶς· κυρίως τοῦτο λέγεται ἐπὶ τῶν ζῴων, ἅτινα φοβούμενα συστέλλουσι τὸ ἑαυτῶν σῶμα καὶ ἀποχωροῦσι. — οὐκ ἔχοντ' ἀποτροφήν = διότι δὲν ἔχουσι καταφύγιον. — ἀποθέσθαι = ν' ἀφήσητε. — ἤδη (= εὐθύς), ἐτέθη ἐν τέλει χάριν ἐμφάσεως.

§ 9.

τὸ πρᾶγμα = τὸ ἤδη γεγονός· ἐπεξηγεῖται διὰ τῆς ἐπομένης προτάσεως « οἱ προελήλυθεν ἀσελγείας » = μέχρι ποίου δηλ. βαθμοῦ ἀναιδεΐας ἔχει προχωρήσει· ἀσελγεία κυρίως = ἀκράτεια, ἀκολασία. — ἄνθρωπος (= ὁ ἄνθρωπος), περιφρονητικῶς ὀνομα-

ζει οὕτω τὸν Φίλιππον ὁ Δημοσθ., ὡς ἀλλαγῶς καλεῖ αὐτὸν διὰ τοῦ «οὔτος» (§ 3).— αἴρεσιν=ἐκλογήν.— τοῦ πράττειν, ἄνευ ἀντικειμένου (§ 7) = τοῦ νὰ ἐνεργῆτε.— ἀπειλεῖ καὶ λόγους ὑπερηφάνους... λέγει, ὁ Φίλ. ἐν ὄσῳ μὲν ἦτο ἀσθενῆς ἐκολάκευε τοὺς Ἀθην. καλῶν αὐτοὺς φίλους καὶ συμμάχους· ὕστερον δ' ὅμως ἤρχισε ν' ἀπειλῆ ὅτι θὰ ἐπέλθῃ καὶ κατ' αὐτῆς τῆς Ἀττικῆς. Ταῦτα δὲ λέγων ὁ ῥήτωρ θέλει νὰ παροξύνῃ κατὰ τοῦ Φιλ. τοὺς Ἀθην., ὅτινες δὲν πρέπει τοιαῦτα ὀνειδῆ νὰ ὑπομένωσι παρ' ἄνδρὸς βαρβάρου.— οὐχ οἴος ἔστιν... μένειν ἐπὶ τούτων=οὐκ ἔστι τοιοῦτος, οἴος (= ὥστε) μένειν ἐπὶ τούτων (= ἀγαπᾶν τούτοις = ν' ἀρκῆται εἰς ταῦτα).— κατέστραπται, πρβλ. § 6.— τι προσπεριβάλλεται = ἀποκτᾶ πρὸς τοὺς ἄλλοις νέον τι.— κύκλω πανταχῆ = πέριξ καθ' ἑλα τὰ μέρη.— μέλλοντας... καὶ καθημένους = βραδύνοντας καὶ ἀδρανοῦντας.— περιστοιχίζεται = περικυκλώνει ὡς διὰ δικτύων· ἡ μεταφορὰ ἐκ τῶν κυνηγῶν, ὅτινες στήνουσι κύκλω ξύλα (στοίχους) κατὰ σειράν, ἐφ' ὧν ἐξαπλοῦσι τὰ δίκτυα, ἵνα ἐμπέπτωσιν ἐν αὐτοῖς τὰ θηρία.

§ 10 — 12.

πότ'... πόθ', ἀναδίπλωσις· διὰ ταύτης καθίσταται ὁ λόγος ἐντονώτερος καὶ τὸ πρᾶγμα ἐντυποῦται ἰσχυρότερον εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀκροατῶν.— πόθ', ἡ χροή, πράξετε; = πότε πράξετε, ἡ χροή (δηλ. πρᾶξαι); = πότε θὰ πράξητε τὸ καθήκον σας; — ἐπειδὴν τί γένηται (= ὅταν τί γένη), βραχυλογία = τί ἔστι τοῦτο, ὃ ἐπειδὴν γένηται, τότε πράξετε ἡ χροή; — ἐπειδὴν... ἀνάγκη ἦ = ὅταν παρουσιασθῇ ἐπιτακτικὴ τις ἀνάγκη.— νῦν δὲ κτλ. = τὰ δὲ νῦν γιγνόμενα τί χροή ἠγεῖσθαι (δηλ. [εἰ μὴ ἀνάγκην]). — ἐγὼ μὲν γάρ, ὁ μὲν ἄνευ τοῦ δὲ = μὴν = βεβαίως.— τὴν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων (= τῶν γιγνομένων) αἰσχ. εἶναι = ὅτι εἶναι ἢ διὰ τὰ (κακῶς) γιγνόμενα καταισχύνη.— ἢ βούλεσθε, εἰπέ μοι, μετὰ τὸν πληθυντ. ἀριθμὸν ἔθηκεν ὁ ῥήτωρ ἐνικόν, ἵνα καταστήσῃ προσεκτικωτέρους τοὺς ἀκροατὰς· διότι διὰ τοῦ εἰπὲ ἕκαστος θὰ νομίζῃ ὅτι προσφωνεῖται αὐτὸς μόνος.— περιόντες (δηλ. κατὰ τὴν ἀγορὰν) αὐτῶν πυνθ. (= ἀλλήλων πυνθάνεσθαι)... λέγεται τι καινὸν = περιερχόμενος ἀνὰ τὴν ἀγορὰν νὰ ἐρωτᾷτε ἀλλήλους· «ὕπάρχει νέον τι;» διὰ τούτων ὁ ῥήτωρ σκόπτει τὴν περὶ τὰ νέα κλίσιν τῶν Ἀθην.—

γένοιτο γὰρ ἂν τι κ. = λοιπὸν δύναται νὰ ὑπάρξῃ νεώτερόν τι. — ἢ Μακεδῶν ἀνὴρ Ἀθηναίους καταπολ. = ἢ ὅτι εἰς Μακεδῶν καταπολεμεῖ ὑμᾶς τοὺς Ἀθην. λέγων ὁ ῥήτωρ ὅτι ἄνθρωπος Μακεδῶν, δηλ. οὐτιδανὸς καὶ εὐτελής, καταπολεμεῖ τοὺς Ἀθηναίους, τοὺς σωτήρας καὶ ἡγεμόνας τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐπὶ σοφία πολυθρυλήτους, ζητεῖ νὰ ἐξεγείρῃ τοὺς Ἀθην. Οἱ δὲ Μακεδ. ἦσαν Ἑλληνικὴ φυλὴ, ἣτις ὅμως ἔνεκα τοῦ ἑλλιποῦς πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἀναμίξεως μετὰ βαρβαρικῶν στοιχείων ἐπὶ πολὺν καιρὸν δὲν ἀνεγνωρίζετο ὑπὸ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' ἐθεωρεῖτο ὡς βαρβαρικὴ. — καὶ τὰ τῶν Ἑλλ. διοικῶν = καὶ ὅτι διευθύνει τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος· διὰ τούτου ὑπαινίσσεται ὁ Δημοσθ. τὸν Φωκικὸν πόλεμον, εἰς ὃν ὁ Φιλ. κληθεὶς ὑπὸ τῶν Θεσσαλῶν ἀνεμίχθη ἀνελπίστως. — «τέθνηκε Φιλ. ;» «οὐ μὰ Δί', ἀλλ' ἀσθενεῖ», ὁ ῥήτωρ εἰσάγει ἐνταῦθα διάλογον γινόμενον μεταξὺ δύο ἀνθρώπων πᾶνυ περιέργων καὶ ἀκόρεστον ἐπιθυμίαν ἐχόντων νὰ μανθάνωσιν εἰδήσεις περὶ Φιλ.· ὁ μὲν πρῶτος τῶν διαλεγομένων ἐρωτᾷ· «τέθνηκε Φιλ. ;» ὁ δὲ δεῦτερος ἀπαντῶν λέγει «οὐ μὰ Δί', ἀλλ' ἀσθενεῖ» διὰ τούτων ὁ ῥήτωρ ὡσαύτως θέλει νὰ σκώψῃ τὴν περὶ τὰ νέα κλίσιν τῶν Ἀθην. — τί ὑμῖν διαφέρει, τοῦτο λέγει ὁ ῥήτωρ πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς φιλοκαίνοους = τί σᾶς ὠφελεῖ (τοῦτο [ἂν δηλ. ἀπέθανεν ὁ Φιλ.]). — καὶ γὰρ ..., ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν νοσομένην ἀπόκρισιν εἰς τὴν προηγουμένην ἐρώτησιν· οὐδὲν (οὐδὲ ὅλως δηλ. σᾶς ὠφελεῖ). — ἂν... τι πάθῃ, εὐφημισμὸς = ἂν ἀποθάνῃ. — οὕτω, δηλ. ὡς νῦν ποιεῖτε = οὐδὲν (= οὐδὲ ὅλως). — παρὰ τὴν αὐτοῦ ὁ., ἢ παρὰ ἐνταῦθα, ὡς καὶ κατωτέρω (παρὰ τὴν ἡμ. ἀμ.), σημαίνει· αἰτίαν = διὰ, ἔνεκα, ἐξ αἰτίας. — καίτοι καὶ τοῦτο, δηλ. ἐνθυμητέον (ὑμῖν ἔστι). — καὶ τὰ τῆς τύχης (= ἢ τύχη) ἡμῖν ... ἐξεργάσασαιτο = καὶ (ἐὰν) ἢ τύχη πρὸς χάριν μας ... ἤθελε κατορθώσῃ. — ἢπερ βέλτιον (δηλ. ἐπιμελεῖται ἡμῶν) ἢ ... ἐπιμ., ὁ Δημοσθ. λέγων ταῦτα ἔχει ὑπ' ὄψει· τὸ ἀρχαῖον λόγιον περὶ τῶν Ἀθηναίων, καθ' ὃ ἢ πόλις τῶν πάντοτε θὰ σκέπτηται κακῶς (κατὰ τὴν κατάραν τοῦ Ποσειδῶνος), ἀλλ' οἱ θεοὶ πάντα τὰ κακῶς ἐσκεμμένα πρὸς ὄφελός τῶν θέλουσι μεταβάλλει (κατὰ τὴν εὐχὴν τῆς Ἀθηνᾶς). — καὶ τοῦτ', δηλ. τὸ παθεῖν τι Φιλ. = τὸ ἀποθάνειν Φιλ. — ἴσθ' = ἴστε· προστακτικ. τίνος β.; — πλησίον μὲν ὄντες κτλ. = ἐὰν μὲν εἴσθε πλησίον (τῆς Μακεδονίας), παρευρι-

σκόμονται εἰς ἅπαντα τὰ πράγματα δύνασθε νὰ διοικήσητε αὐτά, ἔάν εἶναι τεταραγμένα, ὅπως θέλετε.—ὡς δὲ νῦν ἔχετε, δηλ. ἀπόντες, μέλλοντες, καθήμενοι.—οὐδὲ διδόντων τῶν καιρῶν = οὐδὲ εἰ διδοῖεν οἱ καιροί = οὐδὲ ἔάν αἱ περιστάσεις ἤθελον ἐπιτρέψει.—^ο Ἀμφίπολιν, πόλιν τῆς Μακεδονίας οὐ μακρὰν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Στρυμόνος (νῦν Νεοχώρι· βλ. γεωγρ. πίν.)· ἡ ἀνάκτησις τῆς Ἀμφιπόλεως ἦτο ὁ διακαέστερος πόθος τῶν Ἀθην.—ἀληρητημένοι (τοῦ β. ἀπαρτῶμαι) καὶ ταῖς παρασκευαῖς καὶ ταῖς γνώμας = διότι εἴσθε μακρὰν (τῶν ἐν Μακ. πραγμάτων) καὶ ὡς πρὸς τὰς (πολεμικὰς) παρασκευὰς καὶ ὡς πρὸς τὰς γνώμας· κατ' ἔννοιαν = διότι εἴσθε ἀπάρασκευοι καὶ ἀναπαφάσιστοι.

§ 13 — 15.

ὡς μὲν οὖν κτλ., ἡ σύνταξις: παύομαι μὲν οὖν λέγων, ὡς δεῖ (ὑμᾶς) ἅπαντας ὑπάρχειν ἐθέλοντας (ἐθέλοντας ὑπάρχειν = ἐθέλειν) ποιεῖν ἐτοιμῶς τὰ προσήκοντα = λοιπὸν παύω μὲν νὰ λέγω ὅτι πρέπει σεῖς ὅλοι νὰ θέλητε νὰ πράττητε προθύμως τὸ καθήκόν σας.—ὡς ἐγνωκότων ὑμῶν καὶ πεπ. = διότι κατὰ τὴν γνώμην μου ἔχετε γνωρίσει· καὶ ἔχετε πεισθῆ· ὡς ἀντικμ. τῶν μετχ. νοητέα ἢ πρότασις: ὡς δεῖ (ὑμᾶς) ἅπαντας ὑπάρχειν ἐθέλοντας ποιεῖν ἐτοιμῶς τὰ προσήκοντα.—τὸν δὲ τρόπον, ἡ αἰτιατκ. αὐτῆ — ὡς καὶ αἱ κατωτέρω καὶ τὸ πλῆθος... καὶ πόρους... καὶ τᾶλλα — ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ πειράσομαι λέγειν.— ἦν ἀπαλ. ἄν... ἡμᾶς οἶομαι = περὶ τῆς ὁποίας νομίζω ὅτι δύναται αὐτῆ νὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ.— τῶν τοιούτων πραγμ. = τῆς τοιαύτης (δηλ. δυσχεροῦς) καταστάσεως τῶν πραγμάτων.— τὸ πλῆθος (δηλ. τῶν στρατευομένων) ὅσον, δηλ. οἶομαι ἡμᾶς ἀπαλλάξαι ἂν τῶν τοιούτων πραγμάτων· τὸ αὐτὸ νοητέον καὶ εἰς τὸ πόρους οὐστυνας χρημάτων (= πόρους χρημάτων οὐστυνας).— ὡς ἂν μοι... δοκεῖ παρ. = πῶς κατὰ τὴν γνώμην μου δύναται νὰ παρασκευασθῶσι.— καὶ διῆ = εὐθὺς τώρα.— δεηθεὶς ὑμῶν... τοσοῦτον = ἀφ' οὗ σᾶς παρακαλέσω τόσον μόνον.— ἐπειδάν... ἀσύνδετον, ὡς ἐπεξήγησις τοῦ τοσοῦτον... — μὴ πρότερον προλαμβάνετε, πλεονασμὸς (πρβλ. § 7 πάλιν ἀναλήψεσθε) = μὴ προλαμβάνετε — καθ' ὃν χρόνον ὀμιλῶ — (δηλ. τὴν κρίσιν)· κατ' ἔννοιαν = μὴ κρίνετε πρότερον (πρὶν ἢ δηλ. ἀκούσητε). — μηδ' ἂν... δοκῶ τι... ἡγείσθω = καὶ ἂν

φαίνωμαι εἰς τινα... ἄς μὴ νομίζῃ. — καινὴν παρασκευὴν λέγειν = εἶπε προτείνω νέαν τιὰν (πολεμικὴν) παρασκευὴν, δηλ. οὐχὶ τὴν συνηθισμένην, ἀλλ' ἀρμόζουσαν καὶ συμφέρουσαν εἰς τὰς περιστάσεις. — οὐ... εἰς δέον λέγουσι = δὲν λέγουσι δεόντως = δὲν προτείνουν τὸ πρέπον. — οἱ... εἰπόντες, ἀντιστοιχεῖ τῷ κατωτέρω: ὅς ἂν δείξῃ κατὰ ταῦτα = ὅσοι ἂν εἴπωσιν· εἰς τοῦτο ἀντικμ. τὸ «ταχὺ» καὶ «τὴμερον» (δηλ. δεῖν παρασκευάσασθαι) = ὅσοι ἂν εἴπωσιν εἰς τὸ πρέπον νὰ παρασκευάσωμεν δύναμιν «ταχέως» καὶ «σήμερον ἀκόμη». ὁ Δημοσθ. ὑπαινίσσεται τοὺς ῥήτορας ἐκείνους, οἵτινες ἢ μεγάλα καὶ ἀδύνατα προέτεινον ταχέως νὰ ἐκτελεσθῶσιν ἢ προέτεινον μὲν τινα νὰ ἐκτελεσθῶσι ταχέως, δὲν ὑπεδείκνυον ὁμῶς καὶ τὸν τρόπον, καθ' ὃν ὄφειλον ταῦτα νὰ γίνωσιν. — οὐ... ἂν... δυνηθείημεν = δὲν ἠθέλομεν δυνηθῆ· τὸ ἡγούμενον ὑπολαμβάνεται ἐν τῷ «τῇ νυνὶ βοηθεῖα» = εἰ βοηθοῦμεν ὡς νυνὶ ἔχομεν. — τὰ γ' ἤδη... , ὁ γε = βεβαίως. — ἀλλ' ὅς ἂν δείξῃ = ἀλλ' οὗτος εἰς δέον λέγει, ὅς ἂν δείξῃ. — τίς πορισθεῖσα παρ. καὶ [πόση (δηλ. πορισθεῖσα) καὶ πόθεν (δηλ. πορισθεῖσα) διαμ. δυνησεται (= ποῖα παρασκευὴ καὶ πόση καὶ πόθεν πρέπει νὰ πορισθῇ, ἵνα δυνηθῇ νὰ μείνῃ διαρκῶς), τὸ μὲν τίς ἀναφέρεται εἰς τὰ εἶδη τῆς δυνάμεως, δηλ. τίνες ἔσονται οἱ στρατευόμενοι, ὀπλιταί, ἰππεῖς, ναῦται, πολῖται, ξένοι· τὸ δὲ πόση εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν στρατιωτῶν καὶ νεῶν· τὸ δὲ πόθεν εἰς τὰ χρήματα, δι' ὧν ἡ δύναμις θὰ παρασκευασθῇ καὶ θὰ διαμένῃ. Ἐπαναλαμβάνει δὲ ὁ ῥήτωρ τὴν διάθεσιν τῆς προτάσεώς του σκοπίμως ὄχι μόνον χάριν σαφηνείας καὶ συνοπτικότητος τῆς διαπραγματεύσεως αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ἵνα ποιήσῃται ἀντίθεσιν ἑαυτοῦ πρὸς τοὺς ἄλλους ῥήτορας, οἵτινες ἔλωσ ἀμελῶς καὶ ἐπιπολαίως ἐσκέπτοντο περὶ πολεμικῶν παρασκευῶν. — ἔως ἂν ἢ διαλυσ... τὸν πόλ. ἢ περιγ. τῶν ἐχθρῶν = ἔως εἴτου ἢ καταπαύσωμεν τὸν γνωστὸν (κατὰ τοῦ Φιλ.) πόλεμον ἢ νικήσωμεν τοὺς ἐχθρούς. — πεισθέντες, δηλ. διὰ φιλικῆς ὁδοῦ = συμβιβασθέντες. — οὕτω, δηλ. εἰ πορισαίμεθα δύναμιν, ἣτις δυνησεται κτλ. — τοῦ λοιποῦ (δηλ. χρόνου) = ἐν τῷ μέλλοντι. — οἶμαι, παρατηρητέα ἢ μετριοφροσύνη τοῦ ῥήτορος, ὅστις δὲν λέγει πέπεισμαι, ἀλλ' οἶμαι. — ταῦτα λέγειν ἔχειν = ἔχειν λέγειν ταῦτα = εἶπε δύναμαι νὰ προτείνω ταῦτα (δηλ. τίς παρασκευὴ, πόση καὶ πόθεν κτλ.). — μὴ κωλύων (= χωρὶς νὰ ἐμποδίζω), ἢ ἄρνησις μὴ ἀντι οὐ, διότι ἡ μετχ. εἶναι

στενωῶς συνδεδεμένη μετὰ τοῦ ἀπρμφ. ἔχειν.— ἐπαγγέλλεται=ὑπι-
σχεῖται.— ἡ ὑπόσχεσις, ὅτι δηλ. δύναμαι νὰ προτείνω ταῦτα, δι' ὧν
ἢ θὰ καταπαύσωμεν τὸν πόλεμον συμβιβασθέντες ἢ τοὺς ἐχθροὺς
θὰ καταπολεμήσωμεν.— οὕτω μεγάλη (δηλ. ἐστὶ)=τόσον μεγάλη
εἶναι.— τὸ πρᾶγμ'... τὸν ἔλεγχον δώσει=ἢ ἀνάπτυξις τῶν προτά-
σεών μου θὰ δείξῃ (ἂν ἡ ὑπόσχεσις εἶναι ἀληθής ἢ ψευδής) ἢ μετα-
φορὰ ἐκ τῶν δικαστηρίων, ἐν αἷς πρᾶγμα μὲν λέγεται ἡ δίκη, ἔλεγχος
δὲ ἡ ἐξέτασις, ἂν ἡ δίκη εἶναι ἀληθής ἢ ψευδής.— ἤδη = εὐθύς.

§ 16 - 18.

πρῶτον μὲν, ἢ ἀπόδοσις εἶτ(α) (ἄνευ τοῦ δὲ [πρβλ. § 2]).— τριή-
ρεις, τῶν τριήρων αἱ μὲν ἦσαν στρατιώτιδες, ἄγουσαι δηλ. τοὺς
πεζομαχήσοντας στρατιώτας, αἱ δὲ ταχεῖαι, δηλ. πρὸς ναυμαχίαν
ἐπιτήδειοι ὑπῆρχον δὲ καὶ τριήρεις ἱππαγωγοί, δι' ὧν μετεκομί-
ζοντο ἵππεῖς καὶ ἵπποι πρὸς μεταφορὰν δὲ τῶν ἐπιτηδείων ἢ τῆς
φορβῆς ὑπῆρχον τὰ πλοῖα.— πεντήκοντα, ὁ ἀριθμὸς εἶναι μικρὸς,
διότι οἱ Ἄθην. ἠδύνατο νὰ παρασκευάσωσι 300-400 τριήρεις.—
παρασκευάσασθαι, διὰ τούτου πρέπει νὰ νοήσωμεν οὐχὶ κατα-
σκευῆν τριήρων, ἀλλ' ἐτοιμότητα αὐτῶν πρὸς ἀπόπλουν ἢ ἐτοι-
μασία δὲ συνέκειτο εἰς τὸν διορισμὸν τριηράρχων.— φημί = κε-
λεύω=προτείνω.— αὐτοὺς οὕτω τὰς γνώμας ἔχειν = σεῖς οἱ ἴδιοι
νὰ σκέπησθε οὕτω.— ὡς... πλευστόν (ἐστὶ) εἰς ταύτας (ὑμῖν)
αὐτοῖς ἐμβ.= ὅτι δηλ. πρέπει νὰ πλεύσητε, ἀφ' οὗ σεῖς οἱ ἴδιοι
— καὶ ὄχι ξένοι μισθοφόροι— ἐμβῆτε εἰς ταύτας (δηλ. τὰς τριή-
ρεις).— ἐάν τι δέη = ἐάν παρουσιάζηται ἀνάγκη τις.— τοῖς ἡμί-
σεσι τῶν ἱππέων=τῷ ἡμίσει τῶν ἱππέων=διὰ τὸ ἡμισυ ἐκ τῶν
ἱππέων σας (δηλ. διὰ τοὺς 500 [διότι χίλιοι ἦσαν οἱ ἵππεῖς, ἕκα-
τὸν ἐξ ἑκάστης φυλῆς]).— ἱππαγ. τρ. καὶ πλοῖα, περὶ τούτων βλ.
ἄνωτέρω.— ἱκανά, δηλ. τὸν ἀριθμὸν.— εὐτρεπίσαι,=παρασκευά-
σασθαι.— ταῦτα μὲν, ἢ ἀπόδοσις κατωτέρω ἐν § 19: πρὸ δὲ
τούτων.— ἐπὶ τὰς ἐξαίφνης ταύτας... αὐτοῦ στρατ.=διὰ νὰ ἐμπο-
δίξωσι ταύτας — ἄς βλοῖ γνωρίζετε — τὰς ἐξαίφνης (γινόμενας)
ἐκστρατείας αὐτοῦ.— εἰς Πύλας=εἰς Θερμοπύλας (τὸ γνωστὸν
στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν μετὰ τοῦ ὄρους Οἰτης καὶ τοῦ Μαλια-
κοῦ κόλπου) ταύτας ἀπεπειράθη νὰ καταλάβῃ ὁ Φίλ. τὸ 352,
ἀλλ' οἱ Ἄθην. φθάσαντες ἐγκαίρως μετὰ στρατοῦ ἀπέκρουσαν

τὴν ἀπόπειραν αὐτὴν τοῦ Φιλ. (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 35). — Χερρό-
 νησον, τὴν Θρακικὴν κατὰ ταύτης ὁ Φιλ. ἐξεστράτευσεν εὐθύς
 μετὰ τὴν εἰς Πύλας ἐκστρατείαν (352). — Ὀλυνθον, πόλιν τῆς
 Χαλκιδικῆς ἐπὶ τῆς ΒΔ. πλευρᾶς τοῦ Τορωναίου κόλπου· ἐννοεῖ-
 ται στρατεία τοῦ Φιλίπ. γενομένη περὶ τὸ 351. — ἐκείνω τοῦτ' ἐν
 τῇ γν. παραστήσαι (δηλ. ὑμᾶς) = νὰ ἐμβάλλητε εἰς τὸν νοῦν ἐκεί-
 νου (= νὰ κάμητε ἐκεῖνον νὰ σκεφθῆ) τοῦτο. — ἐκ τῆς ἀμελείας
 ταύτης τῆς ἄγαν = καταλιπόντες ταύτην τὴν ὑπερβολικὴν ἀμέ-
 λειαν. — ὡσπερ εἰς Εὐβ., δηλ. ὠρμήσατε (= ἐξεστρατεύσατε)· οἱ
 Ἄθην. στρατεύσαντες τῷ 357 ὑπὸ τὸν Τιμόθεον εἰς Εὐβοίαν ἐνί-
 κησαν τοὺς κατέχοντας αὐτὴν Θηβαίους καὶ ἠνάγκασαν τούτους
 ν' ἀπέλθωσι τῆς νήσου. — φασί, δηλ. ὑμᾶς ὀρμηῆσαι μετεχειρίσθη
 δὲ τὸ φασί, ὡς κατωτέρω (§ 23) τὸ ἀκούω, διότι ἡ εἰς Ἀλίαρτον
 στρατεία (395) ἐγένετο πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Δημοσθ. — εἰς
 Ἀλίαρτον, πόλιν τῆς Βοιωτίας· ἐνταῦθα τῷ 395 οἱ συνησπισμένοι
 σύμμαχοι Θηβαῖοι, Κορίνθιοι, Ἀργεῖοι καὶ Ἄθην. ἐνίκησαν τοὺς
 Λακ. φονεύσαντες καὶ τὸν Λύσανδρον. — καὶ τὰ τελευταῖα πρῶην
 εἰς Π. = καὶ τελευταῖον πρὸ ὀλίγου (τῷ 352) εἰς τὰς Θερμοπύλας
 (δηλ. ὠρμήσατε). — ἴσως ἂν ὀρμηῆσατε = ἴσως ἠθέλετε ἐκστρα-
 τεύσει (κατ' αὐτοῦ). — οὔτοι παντελῶς... εὐκαί. ἐστι, ὡς ὑποκειμ.
 νοητέον τό: τὸ ὑπάρχειν ταῦτα, δηλ. τριήρεις, πλοῖα κτλ. = ἡ τοιαύτη
 προετοιμασία, ἣν σὰς προτείνω, δὲν εἶναι βεβαίως καθ' ὀλοκληρίαν
 ἀξία περιφρονήσεως. — οὐδ' εἰ μὴ ποιήσαιτ' αὐτὸ τοῦτο = καὶ ἐν
 περιπτώσει, καθ' ἣν δὲν ἠθέλετε κάμει αὐτὸ τοῦτο (δηλ. τὸ ὀρμηῆ-
 σαι ἐπ' αὐτόν). — ὡς... φημί δεῖν, δηλ. ὑμᾶς ποιῆσαι. — ἴν'... πρὸ
 τοῦ ἵνα νοητέα ἢ πρότασις: ταῦτα οἶμαι δεῖν ὑπάρχειν. — διὰ τὸν
 φόβον = ἀπὸ τὸν φόβον του. — εὐτρεπεῖς ὑμᾶς, δηλ. ὄντας = ὅτι σεῖς
 εἰσθε παρεσκευασμένοι. — εἴσεται (μέλ. τοῦ β. οἶδα), δηλ. τοῦτο
 (ποῖον;). — εἰοῖ... εἰοῖ, ἀναδίπλωσις (πρβλ. § 10 «πότε... πότε»). —
 οἱ... ἐξαγγέλλοντες, νοοῦνται οἱ ἐν Ἀθήναις Φιλιππίζοντες, ὡς ὁ
 Φιλοκράτης, ὁ Φρόνων, ὁ Ἀριστόδημος, ὁ Νεοπτόλεμος, ὁ Κτησι-
 φῶν καὶ ἄλλοι. — παριδὼν ταῦτ' = καταφρονήσας ταῦτα = ἀδια-
 φορήσας διὰ τὴν προετοιμασίαν σας. — ἀφύλακτος ληφθῆ = ἀπρο-
 φύλακτος καταληφθῆ. — μηδενὸς (οὐδετέρου γέν.) ὄντος ἐμποδῶν
 = διότι οὐδὲν (θὰ) εἶναι ἐμπόδιον. — ἂν ἐνδῶ καιρὸν = ἐὰν (ὁ Φί-
 λιππος) δώσῃ εὐκαιρίαν (εἰς τοῦτο [ποῖον;]).

§ 19.

ταῦτα μὲν, ἐπανάληψις τοῦ ἐν § 17 «ταῦτα μὲν οἶμαι δεῖν ὑπάρχειν» ἢ ἀπόδοσις «πρὸ δὲ τούτων». — ἃ πᾶσι δεδόχθαι φημί δεῖν = τὰ ὅποια λέγω ὅτι πρέπει ὑπὸ πάντων ὑμῶν νὰ ἔχωσιν ἀποφασισθῆ. — φημί δεῖν — προσήκειν οἶομαι, ἤρκει δυοῖν θάτερον: δεδόχθαι καὶ παρεσκευάσθαι φημί δεῖν ἢ δεδ. καὶ παρεσκ. προσήκειν οἶομαι ἐτέθησαν δ' ἀμφότερα, ἵνα ὁ λόγος γένηται ἀρτιμελής. — δύναμιν, δηλ. πεζικὴν = πεζικὸν στράτευμα. — προχειρίσασθαι δεῖν ὑμᾶς = ὅτι πρέπει σεῖς νὰ προετοιμάσητε τὸ ὑποκμ. τοῦ ἀπαρμφ. (ὑμᾶς) ἐτέθη ἐνταῦθα, ἐν ᾧ ἐν τοῖς ἡγουμένοις § 16 «παρασκευάσασθαι φημί δεῖν» παρελήφθη, διὰ τὴν εὐρυθμίαν τῶν προτάσεων. — ἢ... πολεμήσει καὶ κ. ἐκ. ποιήσει = ἵνα αὕτη πολεμῆ καὶ κακοποιῆ ἐκεῖνον (τίνα;). — μή μοι (δτκ. ἠθικῆ) μυρίους (δηλ. λεγέτω τις) μηδὲ δυοῖν. ξένους = ἄς μὴ μοῦ λέγη τις 10,000 μηδὲ 20,000 μισθοφόρους στρατιώτας: οἱ Ἀθην. συνήθιζον λόγῳ μὲν πολλὰ νὰ ψηφίζωσιν, ἔργῳ δὲ ὀλίγα ἢ μηδὲν νὰ ἐκτελῶσιν (πρβλ. § 20). — τὰς ἐπιστολιμαίους ταύτας δυνάμεις = τὰς ἐν ἐπιστολαῖς (μόνον) γραφομένας ταύτας — τὰς γνωστάς ὑμῖν — δυνάμεις (πρβλ. § 30, § 45): οἱ Ἀθην. συνήθιζον, ὁσάκις οἱ στρατηγοὶ ἐζήτουν παρ' αὐτῶν βοήθειαν, νὰ ὑπόσχωνται μὲν αὐτοῖς δι' ἐπιστολῶν μεγάλας βοηθείας, νὰ μὴ ἐμμένωσιν ὁμῶς εἰς τὰς ἑαυτῶν ὑποσχέσεις. — ἀλλ' ἢ (= ἀλλὰ φημί προχειρίσασθαι δεῖν ὑμᾶς δύναμιν, ἢ) τῆς πόλεως ἔσται = ἀλλὰ λέγω ὅτι πρέπει νὰ προετοιμάσητε δύναμιν, ἣτις (πράγματι) θ' ἀνήκῃ εἰς τὴν πόλιν (= οἱ στρατιῶται αὐτῆς θὰ μάχωνται ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος τῆς πόλεως [καὶ οὐχὶ ὑπὲρ τοῦ ἰδικοῦ των συμφέροντος, ὡς ἔπραττον οἱ μισθοφόροι]). — κἂν (= καὶ ἂν) ... χειροτονήσητε ... , πείσεται καὶ ἀκολ. = καὶ (ἣτις), ἐὰν ... ἐκλέξητε ... , θὰ ὑπακούῃ καὶ θ' ἀκολουθῆ. — κἂν ... κἂν ... κἂν = εἴτε ... εἴτε ... εἴτε. — ὄντινοῦν = οἶονδ' ἄποτε. — τροφήν = σιτηρέσιον πρβλ. § 23. — ταύτη, δηλ. τῇ δυνάμει.

§ 20 — 22.

ἔσται δ' αὕτη κτλ. = τίς δ' αὕτη ἢ δύναμις ἔσται τὸ δὲ τίς ἀναφέρεται εἰς τὸ εἶδος τῆς δυνάμεως (πρβλ. § 15). — ταῦτ' ... ποιεῖν = νὰ πράττῃ ταῦτα (δηλ. ν' ἀνήκῃ εἰς τὴν πόλιν καὶ νὰ

ὕπακούῃ εἰς τὸν στρατηγόν).— καθ' ἕκαστον τούτων διεξ. χωρὶς = διαπραγματευόμενος ἐν ἕκαστον ἐκ τούτων χωριστά. — ξένους μὲν λέγω, ὁ ῥήτωρ ἀναφέρει τὸ εἶδος τῆς δυνάμεως καὶ ἀπαριθμῶν τὸ πλῆθος αὐτῆς ἀρχεται ἀπὸ τῶν ξένων, ἵνα εὐχαριστήσῃ τοὺς Ἴαθην., οἵτινες πιθανῶς θὰ ἐνόμιζον ὅτι ὁ ῥήτωρ θὰ προέτεινε ἢ δύναμις ν' ἀποτελεῖται ἐκ πολιτῶν, ὅπερ πολὺ θὰ ἀπῆρσεκε τοῖς Ἴαθην. Διακόπτει δὲ εἰτα τὸν λόγον, διότι, ἐὰν ἐξηκολούθει οὗτος, θὰ εἶχεν ὡς ἐξῆς: ξένους μὲν λέγω πεντακοσίους καὶ χιλίους, Ἴαθηναίους δὲ πεντακοσίους· ὁ ἀριθμὸς δὲ οὗτος εἰς τοὺς Ἴαθην., συνηθισμένους νὰ ψηφίζωσι πολλὰς μυριάδας (πρβλ. ἀνωτέρω: μὴ μοι μυρίους κτλ.), θὰ ἐφαίνετο πολὺ γελοῖος· θέλων λοιπὸν ὁ ῥήτωρ ν' ἀποφύγῃ τὴν τοιαύτην ἐντύπωσιν προλαμβάνων διακόπτει τὸν λόγον καὶ παρενθετικῶς συμβουλεύει τοὺς Ἴαθην. νὰ μὴ καταφρονῶσι τὰς μικρὰς δυνάμεις. — ὅπως μὴ ποιήσῃθ', πλαγία ἐρωτημικ. πρότασις ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ νοουμένου σκοπεῖτε = προσέχετε πῶς νὰ μὴ κάμητε. — πάντ' ἐλάττω ..., ἀσύνδετον ὡς ἐπεξήγησις τοῦ ὁ... ἔβλαπεν. — νομίζοντες... καὶ... αἰρούμενοι, μετχ. ἐνδοτικ. = ἐν ᾧ νομίζετε... καὶ (ἐν ᾧ) ἐγκρίνετε. — ἐπὶ τῷ πράττειν = ἔταν ἔλθῃτε ἐν αὐτῇ τῇ πράξει. — ποιήσαντες καὶ πορίσαντες (δηλ. τροφήν) = ἀφ' οὗ ἐκτελέσητε καὶ προμηθεύσητε (σιτηρέσιον). — τούτοις, συναπτέον τῷ προστίθετε = εἰς ταῦτα (δηλ. τὰ μικρὰ) προσθέτετε. — ἐλάττω, δηλ. τοῦ δέοντος. — λέγω δὴ (= λοιπὸν προτείνω), ἀναλαμβάνει τὸν διὰ τοῦ καὶ ὅπως... διακοπέντα λόγον κατ' ἄλλον τρόπον. — τοὺς πάντας στρ. δισχιλίους = ἐν συνόλῳ δισχιλίους (πεζοὺς) στρατιώτας. — Ἴαθην... πεντακοσίους, ἢ πρότασις αὕτη τοῦ Δημοσθ. νὰ στρατεύωνται καὶ αὐτοὶ οἱ Ἴαθην. συνηθισμένοι ἄχρι τοῦδε ν' ἀπέχῃσι πάσης στρατείας φυσικὸν ἦτο νὰ δυσαρεστήσῃ αὐτοῦς· δι' αὐτὸ ὁ ῥήτωρ καθιστᾷ τὴν πρότασιν τοῦ ἡπιωτέρων λέγων νὰ στρατεύωνται οἱ Ἴαθην. 1) ἐξ οἰασδῆποτε θέλουσιν οὗτοι ἡλικίας, 2) ἐπὶ ὠρισμένον βραχὺν χρόνον καὶ 3) διαδοχικῶς. — ἐξ ἧς ἂν τινος ὑμῖν ἡλικίας κ. ἔχειν δοκ. = ἐξ ἧς τινος ἂν ἡλικίας δοκῇ ὑμῖν καλῶς ἔχειν = ἐξ οἰασδῆποτε ἡλικίας νομίζετε σεῖς ὅτι εἶναι καλὸν (= ὅτι συμφέρει) ἢ στρατεύσιμος ἡλικία παρ' Ἴαθηναίοις ἦτο ἀπὸ τοῦ 20-60 ἔτους (§ 7). — χρ. τακτὸν = ἐπὶ ὠρισμένον χρόνον. — ἐκ διαδοχῆς = διαδοχικῶς· ὁ Δημοσθ. δηλ. προτείνει νὰ γίνῃται ἀπόλυσις τῶν στρατευομένων

διαρκούσης τῆς στρατείας καὶ ἀναπλήρωσις αὐτῶν δι' ἄλλων. — τοὺς δ' ἄλλους ξ. εἶναι κελεύω (= λέγω) = οἱ δὲ λοιποὶ (δηλ. οἱ 1.500) προτείνω νὰ εἶναι μισθοφόροι. — ἱππέας διακοσίους, δηλ. κελεύω εἶναι. — ὥσπερ τοὺς πεζοὺς, καθ' ἕλξιν πρὸς τό: στρατευομένους ἀντί: ὥσπερ οἱ πεζοὶ (δηλ. στρατεύονται). — ἱππαγωγοὺς (τριήρεις) τούτοις, δηλ. κελεύω. — εἶεν, ἐπίρρημα δηλοῦν συγκατάθεσιν μὲν τῶν εἰρηγμένων, συναφὴν δὲ πρὸς τὰ μέλλοντα = ἔστω. — τί πρὸς τούτοις ἔτι, δηλ. κελεύω. — δεῖ... καὶ ταχ. τριήρων ἡμῖν = ἔχομεν ἀνάγκην ἡμεῖς (ἔχι μόνον ἱππαγωγῶν, ἀλλὰ) καὶ ταχειῶν τριήρων (ἐπιτηδείων δηλ. πρὸς ναυμαχίαν [πρβλ. § 16]). — ἔχοντος ἐκ. ναυτικόν = ἐπειδὴ ἐκεῖνος (ὁ Φίλ.) ἔχει ναυτικόν. — ἡ τροφή, πρβλ. § 19. — διότι τηλ. ἀποχορῆν (ἀπρμφ. τοῦ ῥ. ἀποχράω - ῶ = ἀρχῶ) ... δύναμιν κτλ., πλῆγία ἐρωτηματικ. πρότασις ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἐπειδὴν... διδάξω = ἀφ' οὗ (προηγούμενως) σὰς εἶπω διατι νομίζω ὅτι τόσῃ μικρὰ ἢ δύναμις εἶναι ἀρκετὴ καὶ διατι προτείνω νὰ εἶναι πολῖται (Ἀθηναῖοι) οἱ συστρατευόμενοι (μετὰ τῶν ξένων).

§ 23 — 24.

τοσαύτην, δηλ. οἶμαι ἀποχορῆν τὴν δύναμιν = νομίζω ὅτι τόσῃ μικρὰ ἢ δύναμις εἶναι ἀρκετὴ. — διὰ ταῦτα, ὅτι = διὰ τοῦτο, διότι. — οὐκ ἔνι (= ἔνεστι) ... ἡμῖν πορ. = δὲν δυνάμεθα ἡμεῖς νὰ πορισθῶμεν. — δύναμιν τὴν ἐκεῖνῃ (= τὴν τῇ ἐκεῖνου δυνάμει) παραταξ. = δύναμιν, ἣτις θὰ δυνηθῇ ν' ἀντιπαραταχθῇ (= νὰ πολεμήσῃ φανερώς) πρὸς τὴν δύναμιν ἐκεῖνου (τοῦ Φιλ.). — ἀλλὰ ληστ. ἀνάγκη (ἔστιν), ἀντιτίθεται πρὸς τό: παραταξομένην = ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη ληστρικῶς (= κρυφίως) νὰ πολεμῶμεν. — τοῦτῃ τῷ τρόπῳ, δηλ. τῇ ληστρικῇ. — τὴν πρώτην = κατὰ πρῶτον. — αὐτὴν, δηλ. τὴν δύναμιν. — ταπεινὴν = μικράν, εὐτελεῆ. — μισθὸς οὐδὲ τροφή, τοῖς στρατιώταις ἐδίδετο μισθὸς καθ' ἑκάστην καὶ σιτηρέσιον (= τροφή) οὐδέποτε ταῦτα ὁμοῦ ὑπερέβαινον τὴν δραχμὴν καθ' ἑκάστην, οὐδὲ ἦσαν ὀλιγώτερα τῶν 4 δρολῶν. — πολίτας παρεῖναι καὶ συμπλεῖν = νὰ παρευρίσκωνται καὶ νὰ συμπλέωσι (μετὰ τίνων;) πολῖται (Ἀθηναῖοι). — πρότερόν ποτ', δηλ. κατὰ τὸν Κορινθιακὸν πόλεμον (395-387). — ἀκούω ξενικὸν κτλ., τὸ νόημα διευπωθή χαλαρῶς πῶς ὁ Δημοσθ. λέγει: πρέπει νὰ συμπλέωσι καὶ πολῖται, διότι καὶ πρότερον τοῦτο ἐγένετο, ἀντὶ νὰ εἴπη: ἐπειδὴ τοῦτο καὶ

= ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΣ =
ΑΝΘΙΜΟΣ ΓΕΩΡ. ΠΡΟΕΣΤΟΣ

πρότερον γενόμενον παρέσχεν ὠφελείας. Αὕτη ἡ κυρία αἰτία δηλοῦται ἐν τῇ ἐπομένῃ προτάσει: καὶ οἶδα κτλ.· περὶ δὲ τοῦ ἀκούου (= ἀκήκοα) βλ. ἐν § 17 « φασὶν εἰς Ἄλ. . . » — ξενικὸν τρέφειν . . . τὴν πόλιν . . . καὶ αὐτοὺς ὑμᾶς συστρατ. = ὅτι ἡ πόλις συνετήρει μισθοφορικὸν στρατεύμα . . . καὶ ὅτι ὑμεῖς αὐτοὶ συνεστρατεύετε (μετὰ τούτου τοῦ μισθοφορικοῦ στρατεύματος). — Πολύστρατος, περὶ τῆς πολεμικῆς δράσεως τούτου οὐδὲν εἶναι γνωστόν. — Ἴφικράτης καὶ Χαβρίας, ἐπιφανεῖς Ἀθηναῖοι ἡγεμόνες μισθοφορικῶν στρατευμάτων κατὰ τὸ 1^{ον} ἡμισυ τοῦ 4^{ου} αἰῶνος π. Χ. — ἄλλοι τινές, δηλ. ὁ Στράβαξ, Καλλίας καὶ Φιλοκράτης, οὓς ὁ ῥήτωρ δὲν ἀναφέρει ὡς ἤττον σπουδαίους. — οἶδ' ἀκούων = γνωρίζω ἐξ ἀκοῆς. — ὅτι Λακ. παρατ. μεθ' ὑμῶν ἐνίκων οὔτοι οἱ ξ., τὸ ἀντικμ. Λακεδαιμονίους προετάρχη πρὸς ἔμφασιν = ὅτι οὔτοι οἱ μισθοφόροι παραταττόμενοι (= φανερώς πολεμοῦντες) μεθ' ὑμῶν ἐνίκων τοὺς (ἀγῆτους) Λακεδαιμονίους· ἐννοεῖται ἡ νίκη τοῦ Ἴφικράτους παρὰ τὸ Λέχαιον, λιμένα τῆς Κορίνθου, ἔνθα οὗτος ἡγούμενος τοῦ μισθοφορικοῦ στρατοῦ καὶ τῶν Ἀθην. ἠφάνισεν ὀλόκληρον μόραν (= τάγμα Σπαρτιατῶν ἐκ 400 ἀνδρῶν) τῶν Λακεδ. (392). — καὶ ὑμεῖς μετ' ἐκείνων, δηλ. παραταττόμενοι ἐνικᾶτε. — ἐξ οὗ (δηλ. χρόνου) = ἀφ' ὅτου. — αὐτὰ καθ' αὐτὰ = μόνα τῶν (ἄνευ δηλ. πολιτῶν Ἀθην.). — ὑμῖν, δοτκ. χαριστκ. = δι' ὑμᾶς. — τοὺς φίλους νικᾶ (ὑποκμ.: τὰ ξενικὰ) καὶ τοὺς συμ., σαρκασμὸς = τὰ μισθοφορικὰ στρατεύματα βλάπτουσι (δηλ. δι' ἀρπαγῶν, ἀργυρολογίας κ.τ.τ.) τοὺς φίλους μας καὶ τοὺς συμμάχους. — οἱ δ' ἐχθροὶ . . . ἐννοοῦνται οἱ Θηβαῖοι, Χίτοι, Ῥόδιοι, πρωτίστως δὲ ὁ Φίλιππος. — μείζους = ἰσχυρότεροι. — παρακύναντ' (δηλ. τὰ ξενικὰ) ἐπὶ τὸν τῆς π. πόλ. = ἀφ' οὗ ῥίψωσιν ἐπιπολαίως ἐν βλέμμα εἰς τὸν πόλεμον, ὃν διεξάγει ἡ πόλις: οἱ Ἀθην. διεξήγον τότε δύο πολέμους, τὸν κατὰ Φιλίππου καὶ τὸν κατὰ τῶν ἀποστάντων συμμάχων. — πρὸς Ἀρτάβαζον . . . οἴχεται πλέοντι (= ταχέως πλέουσι [τὰ μισθοφορικὰ στρατεύματα]), ὁ ῥήτωρ ὑπονοεῖ τὸν Χάρητα, ὅστις τῷ 356 παύσας τὴν πολεμὴν κατὰ τῶν ἀποστάντων συμμάχων, καθ' ὃν εἶχε σταλῆ ὑπὸ τῶν Ἀθην., ἠναγκάσθη τὴν ἀποστῆναι τὸν στρατὸν τοῦ εἰς τὸν σατράπην Ἀρτάβαζον, ὅστις εἶχεν ἀποστῆ ἀπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν περιηλθε δὲ ὁ Χάρης εἰς τὴν ἀνάγκην τὴν πράξαι τοῦτο, διότι δὲν εἶχε τὴν δῶσθαι μισθὸν εἰς τὸν στρατὸν τοῦ ὁ Δημοσθ.

δ' ὁμως ἀναφέρει οὕτω τὸ γεγονός, ὡσεὶ ὁ Χάρης ἠναγκάσθη νὰ πράξῃ τοῦτο ὑπ' αὐτοῦ τοῦ στρατοῦ του. — πανταχοῦ μᾶλλον, ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως: ἢ ἐπὶ τοὺς πολεμίους. — ἀκολουθεῖ, ἐν ᾧ ἔπρεπε ὡς στρατηγὸς νὰ ἡγήται. — εἰκότως = δικαίως. — οὐ . . . ἔστι (= ἔνεστιν) ἄρχειν (τινὰ) μὴ διδόντα μισθὸν = δὲν εἶναι δυνατόν ν' ἄρχῃ τις χωρὶς νὰ δίδῃ μισθὸν (τίσι;).

§ 25 — 27.

τὰς προφάσεις ἀφελεῖν (δηλ. κελεύω) καὶ τοῦ στρατ. καὶ τῶν στρατ. = σὰς προτρέπω ν' ἀφαιρέσητε τὰς προφάσεις καὶ τοῦ στρατηγοῦ καὶ τῶν στρατιωτῶν· οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ στρατιῶται πολ- λάκις ἐγκατέλειπον τὸν κατὰ τοῦ Φιλίπ. πόλεμον ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι δὲν ἐλάμβανον μισθόν. — μισθὸν πορίσαντας καὶ στρατ. οἰκ. . . παρακαταστήσαντας (δηλ. τῷ στρατηγῷ καὶ τοῖς ξένοις) = ἀφ' οὗ προμηθεύσητε μισθὸν καὶ τοποθετήσητε πλησίον τοῦ στρατηγοῦ καὶ τῶν ξένων στρατιώτας ἰδικούς σας (δηλ. πολίτας Ἀθηναίους). — ὥσπερ ἐπὶ οἱ τῆς (= μάρτυρας [§ 47]) τῶν στρατηγουμένων (= τῶν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ πραττομένων = τῶν πράξεων τοῦ στρατηγοῦ), μεταφορικῶς ἐνταῦθα ὁμιλεῖ ὁ ῥήτωρ· ἡ ἔννοια: καθὼς οἱ ἐπόπται ἐν τοῖς Ἐλευσινίοις μυστηρίοις (δηλ. οἱ μύσται τοῦ τρίτου καὶ ἀνωτάτου βαθμοῦ) εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ παρίστανται μάρτυρες πάντων τῶν τελουμένων, οὕτω καὶ οἱ πολῖται στρατιῶται πρέπει νὰ παρίστανται μάρτυρες τῶν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ πραττομένων. — ἐπεὶ νῦν γε γέλως ἔσθ' = διότι τώρα βεβαίως εἶναι γελοῖον πρᾶγμα. — ὡς χρώμεθα τοῖς πράγμα, ὑποκείμ. τοῦ ἔστι, εἰς δ κατη- γρημ. τὸ γέλως = ὁ τρόπος, καθ' ὃν φροντίζομεν περὶ τοῦ πολέμου. — εἰ γὰρ ἔροϊτό τις (δηλ. ξένος) . . . πολεμοῦμεν, ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα πλάττει διάλογον μεταξὺ ξένου καὶ πολίτου Ἀθηναίου, ὃν διακόψας διὰ τοῦ οὐκ ἐχειροτονεῖτε ἐρωτᾷ τοὺς Ἀθην. ὁ ῥήτωρ καὶ ἐρωτῶν ἐξελέγχει τὴν κουφότητα καὶ βραθυμίαν αὐτῶν. — οὐχ ἡμεῖς γε, δηλ. ἄγομεν εἰρήνην. — Φιλίππῳ πολεμοῦμεν, ἀπὸ τοῦ 357, ἀφ' ὅτου ὁ Φίλιπ. κατέλαβε τὴν Ἀμφίπολιν, ἀνέλαβον οἱ Ἀθην. τὸν κατ' αὐτοῦ πόλεμον· ἀλλ' ὁμως οὐδέποτε οἱ ἴδιοι μετέσχον τῆς στρατείας. — οὐκ ἐχειροτονεῖτε . . . ;, δηλ. καθ' ὅλον τὸν μέχρι τοῦδε χρόνον, καθ' ὃν ἐπολεμεῖτε πρὸς Φίλ. (ἦτοι ἀπὸ τοῦ 357)· ἢ ἀπό- κρισις εἰς ταύτην τὴν ἐρώτησιν θά ἦτο: βεβαίως ἐπράττομεν τοῦτο

καὶ νῦν ἀκόμη πράττομεν τὴν ἀπόκρισιν ταύτην ὡς εὐνόητον παραλείπει ὁ ῥήτωρ καὶ ἐξακολουθεῖ ὁ ἴδιος διὰ τῆς ἐρωτήσεως: τί οὖν ποιοῦσιν (δηλ. οἱ πρὸ μικροῦ χειροτονημένοι ἄρχοντες καὶ εἰσέτι ἐν ταῖς ἀρχαῖς διαμένοντες); — δέκα ταξ. καὶ στρατ. κτλ., κατ' ἔτος ἐξελέγοντο δέκα στρατιηγοὶ ἔχοντες τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν ἐν τῇ πεζικῇ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τούτων ἦσαν οἱ δέκα ταξίαρχοι ἐκλεγόμενοι ἕκαστος ἐξ ἐκάστης φυλῆς. Τὴν δ' ἀνωτάτην ἀρχὴν ἐν τῇ ἵππικῇ εἶχον οἱ δύο ἵππαρχοι ἐκλεγόμενοι ἐξ ἀπάντων τῶν πολιτῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν ἵππάρχων ἦσαν οἱ δέκα φύλαρχοι πάντες δὲ οὗτοι οἱ ἄρχοντες ἐξελέγοντο ψήφῳ τοῦ λαοῦ ἦσαν λοιπὸν χειροτονητοὶ καὶ οὐχὶ κληρωτοί. — ὄν ἂν πέμψητ' = ὄν ἐκάστοτε ἀποστέλλετε. — τὰς πομπὰς πέμπουσι = ἡγούνται (= προπορεύονται) τῶν πομπῶν οἱ Ἀθηναῖοι ἐτέλουν πομπὰς ἐν τοῖς Παναθηναίοις, Ἐλευσινίοις καὶ λοιπαῖς ἑορταῖς, ἐν αἷς μάλιστα οἱ ἵππεις διέπρεπον (ὡς φαίνεται τοῦτο καὶ ἐκ τῆς ζυφόρου τοῦ Παρθενῶνος). — ὑμῖν, δοτκ. ἠθικῆ = πρὸς εὐχαρίστησίν σας. — μετὰ τῶν ἱεροποιῶν, διὰ τὴν διοργάνωσιν ἑορτῶν καὶ τὴν ἐποπτεῖαν θυσιῶν τινῶν ἐξελέγοντο διὰ κλήρου κατ' ἔτος δέκα ἄρχοντες καλούμενοι ἱεροποιοί. — ὥσπερ γὰρ οἱ πλ. κτλ. = ὥσπερ γὰρ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίους ταξίαρχους καὶ φύλαρχους πλάττουσιν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀγορὰν (= διὰ τὴν ἀγορὰν [πρὸς πώλησιν]), οὕτως ὑμεῖς εἰς τὴν ἀγορὰν (= διὰ τὴν ἀγορὰν, ἵνα δηλ. αὐτοὺς ἡγῶνται τῶν πομπῶν) χειροτονεῖτε κτλ. διὰ τῆς παραβολῆς ταύτης ὁ ῥήτωρ καθάπτεται τῶν Ἀθηναίων ἢ ἔννοια: καθὼς οἱ κοροπλάθοι πλάττουσι τοὺς πηλίους ταξίαρχους καὶ λοιποὺς ἄρχοντας καὶ ἐκθέτουσιν εἰς τὴν ἀγορὰν ὄχι πρὸς ὠφέλιμόν τινα χρῆσιν, ἀλλὰ πρὸς παιδιὰν τῶν παίδων, οὕτω καὶ ὑμεῖς χειροτονεῖτε τοὺς ἄρχοντας ὄχι πρὸς χρήσιμόν τινα πράξιν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀγορὰν, ἵνα δηλ. ἡγῶνται τῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ τελουμένων πομπῶν. — οὐ γὰρ ἐχοῖν . . . εἶναι = λοιπὸν δὲν ἔπρεπε νὰ εἶναι ἐὰν ὁ παρατατκ. ἐχοῖν ἦτο μετὰ τοῦ ἂν τίνα σημασίαν θὰ εἶχε; — παρ' ὑμῶν . . . παρ' ὑμῶν, ἐπαναφορά. — ἵππαρχον, καθ' ἑνικὸν ἀριθμόν, ὡς καὶ κατωτέρω: τὸν παρ' ὑμῶν ἵππαρχον, διότι ὁ ῥήτωρ ἔχει ὑπ' ὄψιν τὸν εἰς τὸν πόλεμον ἐκπεμπόμενον διότι τῶν δύο ἵππάρχων ὁ ἕτερος ἔμενεν ἐν τῇ πόλει, ἵνα φροντίξῃ περὶ τῶν ἑορτῶν καὶ πομπῶν. — ἄρχοντας οἰκείους (= παρ' ὑμῶν) εἶναι = ἐν γένει ἄρχον-

τες νά εἶναι ἐξ ὑμῶν.— Ἰν' ἦν . . . , τί δηλοῖ ἐνταῦθα ἢ τελικὴ πρότασις; — ὡς ἀληθῶς = πράγματι.— Αἴμινον, νῆσον τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ἀρχαίαν κτῆσιν τῶν Ἀθηναίων πρὸς διοίκησιν ταύτης οἱ Ἀθην. ἀπέστελλον κατ' ἔτος σῶμα ἵππέων ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἐνὸς ἱππάρχου· ἢ αὐτόθι δὲ διαμονὴ τοῦ ἱππάρχου ἦτο ἄνετος.— ὑπὲρ τῶν . . . κτημάτων=ὑπὲρ τῶν κτήσεων.— Μενέλαον ἱππαρχεῖν=νά εἶναι ἱππαρχος ὁ (ξένος) Μενέλαος (καὶ οὐχὶ ὁ παρ' ὑμῶν ἱππαρχος)· ὁ δὲ Μενέλαος ἦτο ἑτεροθαλῆς ἀδελφὸς τοῦ Φιλ. φοβούμενος δὲ καὶ μισῶν τὸν ἀδελφόν του κατέφυγε μετὰ τῶν οἰκείων στρατιωτῶν εἰς τὰ ξενικά τῶν Ἀθην. στρατεύματα· οἱ δὲ ξεναγοὶ ἐδέχθησαν αὐτὸν καὶ ὡς ἔμπειρον κατέστησαν ἱππαρχον. Ἐνταῦθα κατηγορεῖ ὁ ῥήτωρ τοὺς Ἀθην. 1) διότι δὲν ἐπεμψαν οἰκεῖον ἱππαρχον καὶ 2) διότι δὲν ἐχειροτόνησαν αὐτὸν τοῦτον τὸν Μενέλαον.— κεχειροτονημένον εἶναι (= κεχειροτονηθῆναι) τοῦτον = νά ἔχῃ χειροτονηθῆ οὗτος.— ὅστις ἂν ἦ = ὅστιςδῆποτε καὶ ἂν εἶναι.

§ 28 — 29.

τὸ τῶν χρημάτων, δηλ. ζήτημα.— πόσα (τὰ χρήματα) καὶ πόθεν ἔσται (ταῦτα), ἐπεξήγησις τοῦ: τὸ τῶν χρημάτων=πόσα δηλ. τὰ χρήματα θὰ εἶναι καὶ πόθεν ταῦτα θὰ ἐξοικονομηθῶσι.— μάλιστα = πρὸ πάντων.— τοῦτο δὴ καὶ περαίνω, ὁ ἐνεστώς ἐνταῦθα ἀντὶ μέλλοντος (περανῶ) = τοῦτο ἤδη (καθὼς σεις ἐπιθυμεῖτε, οὕτω) καὶ ἐγὼ θὰ διαπραγματευθῶ.— χρήματα τοῖνον = λοιπὸν ὡς πρὸς τὰ χρήματα (σὰς λέγω τὰ ἐξῆς).— ἔστι μὲν = ὑπολογίζεται μὲν· ἢ ἀπόδοσις τοῦ μὲν κατωτέρω ἐν § 29 «εἰ δέ τις οἶεται . . .».— ἡ τροφή=ἡ διατροφή, ἢ συντήρησις· ἐπειδὴ δὲ ὑπὸ τὴν τροφήν δύναται νά νοηθῆ πλὴν τοῦ σιτηρέσιου καὶ ὁ μισθός, διὰ τοῦτο ὁ ῥήτωρ περιορίζει τὴν ἔννοιαν διὰ τοῦ σιτηρέσιον μόνον· τὸ σιτηρέσιον δὲ τῶν στρατιωτῶν ἐδίδοτο εἰς χρήματα, ὁ δὲ στρατηγὸς ἐφρόντιζε νά παρευρίσκωνται ἐν τῇ στρατοπέδῳ πωληταὶ τῶν τροφίμων.— τῇ δ. ταύτῃ=διὰ τὴν δύναμιν ταύτην (ποίαν);.— τάλαντ' ἐν. καὶ μικρόν τι πρὸς = ἐνενήκοντα τάλαντα καὶ ὀλίγον ἀκόμη προσέτι (δηλ. καὶ δύο τάλαντα)· λοιπὸν ἐν συνόλῳ ἐνενήκοντα δύο τάλαντα. Τὸ τάλαντον (=6.000 δρ.), καθὼς καὶ ἡ μνᾶ (=100 δρ.), δὲν ἦσαν νομίσματα, ἀλλ' ὀνομαστικαὶ χρηματικὸν ποσοῦ.— δέκα ναυσὶ ταχείαις = διὰ τὰς δέκα ταχείας ναῦς (πρβλ.

§ 22). — εἴκοσιν εἰς τὴν ναῦν μναῖ τοῦ μηνὸς ἕκ. = δηλ. εἴκοσι μναῖ δι' ἕκαστον πλοῖον καθ' ἕκαστον μῆνα. — στρατιώταις, πρβλ. § 21. — τοσαυτ' ἕτερα = ἄλλα τόσα (δηλ. τετταράκοντα τάλαντα). — τοῦ μηνὸς = καθ' ἕκαστον μῆνα. — ὁ στρατιώτης = ἕκαστος στρατιώτης. — σιτηρέσιον, κτηρμ. = ὡς σιτηρέσιον. — τοῖς δ' ἰπ. διακ. οὔσι = διὰ δὲ τοὺς διακοσίους ἰππεῖς. — μικρὰν ἀφορμὴν κτλ. = (τὸ) ὑπάρχειν σιτηρέσιον μικρὰν ἀφορμὴν εἶναι τοῖς στρατ. = ὅτι τὸ νὰ ἔχωσιν οἱ στρατιῶται σιτηρέσιον (μόνον) εἶναι μικρὸν βοήθημα. — οὐκ ὀρθῶς ἔγνωκεν = δὲν κρίνει ὀρθῶς. — τοῦτ' ἂν γένηται, ὥστε δηλ. τὸ σιτηρέσιον ὑπάρχειν. — προσποριεῖ = θὰ ἐξοικονομηῇ. — τὰ λοιπ., δηλ. τὸν κυρίως μισθόν. — ἀπὸ τοῦ πολέμου = ἐκ τῶν λαφύρων τοῦ πολέμου. — οὐδένα . . . ἀδικοῦν = χωρὶς κανένα ν' ἀδικῇ. — μισθὸν ἐντελῆ = τὸν πλήρη μισθόν (δηλ. καὶ τὸ σιτηρέσιον καὶ τὸν μισθὸν [περὶ ὧν βλ. ἐν § 23]). — ἐγὼ συμπλέων ἐθελοντῆς (= ὡς ἐθελοντῆς = ἐκουσίως) . . . ἔτοιμος (δηλ. εἰμί), ταῦτα δεικνύουσιν οὐ μόνον τὴν πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπην τοῦ ῥήτορος, ἀλλὰ καὶ τὴν πεποιθήσιν — ἐπαυξανομένην καὶ διὰ τοῦ ἀσυνδέτου —, ἣν ἔχει οὗτος περὶ τῆς ὀρθότητος τῆς γνώμης του. — πόθεν οὖν ὁ πόρος τῶν χρ. (δηλ. γενήσεται) = πόθεν οὖν τὰ χρήματα πορισθήσεται (= ἔσται [§ 28]). — τοῦτο, ἐπαναλαμβάνει τὸ πόθεν ὁ πόρος τῶν χρημάτων. — ἤδη, πρβλ. § 15.

§ 30.

πόρου ἀπόδειξις, τὴν ἀπόδειξιν ταύτην ὁ Δημοσθ. πάντως εἶχε γράψει ἐν καταλόγῳ, ὃν παρέδωκε τῷ γραμματεῖ πρὸς ἀνάγνωσιν· ὁ κατάλογος οὗτος λείπει ἐν τῷ λόγῳ. — ἡμεῖς, ἀναφέρεται ὅχι μόνον εἰς τὸν Δημοσθ., ὅστις οὐδέποτε περὶ ἑαυτοῦ ὀμιλεῖ ἐν πληθυντικῷ, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς πολιτικούς του φίλους, οὓς ὁ ῥήτωρ βεβαίως εἶχε προσκαλέσει πρὸς ἐπεξεργασίαν τῆς ἀποδείξεως. — ἐπιχειροτονῆτε . . . χειροτονήσετε, παρονομασίαι· τὸ δ' ἐπιχειροτονῶ ἐνταῦθα = χειροτονῶ = δι' ἀνατάσεως τῶν χειρῶν ψηφίζω ἢ ἀποφασίζω (τι). — χειροτονήσετε, δηλ. τὰ ὑφ' ἡμῶν εὐρημένα ἢ ἃ ἐγὼ γέγραφα· ὁ μέλλων ἐνταῦθα ἀντὶ προστακτικῆς. — ἐν τοῖς ψηφ. καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς = διὰ τῶν ἐν τοῖς ψηφίσμασι καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς ἀναγραφόμενων δυνάμεων (πρβλ. § 19). — ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις, δηλ. πολεμῆτε.

§ 31 — 32.

δοκεῖτε δέ μοι... = δοκεῖ δέ μοι ὑμᾶς... — εἰ... ἐνθυμηθεῖητε καὶ λογίσαισθε, συνωνυμία = ἐὰν ἠθέλετε λάβει ὑπ' ὄψει καὶ ἠθέλετε σκεψθῆ. — τὸν τόπον... τῆς χώρας = τὴν γεωγραφικὴν θέσιν τῆς χώρας (δηλ. τῆς Μακεδονίας). — ὅτι τοῖς πν. καὶ ταῖς κτλ., ἡ σύνταξις: ὅτι Φίλ. διαπραττεται τὰ πολλὰ τοῖς πνεύμασι καὶ ταῖς ὥραις τοῦ ἔτους προλαμβάνων (δηλ. αὐτὰ — τὰ πνεύματα κτλ. —) = ὅτι ὁ Φίλ. κατορθοῖ τὰ πλεῖστα τῇ βοηθείᾳ τῶν (καταλλήλων) ἀνέμων (δηλ. τῶν ἐτησίων) καὶ τῶν (καταλλήλων) ἐποχῶν τοῦ ἔτους (δηλ. τοῦ χειμῶνος) προλαμβάνων αὐτὰ (δηλ. τοὺς ἀνέμους καὶ τὰς ἐποχὰς τοῦ ἔτους). — φυλάξας (= περιμείνας) τοὺς ἐτησίας ἢ τὸν χειμῶνα, διὰ τούτων προσδιορίζεται ἀκριθέστερον τό: τοῖς πνεύμασι καὶ ταῖς ὥραις τοῦ ἔτους: ἐτησία δὲ = οἱ ΒΔ. ἀνεμοὶ οἱ πνέοντες τακτικῶς κατὰ τὰ κυνικὰ καύματα — κατὰ τὸ θέρος. — ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει (τὰ Τουρκιστὶ λεγόμενα μελτέμια) οἱ ἀνεμοὶ οὗτοι κωλύουσι τὸν πλοῦν εἰς τοὺς πρὸς Β. ἀπ' Ἀθηνῶν πλέοντας. — ἐπιχειρεῖ, ἀνευ ἀντικμ. — ἤνικ' ἂν ἡμεῖς μὴ δυναίμεθ' ἐκεῖσ' ἄφ., ἀντὶ τῆς ἀναμενομένης ὑποτακτικ. (ἤνικ' ἂν μὴ δυνώμεθα) ἐτέθη εὐκτικὴ ἐν τῇ χρονκ. προτάσει, διότι τὰ ἐν αὐτῇ λεγόμενα παρίστανται ὡς γνώμη τοῦ Φιλίππου = καθ' ὃν χρόνον ἡμεῖς, κατὰ τὴν γνώμην του, δὲν δυνάμεθα νὰ πλεύσωμεν ἐκεῖ (ποῦ);. — μὴ βοηθείαις πολεμεῖν = νὰ μὴ πολεμῶμεν δι' ἐπικουρικῶν στρατευμάτων (ταχέως συνειλεγμένων) εἰς τοῦτο ἀντιτίθεται τό: παρασκευῇ συνεχεῖ καὶ δυνάμει. — ὑστεριοῦμεν γὰρ ἀπάντων (γέν. οὐδ.) = διότι (τότε — ἂν δηλ. πολεμῶμεν δι' ἐπικουρικῶν στρατευμάτων) θὰ καθυστερῶμεν εἰς ὅλα (δὲν θὰ δυνάμεθα δηλ. νὰ ἐπωφελώμεθα παρουσιαζομένην τινὰ εὐκαιρίαν) παραδείγματα τοιοῦτων καθυστερήσεων τῶν Ἀθην. βλ. κατωτέρω ἐν § 35 «τοὺς ἀποστόλους πάντας ὑμῖν ὑστερίζειν κτλ.». — παρασκευῇ συνεχεῖ = ἢ διαμενεῖ ἕως ἂν ἢ διαλυσώμεθα ἢ περιγενώμεθα τῶν ἐχθρῶν (§ 15). — καὶ δυνάμει, ἀποδοτέον καὶ εἰς τοῦτο τό συνεχεῖ = ἢ συνεχῶς πολεμήσει καὶ κακῶς ἐκείνον ποιήσει (§ 19). — ὑπάρχει (= ἔξεισι) δ' ὑμῖν χειμαδίῳ (κτγρμ.) μὲν χορηθῆαι τῇ δυνάμει (δικ. χαριστικῇ) Λήμν. καὶ Θάσφ καὶ... νήσοις (ἀντικμ.) = δυνάσθε δὲ σεῖς νὰ ἐχῆτε ὡς χειμάδιον μὲν (= ὡς τόπον διαχειμάσεως

= ὡς χειμαδιό) διὰ ταύτην τὴν στρατιωτικὴν δύναμιν τὴν Ἀθήμων καὶ τὴν Θάσον καὶ τὴν Σκίαθον καὶ τὰς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ (δηλ. ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει) κειμένας νήσους (ἴσται τὴν Ἰμβρον, Σκυρον καὶ Πεπάρηθον)· περὶ τῆς Λήμνου βλ. ἐν § 27· ἡ Θάσος εἶναι νήσος τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἐν τῇ Θρακικῇ παραλίᾳ ἀπέναντι τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου καὶ πρὸς Ν. τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Νέστου, ἡ δὲ Σκίαθος, μικρὰ νήσος τοῦ Αἰγαίου πελάγους πρὸς Β. τῆς Εὐβοίας (βλ. γεωγρ. πίν.)· πάσαι αὗται αἱ νῆσοι ἦσαν τότε ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἀθην. — καὶ λιμ. καὶ σῖτος καὶ ἄ . . . , διὰ τοῦ πολυσυνδέτου, διὰ τοῦ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς περιόδου καὶ ἐν τῷ τέλει ὑπάρχει, καθὼς καὶ διὰ τοῦ ἐμφαντικοῦ ῥαδιον καὶ ῥαδίως ὁ ῥήτωρ ζητεῖ νὰ καταστήσῃ τὴν πρότασίν του ἀποδεκτὴν. — ἂ χρὴ στρατ., δηλ. ὑπάρχειν. — τὴν ὥραν τοῦ ἔτους, αἰτιατκ. δηλοῦσα χρονικὴν διάρκειαν = κατὰ τὴν καλὴν ἐποχὴν τοῦ ἔτους (δηλ. κατὰ τὸ ἔαρ). — ὅτε καὶ πρὸς τῇ γῆ γεν. ῥαδιον (ἔστι) = ἔτε εὐκόλον εἶναι νὰ προσεγγίσῃ ἡ δύναμις (= νὰ ἀποδιδασθῇ) καὶ εἰς τὴν ξηράν. — καὶ τὸ τῶν πνευμάτων ἀσφαλές (ἔστι) = καὶ (ἔτε) οἱ ἄνεμοι εἶναι ἀσφαλεῖς (οὐδεὶς δηλ. κίνδυνος ὑπάρχει ἀπὸ τῶν ἀνέμων). — πρὸς αὐτῇ τῇ χώρᾳ καὶ πρὸς τοῖς τῶν ἐμπορίων στόμασι ῥαδίως ἔσται (δηλ. αὕτη ἡ δύναμις) = εὐκόλως θὰ διατρέβῃ αὕτη ἡ δύναμις εἰς αὐτὴν τὴν χώραν (τοῦ Φιλίπ.) καὶ εἰς τὰ στόμια τῶν ἐμπορικῶν λιμένων αὐτῆς (ἵνα δηλ. ἐξερχομένη εἰς τὴν ξηράν λεηλατῇ καὶ τὰς ναῦς, τὰς εἰς τοὺς λιμένας εἰσερχομένης ἢ ἐξερχομένης ἐξ αὐτῶν, διαρπάξῃ καὶ οὕτω βλάβη τὸν Φίλιπ. καὶ τροφὰς παρασκευάζῃ εἰς αὐτὴν [§ 23, § 29]).

§ 33.

ἂ μὲν . . . χρῆσεται καὶ . . . , πλαγία ἐρωτημ. πρότασις ἐξαρωμένη ἐκ τοῦ βουλευόμεναι· τὸ ἂ σύστοιχον ἀντικμ. τοῦ χρῆσεται = τίνα χρῆσιν χρῆσεται = πῶς θὰ μεταχειρισθῇ· ἐτέθη τὸ ἂ ἀντὶ τὶ διὰ τὴν ἀντίθεσιν πρὸς τό: ἂ δ' ὑπάρξει . . . — παρὰ τὸν καιρὸν = ἐν τῇ καταλλήλῳ περιστάσει. — ὁ τούτων (= ἂ χρῆσεται καὶ πότε) κύριος καταστάς ὑφ' ὁμῶν, τοῦτο χρησιμεύει ὡς ὑποκμ. καὶ τῆς πλαγίας ἐρωτηματκ. προτάσεως: ἂ μὲν χρ. κτλ. = ὁ διορισθεὶς ὑφ' ὁμῶν στρατηγός εἰς ταῦτα (ποῖα);. — ἂ δ' ὑπάρξει δεῖ παρ' ὁμῶν = ποῖα δὲ πρέπει σεις νὰ πράξητε. — ἂ γὼ γέγραφα = τὰ

ὅποια ἐγὼ ἐγγράφως ἔχω προτείνει· οἱ ἀγορεύοντες ὄφειλον πρό-
 τερον ἐγγράφως νὰ παραδίδωσι τὰς γνώμας των ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ
 ἔπειτα ν' ἀγορεύωσι πρὸς ὑποστήριξιν τούτων. — ἂν ταῦτ' κτλ.,
 ἀσύνδετον ὡς συγκεφαλαιωτικὴ ἐπανάληψις τῶν εἰρημένων ἢ
 σύνταξις: ἂν πρῶτον πορίσητε ταῦτα . . . εἶτα καὶ . . . κατακλεί-
 σητε . . . παύσεσθε. — τὰ χρήματα, ἃ λέγω = τὰ χρήματα, περιῶν
 εἶπον (ἐν § 28 καὶ ἐφεξῆς). — εἶτα καὶ τᾶλλα παρασκευάσαντες. . .
 κατακλείσητ' = εἶτα καὶ τᾶλλα παρασκευάσητε . . . καὶ κατακλεί-
 σητε. — τᾶλλα, ἐπεξηγείται διὰ τοῦ: τοὺς στρατιώτας, τὰς τριήρεις,
 τοὺς ἱππέας. — ἐντελῆ, συναπτόεν τὸ τᾶλλα = καὶ μάλιστα τέλεια.
 — πᾶσαν τὴν δ. νόμῳ κατακλείσητ' = ὑποχρεώσητε διὰ νόμου
 πᾶσαν τὴν δύναμιν. — ἐπὶ τῷ πολέμῳ μένειν = νὰ μένη ἐπὶ τοῦ
 πεδίου τοῦ πολέμου (δηλ. ποῦ;). — τῶν μὲν χρημάτων, δηλ. τῶν
 92 ταλάντων, περὶ ὧν ὠμίλησεν ἀνωτέρω ὁ βῆτωρ. — αὐτοί, σεις
 οἱ ἴδιοι (καὶ οὐχὶ οἱ στρατηγοί, εἰς οὓς μέχρι τοῦδε ἀφίετο ἢ
 φροντίς τῆς ἐξευρέσεως τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς συντήρησιν τοῦ
 στρατοῦ χρημάτων [πρδλ. § 24]). — ταμίαι καὶ πορισταί, πρω-
 θύστερον = πορισταί καὶ ταμίαι· ἀμφότεροι ἦσαν οικονομικαὶ
 ἀρχαί: οἱ πρῶτοι ἔργον εἶχον τὴν ὑπόδειξιν δημοσίων πόρων πρὸς
 συναγωγὴν χρημάτων, οἱ δὲ δευτέροι τὴν ταμίειαν τῶν εἰσπρα-
 χθέντων καὶ διαθεσίμων χρημάτων· ἐνταῦθα ὁ βῆτωρ δὲν ἐννοεῖ
 τινὰς τούτων τῶν ταμιῶν καὶ ποριστῶν, ἀλλὰ προτρέπει τοὺς Ἀθην.
 νὰ γείνωσιν αὐτοὶ — καὶ ὄχι οἱ στρατηγοί, ὡς συνήθως ἐγένετο — πορι-
 σταί καὶ ταμίαι. — γιγνόμενοι . . . ζητοῦντες, μετχ. τροπικαί. — τῶν
 πράξεων παρὰ τοῦ σι. τὸν λόγον ζητοῦντες = ζητοῦντες παρὰ τοῦ
 στρατηγοῦ τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένην λογοδοσίαν τῶν πρά-
 ξεῶν του· μέχρι τοῦδε οἱ στρατηγοὶ ἀπέφευγον ταύτην διὰ τῶν
 ἐν § 25 μνημονευθεισῶν προφάσεων. — παύσεσθ' αἰεὶ περὶ κτλ.,
 ἀπόδοσις τῆς ὑποθετκ. προτάσεως: ἂν πορίσητε . . . εἶτα καὶ . . .
 κατακλείσητε = (τότε) θὰ παύσητε νὰ σκέπτησθε πάντοτε διὰ τὰ
 ἴδια πράγματα καὶ νὰ μὴ κατορθώνητε τίποτε.

§ 34.

καὶ ἔτι πρὸς τούτῳ = καὶ ἀκόμη ἐκτὸς τούτου (τίνος;). — πρῶ-
 τον μὲν, ἢ ἀπόδοσις ἔπειτα ἀνευ τοῦ δὲ (πρδλ. § 2). — ἐκεῖνον,
 δηλ. τοῦ Φιλίππου. — ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ὑμ. πολ. συμμάχων = οἱ

πολεμῆ μετὰ τὰ χρήματα τῶν ἰδικῶν σας συμμάχων· αἱ περισσότεραι τῶν νήσων καὶ τῶν παραλίων πόλεων, ὧν οἱ κάτοικοι ἔπλεον περὶ τὸν Εὐξείνιον πόντον καὶ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος χάριν ἐμπορίου, συνεμάχουν τοῖς Ἀθην. (πρόβλ. § 32).— ἄγων καὶ φέρων, τροπικαὶ μετοχ. ἐπεξηγοῦσαι τό: ἀπὸ τῶν ὑμ. συμμάχων· τὸ δὲ ἄγω καὶ φέρω = λεηλατῶ.— τοὺς πλείοντας τὴν ἠ. θ., δηλ. χάριν ἐμπορίου.— τί πρὸς τοῦτο, δηλ. γενήσεται = τί ἄλλο ἐκτὸς τούτου θὰ συμβῆ.— τοῦ πάσχειν κτλ., ἢ σύνταξις: αὐτοὶ ἔξω τοῦ πάσχειν κακῶς γενήσεσθε = σεῖς αὐτοὶ θ' ἀπαλλαγῆτε ἀπὸ τοῦ νὰ κακοπαθῆτε.— οὐχ ὥσπερ κτλ., τὸ πλήρες εἶναι ὡς ἐξῆς: οὐκ οἰχθήσεται ἔχων ὥσπερ . . . ὄψατο ἔχων, οὐκ ἐκλέξει ὥσπερ . . . ἐξέλεξε, οὐκ ἀποβήσεται ὥσπερ . . . ἀπέβη καὶ οὐκ οἰχθήσεται ἔχων ὥσπερ . . . ὄψατο ἔχων κατ' ἔννοιαν = δὲν θὰ συμβῆ πλέον, καθὼς κατὰ τὸν παρελθόντα χρόνον, καθ' ὃν οὗτος . . . ἀπῆλθεν ἔχων κτλ.— εἰς Λῆμνον καὶ Ἴμβρον κτλ., παρατηρητέα ἐν τοῖς παραδείγμασι τῶν κακοπραγιῶν τοῦ Φιλ. 1) ἡ ἐπιτυχὴς ἐκλογή αὐτῶν: ὁ Φιλ. ἀφήρει ἀτιμώρητος τὴν ἐλευθερίαν τῶν Ἀθην.— οἱ Λῆμνιοὶ καὶ οἱ Ἴμβριοι ἦσαν πολῖται Ἀθην.— τὴν περιουσίαν αὐτῶν— τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα —, καὶ τὴν τιμὴν — τὴν ἱεράν τριήρη — καὶ 2) ἡ κατάταξις τῶν παραδειγμάτων: ἀφήρει ἐκ Λήμνου καὶ Ἴμβρου, παρὰ τὸν Γεραιστὸν — ἀκρωτήριον καὶ πόλιν τῆς Εὐβοίας, πολὺ πλησίον τῆς Ἀττικῆς —, ἐν Μαραθῶνι — ἐν αὐτῇ τῇ Ἀττικῇ —. Τὰ παραδείγματα ταῦτα — ἀσυνδέτως ἐκφερόμενα — σαφῶς ὑποδεικνύουσι τοῖς Ἀθ. τὸ βάραθρον, πρὸ τοῦ ὁποίου οὗτοι ἴστανται· ταῦτα ὀφείλουσιν οὕτω ζυγηρῶς νὰ ἐξεγείρωσι τὸ αἶσθημα καὶ τὴν πεποίθησιν τῶν Ἀθην. περὶ τῆς ἤδη ἐπικρατούσης ἀθλίας καταστάσεως, ὥστε νὰ εἰσακουσθῆ παρ' αὐτῶν ἡ ἔντονος προτροπὴ τοῦ ῥήτορος νόμῳ κατακλεῖσαι τὴν δύναμιν (§ 33).— ἐμβαλὼν, μετχ. χρονικ. ἢ ἐπιδρομῆ τοῦ Φιλ. κατὰ τῆς Λήμνου καὶ Ἴμβρου, καθὼς καὶ αἱ ἄλλαι, αἱ ἐν τῷ παρόντι χωρίῳ ἀναφερόμεναι, κακοπραγίαι αὐτοῦ, ἐγένοντο πιθανῶς τῷ 352.— πολῖτας ὑμετέρους, οἱ Λῆμνιοὶ καὶ Ἴμβριοι ὡς κληροῦχοι Ἀθηναῖοι ἦσαν πολῖται Ἀθηναῖοι κατὰ τε τὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα.— τὰ πλοῖα=τὰ ἐκεῖ — ἐν Γεραιστῷ — ἠγκυροβολημένα ἐμπορικὰ πλοῖα (τὰ ἔτοιμα νὰ ἐκπλεύσωσιν εἰς Ἀθήνας).— ἀμύθητα=ἀναρίθητα, ἀπειρα.— ἐξέλεξε = εἰσέπραξεν (ὡς λύτρα διὰ τὴν ἀπόδοσιν τῶν πλοίων).— εἰς

Μαρ. ἀπέβη καὶ . . . ὄχητο, ἐνταῦθα ἀνεμένετο (κατὰ τὸ ἐμβαλῶν καὶ συλλαβῶν) τό: εἰς Μαρ. ἀποβάς . . . ὄχητο ὁ Δημοσθ. ὅμως εἶπεν οὕτως (ἀπέβη καὶ . . .), διότι τὸ γεγονός τοῦτο (ἢ ἀπόβασις δηλ. τοῦ Φιλ. εἰς Μαραθῶνα) εἶναι τόσῳ σπουδαῖον, ὥστε ἔπρεπε νὰ ἐξενεχθῆ ὑπὸ τοῦ ῥήτορος δι' ἰδίας ἀνεξαρτήτου προτάσεως· τὸ ὄνομα δὲ τοῦ Μαραθῶνος μετὰ τόνου ὑπὸ τοῦ ῥήτορος ἀπαγγελλόμενον προκαλεῖ τὴν ἀνάμνησιν — τὴν πάντοτε ζωηρὰν διατηρουμένην — τῆς ἐμοίας ἐκείνης ἀποβάσεως τῶν Περσῶν καὶ τῆς ἕλως διαφόρου τύχης αὐτῶν. — τὴν ἱερὰν κτλ., ἢ σύνταξις: ἀπὸ τῆς χώρας ὄχει ἔχων τὴν ἱερὰν τριήρη σὶ Ἀθην. εἶχον δύο ἱερὰς τριήρεις, τὴν Πάραλον καὶ Σαλαμινίαν· ταύτας μετεχειρίζοντο εἰς θεωρίας (= τὰς ὑπὸ τῆς πόλεως πεμπομένας πρεσβείας εἰς μαντεῖα ἢ εἰς ἀγῶνας) ἢ εἰς ἄλλας σπουδαίας δημοσίας πράξεις, ὡς εἰς ἀνάκλησιν στρατηγῶν, μεταβίβασιν ἀποστολῶν, μετακόμισιν τῶν φόρων ἐκ τῶν ὑποτελῶν τοῖς Ἀθην. πόλεων κτλ.: ἐνταῦθα νοεῖται ἢ Πάραλος, ἣτις κατ' ἔτος μέλλουσα νὰ κομίσῃ τοὺς θεοφροῦς εἰς Δῆλον ὄρμει πλησίον τοῦ Μαραθῶνος καὶ ὑπὸ τοῦ ἐκεῖ ἱερέως τοῦ Ἀπόλλωνος ἠύλογεῖτο καὶ ἐστέφετο ἢ πρῦμμα τῆς. — ἀπὸ τῆς χώρας, δηλ. ἀπὸ τοῦ Μαραθῶνος. — ὑμεῖς δ' = ἐν ᾧ σεις. — ταῦτα = ταύτας τὰς κακοπραγίας (τοῦ Φιλ.). — οὔτε . . . δύνασθε, διὰ τοῦ ἐνεστώτος ἐμφαντικῶς δηλοῦται ὅτι καὶ νῦν ἀκόμη διαρκεῖ ἢ ἀδυναμία τῶν Ἀθην. — εἰς τοὺς χρόνους, οὓς ἂν προσθῆσθε, βοηθεῖν = νὰ πέμπητε βοήθειαν, καθ' ὃν χρόνον ἠθέλετε προσδιορίσει.

§ 35 — 36.

καίτοι τί δή ποτ' = καὶ ὅμως διατὶ ἀρὰ γε. — τὴν μὲν . . . γίνεσθαι (= ὅτι ἢ μὲν . . . γίνεταί) . . . τοὺς δ' ἀποστόλους . . . ὑστερίζειν, ἀντίθεσις. — τῶν Παναθηναίων . . . τῶν Διονυσίων, τὰ Παναθήναια καὶ Διονύσια ἦσαν ἑορταὶ τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων· τὰ πρῶτα ἐτελοῦντο εἰς τιμὴν τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς κατὰ μῆνα Ἐκατομβαιῶνα (15 Ἰουλίου-15 Αὐγούστου) ἢ καθ' ἕκαστον τέταρτον ἔτος — τὰ μεγάλα Παναθήναια — ἢ κατ' ἔτος — τὰ μικρά —· τὰ δὲ Διονύσια ἐτελοῦντο εἰς τιμὴν τοῦ Διονύσου· ὑπῆρχον δὲ τέσσαρα: 1) τὰ κατ' ἀγροῦς ἢ τὰ μικρά, ἐν μηνὶ Ποσειδεῶνι (τέλ. Δεκεμβρίου-μέσ. Ἰανουαρίου), 2) τὰ ἐν Λήμναις ἢ Λήναια, ἐν μηνὶ Γαμηλιῶνι (τέλ. Ἰανουαρίου-μέσ. Φεβρουαρίου), 3) τὰ Ἀνθεστήρια, ἐν μηνὶ Ἀν-

θεστηριῶν (τέλ. Φεβρουαρίου - μέσ. Μαρτίου), καὶ 4) τὰ ἐν ἄσπευ ἢ τὰ μεγάλα, ἐν μηνὶ Ἑλαφβολιῶν (τέλ. Μαρτίου - μέσ. Ἀπριλίου). — τοῦ καθήκοντος χρόνου = κατὰ τὸν ὠρισμένον χρόνον (δηλ.); — ἂν τε δεινοὶ λάχωσιν ἂν τ' ἰδιῶται = εἴτε ἔμπειροι διὰ κλήρου ἀναδειχθῶσιν εἴτε ἄπειροι. — οἱ τούτων ἑκατέρων ἐπιμελούμενοι = οἱ ἐπιμεληταὶ ἀμφοτέρων τῶν ἑορτῶν τούτων, ἐκεῖνοι δηλ., εἰς οὓς ἦτο ἀνατεθειμένη ἢ διοργανώσις τῶν ἑορτῶν τούτων ὡς ἐπιμεληταὶ τῶν μὲν Παναθηναίων ἦσαν οἱ ἀθλοθέται, δέκα τὸν ἀριθμὸν, εἰς ἕξ ἐκάστης φυλῆς, τῶν δὲ Διονυσίων ὁ ἐπώνυμος ἀρχων. — εἰς ἁ = δι' ἄς ἑορτάς. — οὐδ' εἰς ἓνα (ἐντονώτερον τοῦ: εἰς οὐδένα) τῶν ἀποστόλων = δι' οὐδεμίαν ἐκ τῶν ναυτικῶν ἀποστολῶν. — καὶ τοσοῦτον ὄχλον καὶ παρασκευὴν, νοητέον τὸ ἔχει, εἰς ὃ ὑποκμ. τὸ ἁ = καὶ αἱ ὅποια ἑορτὰ ἀπαιτοῦσι τοσοῦτον πλῆθος ἀνθρώπων (δηλ. χορευτῶν, ἀθλητῶν, χορηγῶν, γυμνασιάρχων κτλ.) καὶ τοσαύτην προπαρασκευὴν (δηλ. πολυτελεῆ σκεύη, ἐσθήτας κτλ., ὧν ἡ χρῆσις ἀπαραίτητος ἐν ταῖς ἑορταῖς). — ὄσσην οὐκ οἶδ', εἴ τι τῶν ἀπάντων (γέν. οὐδετ.) ἔχει = ὄσσην δὲν γνωρίζω, ἂν ἀπαιτῆ ἄλλο τι ἐξ ὧν τῶν πραγμάτων = ὄσσην ἴσως οὐδὲν ἄλλο πρᾶγμα ἀπαιτεῖ. — τοὺς δ' ἀποστόλους πάντας ὑμῖν ὑστερίζειν τῶν καιρῶν, τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ νομίζετε = αἱ δὲ ναυτικαὶ ὑμῶν ἀποστολαὶ (ὅτι) φθάνουσιν ἀργὰ διὰ τὰς περιστάσεις (= δὲν ἐπωφελοῦνται τὰς εὐνοϊκὰς περιστάσεις [πρβλ. § 32]). — τὸν εἰς Μεθ., τὸν εἰς Παγ., τὸν εἰς Ποτείδ. = καθὼς π. χ. ἢ εἰς Μεθώνην (ἀποστολή), ἢ εἰς Παγασάς, ἢ εἰς Ποτείδαίαν. Τὴν Μεθώνην κατέλαβεν ὁ Φίλ. τῷ 353, τὰς δὲ Παγασάς, πόλιν παράλιον τῆς Θεσσαλίας καὶ ἐπίνειον τῶν Φερῶν, τῷ 352 καὶ τὴν Ποτείδαίαν τῷ 356: οἱ Ἀθην. — ἐννοεῖται — ἔστελλον εἰς τὰς πόλεις ταύτας βοηθείας, ἀλλ' αὗται οὐδὲν κατώρθουν ὡς ἐρχόμενα συνήθως μετὰ τὴν ἐκπόρθησιν τῶν πόλεων. — ὅτι ἐκεῖνα μὲν..., ἀπάντησις εἰς τὸ τί δήποτε...; = διότι ὅλα μὲν ἐκεῖ (ἐν ταῖς ἑορταῖς) διὰ νόμου ἔχουσιν ὀρισθῆ. — πρόοιδεν = ἐκ τῶν προτέρων γνωρίζει. — ἐκ πολλοῦ (δηλ. χρόνου) = πρὸ πολλοῦ. — τίς χορηγὸς ἢ γυμν..., δηλ. ἔσται χορηγὸς λέγεται ὁ καταβάλλων τὰς δαπάνας πρὸς παρασκευὴν χοροῦ, γυμνασίαρχος δὲ ὁ ἀναλαμβάνων τὴν δαπάνην διὰ τὸν εὐπρεπισμὸν τοῦ διὰ τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας προωρισμένου χώρου καὶ διὰ τὴν ἐνάσκησιν καὶ διατροφήν τῶν ἀθλητῶν ἢ χορηγία καὶ ἡ γυμνα-

σπαρχία ἦσαν αἱ σπουδαιόταται τῶν ἐν Ἀθήναις τακτικῶν λειτουργιῶν.— τῆς φυλῆς = τῆς ἑαυτοῦ φυλῆς.— πότε καὶ παρὰ τοῦ (= τίνος) καὶ τίνα λαβόντα (αὐτόν, δηλ. τὸν χορηγὸν ἢ γυμνασίαρχον) τί δεῖ ποιεῖν = πότε (ἄφ' οὗ λάβῃ) καὶ παρὰ τίνος (ἄφ' οὗ λάβῃ) καὶ τίνα (πράγματα) ἄφ' οὗ λάβῃ αὐτὸς (ὁ χορηγὸς ἢ ὁ γυμνασίαρχος) τί πρέπει νὰ πράττῃ.— οὐδὲν ἀνεξέταστον οὐδ' ἀόριστον ἐν τούτοις ἡμέληται, ἀσύνδετον συγκεφαλαιοῦν τὰ προηγούμενα· τὸ δὲ ἀνεξέταστον καὶ ἀόριστον προληπτικὰ κατηγορούμενα (πρβλ. § 8 «ἀθάνατα») = ἐν συντόμῳ οὐδὲν εἰς αὐτὰ ἔχει παραμεληθῆ, ὥστε νὰ εἶναι ἀνεξέταστον καὶ ἀόριστον.— ἐν δὲ τοῖς κτλ., ὁ Δημοσθ. ἄφ' οὗ τὴν γενικὴν καὶ ἀφηρημένην ἔννοιαν «ἅπαντα νόμῳ τέτακται» διεσάφησε διὰ συγκεκριμένων αὐτῆς λεπτομερειῶν — διότι τοιαῦτα ἐπιδρῶσιν ἀποτελεσματικῶς — «καὶ πρόοιδεν ἕκαστος...», συγκεφαλαιοῖ εἰτα πάσας ταύτας τὰς λεπτομερείας διὰ τοῦ «οὐδὲν ἀνεξέταστον... ἡμέληται», ἵνα ἐπιφέρῃ τὴν ἀντίθεσιν «ἐν δὲ τοῖς... ἅπαντα». — ἐν δὲ τοῖς περὶ τοῦ πολέμου καὶ τῆ τούτου παρασκευῆ = εἰς δὲ τὰ ἀφορῶντα τὸν πόλεμον καὶ τὴν προετοιμασίαν αὐτοῦ.— ἄτακτα, ἀδιόρθωτα, ἀόριστα ἅπαντα (= βλα ἀνεξαιρέτως εἶναι ἄνευ τάξεως, ἀκανόνιστα, ἀπροσδιόριστα), τὸ ἀσύνδετον, τὰ ἀλλεπάλληλα φωνήεντα, τὸ ὁμοιοτέλευτον, ἢ χασμωδία καὶ ὁ ἀκανόνιστος βυθμὸς συντελοῦσιν εἰς τὸ νὰ ἐξαρθῇ ἡ ἔννοια τῆς ἀταξίας, τῆς ἐπικρατούσης ἐν τῷ στρατιωτικῷ ὀργανισμῷ τῶν Ἀθηναίων.

§ 37.

τοιγαροῦν = διὰ τοῦτο λοιπόν. — ἄμ' ἀκηκόαμέν τι καὶ... καθίσταμεν, ἀμφότεροι αἱ πράξεις παρίστανται ὡς σύγχρονοι, ἐν ᾧ ἢ πρώτη ὤφειλε νὰ εἶναι ὑποτεταγμένη εἰς τὴν δευτέραν = εὐθὺς ὡς ἀκούομέν τι (δηλ. πολεμικὴν τινα πράξιν τοῦ Φιλ.), ἀμέσως τότε καὶ... διορίζομεν.— τριηράρχους, τριήραρχος ἐκαλεῖτο ὁ ἀναλαμβάνων ἰδίᾳ δαπάνῃ νὰ ἐξοπλίσῃ τριήρη, ἣν κενὴν παρελάμβανε παρὰ τῆς πόλεως.— καὶ τούτοις ἀντιδόσεις ποιούμεθα = καὶ ἐπιτρέπομεν εἰς τούτους νὰ κάμωσιν ἀντιδόσεις. Ὁ ἐκλεγόμενος ὡς τριήραρχος, ἐὰν ἐνόμιζεν ὅτι τὴν ἐπιδηθηθεῖσαν αὐτῷ λειτουργίαν δίκαιον ἦτο ἄλλος πλουσιώτερος νὰ λειτουργήσῃ, εἶχε τὸ δικαίωμα οὗτος νὰ προσκαλέσῃ τὸν πλουσιώτερον ν' ἀναλάβῃ τὴν

λειτουργίαν ἢ ν' ανταλλάξωσι τὰς περιουσίας αὐτῶν. Ἡ πρὸς τοῦτο ἄγρουσα διαδικασία ἐκαλεῖτο ἀντίδοσις.—καὶ περὶ χρ. πόρου σκοποῦμεν = καὶ σκεπτόμεθα περὶ προμηθείας χρημάτων.—καὶ μετὰ ταῦτ' ἐμβαίνειν (δηλ. εἰς τὰς τριήρεις [§ 16]) τοὺς μετ. ἔδοξε (γνωμικ. ἀόριστος = δοκεῖ) καὶ τοὺς χωρὶς οἴκ. = καὶ μετὰ ταῦτα ἀποφασίζομεν νὰ ἐμβαίνωσιν εἰς τὰ πλοῖα οἱ μέτοικοι καὶ οἱ κατοικοῦντες χωριστὰ (ἀπὸ τοῦς μέχρι τοῦδε κυρίους των), δηλ. οἱ ἀπελεύθεροι· μέτοικοι δ' ἐκαλοῦντο οἱ ξένοι, οἱ ἀντὶ φόρου, μετοικίου καλουμένου (12 δραχμ. κατ' ἔτος), ἔχοντες τὸ δικαίωμα νὰ κατοικῶσιν ἐν Ἀθήναις· τούτων οἱ μὲν εὐποροὶ ὑπεχρεοῦντο νὰ στρατεύωνται ὡς ὀπλίται, οἱ δὲ λοιποὶ ὡς ἐρέται ἐν τῇ ναυτικῇ· τὴν αὐτὴν ὑποχρέωσιν εἶχον καὶ οἱ ἀπελεύθεροι.—εἴτ' αὐτοὺς (ἡμᾶς) πάλιν, δηλ. ἐμβαίνειν ἔδοξε = ἔπειτα πάλιν ἀποφασίζομεν νὰ ἐμβαίνωμεν εἰς τὰ πλοῖα ἡμεῖς οἱ ἴδιοι (οἱ Ἀθην.).—εἴτ' ἀντεμβιβάζειν, δηλ. τοὺς μετοίκους καὶ τοὺς χωρὶς οἰκοῦντας ἔδοξε = ἔπειτα ἀποφασίζομεν νὰ ἐμβιβάζωμεν εἰς τὰ πλοῖα ἀντὶ ἡμῶν αὐτῶν πάλιν τοὺς μετοίκους καὶ τοὺς ἀπελευθέρους.—εἴτ'... προαιπόλωλε τὸ ἐφ' ὃ ἂν ἐκπλέωμεν, κατ' ἔννοιαν = ἔπειτα ὁ σκοπὸς τοῦ ἐκάστοτε γινομένου ἰδικοῦ μας ἀπόπλου ἐκ τῶν προτέρων ματαιοῦται.—ἐν ὄσφ (δηλ. χρόνῳ) ταῦτα μέλλεται = ἐν ὄσφ ταῦτα ἀναβάλλονται.—τοιγαροῦν ἅμ' ἀκ. κτλ., ἢ ἔννοια: λοιπὸν τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι: α') τὸ νὰ λαμβάνωμεν τὰ κατάλληλα μέτρα εὐθὺς ὡς μνηθάνωμεν εἰδησὶν τινα περὶ πολεμικῆς ἐνεργείας τοῦ Φιλ. καὶ οὐχὶ — ὡς ὄφειλεν — ἐκ τῶν προτέρων, προτοῦ δηλ. ὁ Φίλ. ἐπιχειρήσῃ τι, καὶ β') τὸ νὰ λαμβάνωμεν διαφόρους ἀποφάσεις ἀναιρούσας ἀλλήλας ἀντὶ μιᾶς ὄρισμένης. Τὸ α' ὁ ῥήτωρ εἰκονίζει διὰ τοῦ παρατακτικοῦ ἅμα καὶ διὰ τοῦ τριμελοῦς πολυσυνδέτου καὶ... καὶ... καί, τὸ β') διὰ τοῦ καὶ... εἶτα... εἶτα... εἶτα· πῶς χαρακτηρίζονται οἱ Ἀθην. διὰ τῆς α' πράξεως αὐτῶν καὶ πῶς διὰ τῆς β'; — εἰς τὸ παρασκ. = εἰς τὰς προετοιμασίας. — οἱ δὲ τῶν πραγμάτων (= τοῦ πράττειν)... καιροὶ = αἱ δὲ ἐκάστοτε εὐνοϊκαὶ περιστάσεις πρὸς δρᾶσιν. — οὐ μένουσι = δὲν περιμένουσι. — εἰρωνεῖαν = τὴν προσποίησιν (ἦν ἕκαμνον πολλοί, ἵνα ἀπαλλαγῶσι τῆς ἐπιβαλλομένης εἰς αὐτοὺς λειτουργίας [πρβλ. § 7]). — ἄς δὲ τὸν μετ. κτλ., ἢ σύνταξις: αἱ δὲ δυνάμεις, ἄς οἰόμεθα ἡμῖν ὑπάρχειν τὸν μεταξὺ χρόνον, ἐξελέγχονται ἐπ' αὐτῶν τῶν καιρῶν οὐδὲν οἶαί τ' οὔσαι

ποιεῖν = αἱ δὲ (στρατιωτικαί) δυνάμεις, ἅς κατὰ τὸν μεταξὺ χρόνον (μέχρις οὗ δηλ. περατωθῆ καὶ φθάσῃ ἢ ἀποφασισθεῖσα ναυτική παρασκευὴ) νομίζομεν ἀρκετάς δι' ἡμᾶς, ἀποδεικνύονται εἰς αὐτάς τὰς καταλλήλους περιστάσεις ὅτι οὐδὲν δύνανται νὰ κατορθώσιν. Ἡ ἔννοια: οἱ Ἄθην. συνήθιζον νὰ προπέμπωσιν ὀλίγας τινὰς ναῦς πρὸς κατασκόπευσιν τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἐνόμιζον ταύτας ἀρκετάς, μέχρις οὗ παρασκευασθῆ ἢ ἀποφασισθεῖσα ναυτικὴ ἀποστολή· ἀλλ' ἐπειδὴ ἦσαν ὀλίγαι, ἐὰν κατάλληλος περίστασις παρουσιάζετο, δὲν ἠδύναντο νὰ ἐπωφεληθῶσιν αὐτήν. — ὁ δ' κτλ., ὁ Δημοσθ. αἰφνιδίως καὶ κατὰ τὸ φαινόμενον ἄνευ τινὸς μεσολαβήσεως ὑπομινῆσκει τοὺς Ἄθην. τὴν πρὸς αὐτοὺς περιφρονητικὴν διαγωγὴν τοῦ Φιλ. — εἰς τοῦθ' ὕβρεως ἐλήλυθεν = εἰς τοσαύτην αὐθάδειαν ἔχει φθάσει (πρβλ. § 9 «οἱ... ἀσελείας»). — ὥστ' ἐπιστέλλειν = ὥστε νὰ στέλλῃ. — τοιαύτας ἐπιστολάς, ὅποια εἶναι ἐκείνη, ἣτις νῦν θ' ἀναγνωσθῆ.

§ 38-39.

ἐπιστολῆς ἀνάγνωσις, πρὸς ἀπόδειξιν τῆς περὶ τῶν Ἄθην. μικρᾶς ἰδέας τοῦ Φιλ. ἀναγινώσκει ὁ ῥήτωρ ἐπιστολὴν τινα αὐτοῦ σταλείσαν πρὸς τοὺς Εὐβοεῖς, ἐν ἣ — καθὼς παραδίδεται — ὁ Φιλ. συνεβούλευεν αὐτοὺς «μὴ δεῖν ἐλπίζειν εἰς τὴν Ἀθηναίων συμμαχίαν, ὅτι (= διότι) οὗτοι οὐδὲ αὐτοὺς δύνανται σφῆξιν». Οἱ Ἄθην. τῷ 358 π. Χ. εἶχον συνάψει σιμμαχίαν μετὰ τῶν Εὐβοικῶν πόλεων· ταύτην ἐζήτει νὰ διαρρήξῃ ὁ Φιλ. καὶ πράγματι κατώρθωσε τοῦτο τῷ 350. — τῶν ἀνεγνωσμένων, δηλ. ὑπ' ἐμοῦ. — τὰ πολλὰ = τὰ πλείω. — ὥς οὐκ ἔδει = ὥς δὲν ἔπρεπε· κατ' ἔννοιαν = δυστυχῶς. — οὐ μὴν ἀλλ' = ἀλλ' ὅμως· τὸ πλήρες θὰ ἦτο: οὐ μὴν ἔδει ἀληθῆ εἶναι, ἀλλά. — οὐ μὴν ἀλλ' ἴσως... ἀκούειν, ταῦτα ὁ ῥήτωρ λέγει εἰρωνικῶς· πῶς θὰ ὠμίλει οὗτος ἄνευ εἰρωνείας; — ὅσ' ἂν τις ὑπερβῆ τῷ λόγῳ = ὅσα τις παρέλθῃ διὰ τοῦ λόγου (= ἀποσιωπήσῃ). — καὶ τὰ πράγμαθ' ὑπερβήσεται, ὡς ὑποκμ. τοῦ ῥ. τό: τὰ πράγματα, ὡς ἀντικείμεν. δὲ νοητέον ἐκ τοῦ ὅσα τό: ταῦτα = καὶ ἡ πραγματικότης (ὅπως δηλ. καὶ ὁ ῥήτωρ) θὰ παρέλθῃ ταῦτα (= θ' ἀφήσῃ ταῦτα ἀνέπαφα· ἐπομένως = δὲν θὰ πραγματοποιηθῶσι ταῦτα). — δεῖ πρὸς ἡδονὴν δημ. (= τότε) πρέπει νὰ ὀμιλῇ τις πρὸς εὐχαρίστησιν (τῶν ἀκρατῶν του). — εἰ

δ' ἢ τῶν λόγων χάρις... ἔργῳ ζημία γίνεται = εἰάν δ' ὅμως οἱ ὄρατοι λόγοι... πράγματι καταλήγουσιν εἰς βλάβην. — ἂν ἢ μὴ προσήκουσα = ὅπου οὗτοι (οἱ ὄρατοι λόγοι) δὲν ἀρμόζουσιν. Ὁ Δημοσθ. φρονεῖ ὅτι ὁ σοβαρὸς πολιτικὸς ὀφείλει πάντως ν' ἀποκλείῃ τὸ ἐπιδεικτικὸν γένος — ἐνθα τὸ λέγειν πρὸς ἡδονὴν ἐν γένει ἐπικρατεῖ — ἀπὸ τοῦ συμβουλευτικοῦ γένους. — φενακίζειν ἑαυτοῦς = ν' ἀπατάτε τὸν ἑαυτὸν σας. — καὶ ἅπ. ἀναβαλ. ... πάντων ὑστερεῖν τῶν ἔργων = καὶ διὰ τῆς ἀναβολῆς ὄλων ἐκείνων... νὰ καθυστερήτε εἰς ἄλλας τὰς ἐπιχειρήσεις. — ἂν (= ἂ ἂν) ἢ δυσχερῆ = ὅσα τυχὸν εἶναι δυσάρεστα. — μαθεῖν = νὰ ἐννοήσητε. — ὅτι δεῖ τοὺς κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ τοῦτο = ὅτι δηλ. οἱ θέλοντες νὰ διεξάγῳσιν ὀρθῶς τὸν πόλεμον δὲν πρέπει ν' ἀκολουθῶσι τὰ γεγονότα (δὲν πρέπει δηλ. νὰ σκέπτονται μετὰ τὰ γεγονότα). — οὐκ ἀκολουθεῖν, ἢ ἄρνησις οὐ καὶ ὄχι μὴ, διότι ἀνῆκει εἰς τὸ δεῖ (= οὐ δεῖ... ἀκολουθεῖν) ἐτέθη πρὸ τοῦ ἀκολουθεῖν διὰ τὴν ἀντίθεσιν (ἀλλ' αὐτοὺς...). — ἀλλ' αὐτοὺς ἔμπροσθεν εἶναι (= ἠγεῖσθαι) τῶν πραγμ. = ἀλλὰ τὸναντίον αὐτοὶ πρέπει νὰ προηγῶνται τῶν γεγονότων (νὰ σκέπτονται δηλ. πρὶν γείνῳσι τὰ πράγματα). Κατὰ ταῦτα ὁ Δημοσθ. συμβουλεύει τοὺς Ἀθην. νὰ προβλέπωσι, μὴ συμβῆ κακόν τι εἰς αὐτοὺς, καὶ νὰ διεξάγῳσι τὸν πόλεμον οὐχὶ βοηθηταίς, ἀλλὰ παρασκευῆ συνεχεῖ (§ 32). — τὸν αὐτὸν τρόπον = κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπαναλαμβάνεται διὰ τοῦ οὕτω, εἰς β. νοητόν τό: δεῖ ἀξιούν. — ὥσπερ τῶν στρατ. ... οὕτω, παραβολή: τί ζητεῖ διὰ τῆς παραβολῆς ὁ ῥήτωρ καὶ ποῖον τὸ κύριον σημεῖον αὐτῆς; — καὶ τῶν πραγμάτων (δηλ. ἠγεῖσθαι) τοὺς β. = καὶ οἱ (καλῶς) σκεπτόμενοι νὰ προηγῶνται τῶν πραγμάτων (= νὰ διευθύνωσι τὰ πράγματα). — ἂν (= ἂ ἂν) ἐκείνοις (= τούτοις [δηλ. τοῖς βουλευομένοις]) = ὅσα φανῶσι καλὰ εἰς τούτους. — ἀναγκάζονται, δηλ. οἱ βουλευόμενοι. — διώκειν = ἀκολουθεῖν.

§ 40 — 41.

πλείστην δύναμιν κτλ., ἢ πολεμικὴ δύναμις τῶν Ἀθην. καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Δημοσθ. ἦτο μεγίστη· κατ' αὐτὸν τὸν ῥήτορα ἀλλαχού — ἐν τῷ περὶ συμμοριῶν λόγῳ — οἱ Ἀθην. εἶχον «χιλίους μὲν ἱππέας, ὀπλίτας δὲ ὄσους ἂν ἐθέλῃ τις (κατὰ τὸν Θουκυδ. [ἐν βιβλ. II, κεφ. 13] «τρισχιλίους καὶ μυρίους»), ναῦς.

δὲ τριακοσίας». — ἔχοντες, μετχ. ἐνδοτική. — χρημάτων πρόσδοτον, τὸ ἔλρον εἰσόδημα τῆς Ἀττικῆς ἦτο 6.000 τάλαντα (δηλ. πόσας Ἀττικὰς δραχμάς); — τούτων μὲν . . . οὐδενὶ . . . εἰς δέον τι κέρησθε = οὐδὲν μὲν ἐκ τούτων πρεπόντως κἄπως ἔχετε χρησιμοποήσει. — μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας = μέχρι τῆς σημερινῆς ἡμέρας = μέχρι σήμερον. — οὐδὲν (αἰτιατκ. τοῦ κατὰ τι) ἀπολείπετε . . . οὕτω πολεμεῖν Φιλ. = οὐδόλως παύετε ἀπὸ τοῦ νὰ πολεμήτε οὕτω πρὸς τὸν Φιλ. = διεξάγετε τὸν κατὰ τοῦ Φιλ. πόλεμον ἀκριβῶς οὕτω. — ὥσπερ οἱ βάρβαροι πυκτεύουσι (= πυγμαχοῦσι), οἱ βάρβαροι δὲν ἐπυγμαχούν κατὰ τοὺς γυμναστικούς κανόνας, ὡς οἱ Ἕλληνες. — ὥσπερ οἱ β. . . οὕτω πολ. Φιλ., παραβολή· ποῖον τὸ κύριον σημεῖον αὐτῆς; — καὶ γὰρ ἐκείνων ὁ πληγείς, ἢ ἀπόδοσις τοῦ καὶ κατωτέρω καὶ ὑμεῖς = διότι καθὼς ὁ κτυπηθεὶς ἐξ ἐκείνων (δηλ. τῶν βαρβάρων) . . . οὕτω καὶ ὑμεῖς . . . — ἀεὶ τῆς πληγῆς ἔχειται = πάντοτε πιάνεται ἀπὸ τὸ κτυπηθὲν μέρος = φέρει τὴν χειρὰ τοῦ πάντοτε πρὸς τὸ κτυπηθὲν μέρος (τοῦ σώματος [πρὸς τίνα σκοπόν;]). — κἂν ἐτέρωσε πατάξης (τοῦ β: πατάσω) = καὶ ἂν εἰς ἄλλο μέρος (τοῦ σώματος) κτυπήσης· ἐτέθη τὸ β΄ πρὸς. ἀντὶ τοῦ γ΄ (κἂν . . . πατάξη τις) ὡς ἐμφαντικώτερον. — ἐκεῖσ' εἰσὶν αἱ χεῖρες, βραχυλογία = ἐκεῖσε κινοῦνται αἱ χεῖρες καὶ ἐκεῖ εἰσὶν. — προβάλλεσθαι δ' ἢ βλέπειν ἐναντίον (ἐπίρρ.) = νὰ προτείνῃ ὅμως τὰς χεῖράς του (πρὸς προφύλαξίν του) ἢ νὰ βλέπῃ κατὰ πρόσωπον τὸν ἀντίπαλόν του (ἵνα ἐκ τῶν προτέρων διακρίνῃ, ποῦ ὁ ἀντίπαλος σκοπεῖ νὰ κτυπήσῃ). — οὐτ' ἐθέλει, καὶ ἐὰν δηλ. τις ὑποδείξῃ αὐτῷ δι' ἀδεξίως πυγμαχεῖ. — ἂν . . . πύθησθε, δηλ. ὄντα. — ἐν Χερρονήσῳ . . . ἐν Πύλαις, πρὸβλ. § 17. — ἐκεῖσε βοηθεῖν ψηφίζεσθε = ἀποφασίζετε νὰ πέμπητε βοήθειαν ἐκεῖ. — ἂν ἐν Πύλαις, δηλ. πύθησθε Φιλ. ὄντα. — ἐκεῖσε, δηλ. βοηθεῖν ψηφίζεσθε. — ἂν ἄλλοθι ποῦ, ποῖον τὸ β. τῆς προτάσεως; — συμπαραθεῖτ' ἄνω κάτω = τρέχετε κατόπιν αὐτοῦ (τοῦ Φιλ.) ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. — στρατηγεῖσθ' ὑπ' ἐκείνου = διευθύνεσθε ὑπ' ἐκείνου (τοῦ Φιλ.) ὡς ὑπὸ στρατηγοῦ = στρατηγός σας εἶναι ἐκεῖνος (ὁ Φιλ. [ὁ ἐχθρός σας]); διὰ τούτων πικρῶς καθάπτεται τῶν Ἀθην. ὁ βήτωρ. — πρὸ τῶν πραγμάτων πρὸ οὐρατ' . . . πρὶν . . . , διὰ τοῦ διπλοῦ πρὸ, καθὼς καὶ διὰ τοῦ πρὶν, ἐξαιρεται ἢ ἔννοια. — πρὶν ἂν ἢ γεγενημένον κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ: πρὸ τῶν πραγμάτων = προτοῦ δηλ. πληροφ-

ρηθῆτε ἢ ὅτι ἔχει γείνει τι ἢ ὅτι γίνεται. — ταῦτα ἴσως... ἐνῆν = ταῦτα (ὁ τοιοῦτος δηλ. τρόπος τοῦ πολεμεῖν) ἴσως... ἦσαν δυνατά. — πρότερον, ὅτε δηλ. οἱ μὲν Ἀθην. εἶχον ἔτι τὰ ἐν Μακεδονίᾳ φρούρια, ὁ δὲ Φίλ. δὲν εἶχε καταστῆ ἰσχυρὸς (πρβλ. § 4-6). — ἐπ' αὐτὴν ἦκει τὴν ἀκμὴν (δηλ. ταῦτα [= τὰ πράγματα]) = ἢ (ἐκ τοῦ τρόπου τούτου τοῦ πολεμεῖν δημιουργηθεῖσα) κατάστασις ἔχει φθάσει εἰς τόσῳ κρίσιμον σημεῖον· πρβλ. παροιμιώδη ἔκφρασιν: ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς ἴσταται, ὅπερ κυρίως = ἴσταται εἰς τὴν κόψιν τοῦ ξυραφιοῦ· εἶτα = εὐρίσκεται εἰς κρίσιμώτατον σημεῖον. — ὥστ' οὐκέτ' ἐγχωρεῖ (δηλ. ταῦτα) = ὥστε ταῦτα (ὁ τοιοῦτος δηλ. τρόπος τοῦ πολεμεῖν) δὲν ἐπιτρέπεται πλέον.

§ 42.

θεῶν τις... ἐμβαλεῖν Φίλ., μεγάλη καὶ παράδοξος αὐτῆ ἢ γνώμη, ἀλλὰ λίαν καταληπτὴ τῷ Ἑλλην. λαῷ, ὅστις διὰ τοῦ ἔπους καὶ τῆς τραγωδίας ἦτο ἐξωκλειωμένος πρὸς τὸν ἀπὸ μηχανῆς θεόν. — τοῖς γινν. ὑπὲρ τῆς πόλεως αἰσχυρόμενος = ἐξ ἐνδιαφέροντος πρὸς τὴν πόλιν ἐντρεπόμενος διὰ τὰ συμβαίνοντα. — τὴν φιλ. ταύτην ἐμβαλεῖν Φίλ. = ὅτι ἐνέβαλεν εἰς τὸν Φίλ. ταύτην τὴν φιλοπραγμοσύνην (= τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐπιχειρῇ πολλὰ πράγματα [πρβλ. § 9, ἐνθα ἐκτίθεται ἡ φιλοπραγμοσύνη αὐτῆ τοῦ Φίλ.]). — εἰ... ἡσυχίαν ἔχειν ἤθελε = ἐὰν ἤθελε νὰ ἡσυχάζῃ. — ἔχων, ἃ κατέστραπται καὶ προεῖληφεν = κατέχων ὅσα ἔχει καθυποτάξει καὶ ἔχει προκαταλάβει (πρβλ. § 9, 31). — ἀποχορῆν (ἀπρμφ. τοῦ ἀπρσ. ῥ. ἀπόχη = ἀρκετὸν εἶναι [πρβλ. § 22]) ἐνίοις ὑμῶν ἂν μοι δοκεῖ, ἢ ἐν ἀρχῇ τῆς προτάσεως θέσις τοῦ ἀπρμφ. πρὸς ἔμφασιν = δοκεῖ μοι ἀποχορῆν ἂν ἐνίοις ὑμῶν ὡς ὑποκείμε. τοῦ ἀποχορῆν χρησιμεύει ἢ ἀναφορ. πρότασις: (ταῦτα) ἐξ ὧν αἰσχ... ὠφληκότες ἂν ἦμεν (τοῦ ῥ. ὀφλισκάνειν) δημοσίᾳ = νομίζω ὅτι μερικοὶ ἐξ ὑμῶν θὰ ἤρχοοντο (= θὰ ἦσαν ἠυχαριστημένοι) εἰς ταῦτα, ἔνεκα τῶν ὁπίστων ἠθέλομεν ἐπισύρει καθ' ἡμῶν αὐτῶν δημοσίᾳ (= ἐνώπιον τοῦ κόσμου) δυσφημίαν καὶ τὴν κατηγορίαν τῆς δειλίας καὶ πάντα τὰ αἰσχίστα· τὸ ὀφλισκάνω κυρίως = καταδικάζομαι εἰς χρηματικὸν πρόστιμον· εἶτα ὀφλισκάνω αἰσχύνην, ἀνανδρίαν κ.τ.τ. = ἐπισύρω κατ' ἑαυτοῦ κατασχύνην, τὴν κατηγορίαν τῆς δειλίας κ.τ.τ. — ἐπιχειρῶν ἀείτινι καὶ τοῦ πλείονος ὀρεγόμενος =

ἐπειδὴ οὗτος (ὁ Φίλ.) ἐπιχειρεῖ πάντοτε (νέον) τι καὶ (πάντοτε) ἐπιθυμεῖ τὸ περισσότερον (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς Ἀθην., οἵτινες ἦσαν ἠδὲ χαριστήμενοι εἰς τὸ ὀλιγώτερον). — ἴσως ἂν ἐκαλέσασαι(ο) ὑμᾶς = ἴσως ἤθελεν ἐξεγεῖρει ὑμᾶς (ἐκ τῆς νωθρότητος ὑμῶν)· πρβλ. § 17 «ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τῆς ἄγαν... ἴσως ἂν ὀρημίσασαι». — εἴπερ μὴ παντάπασιν ἀπεγνώκατε (ἀμτβτ.) = ἐὰν βεβαίως δὲν ἔχητε ἀπελπισθῆ καθ' ὀλοκληρίαν.

§ 43 — 44.

θαυμάζω, εἰ... , μετὰ τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικὰ β. (χαίρειν, θαυμάζειν κτλ.) καὶ τὰς ταυτοσήμους ἀπροσώπους ἐκφράσεις (αἰσχροὺν ἔστι, θαυμασιόν ἔστι κτλ.) τὸ αἷτιον τοῦ ψυχικοῦ πάθους ἐκφέρεται ὄχι μόνον διὰ τοῦ ὅτι, ἀλλὰ ὑπὸ τὸν τύπον ὑποθέσεως καὶ διὰ τοῦ εἰ, δι' οὗ πολλάκις ἐκ λεπτότητος ἀττικῆς ἐκφέρεται καὶ πραγματικὸν αἷτιον. — ἐνθυμεῖται = ἀναλογίζεται, σκέπτεται. — ὄρων = ἐὰν βλέπη. — ὦ ἄνδρες Ἀθην., ἢ κλητ. ἀπομακρυνθεῖσα τοῦ ὑμῶν παρενετέθη ἐκεῖ, ἔνθα ἔμελλε νὰ διεγείρῃ τὴν μεγίστην προσοχήν. — τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ πολ. γεγενημένην.. τὴν δὲ τελευταίαν οὖσαν ἤδη, αἰ μετχ. κατγρμ. ἐξαρτώμεναι ἐκ τοῦ ὄρων = ὅτι ἢ μὲν ἀρχὴ τοῦ πολέμου ἔχει γέινει... τὸ δὲ τέλος αὐτοῦ (ὅτι) εἶναι ἤδη. — ὑπὲρ τοῦ τιμωρῆσασθαι Φίλ. = διὰ νὰ τιμωρῶσμεν τὸν Φίλιππον (διότι οὗτος ἐκπολιορκήσας τὴν Ἀμφίπολιν δὲν ἀπέδωκεν εἰς ἡμᾶς ταύτην, καθὼς εἶχεν ὑποσχεθῆ). — περὶ τοῦ μὴ παθεῖν κακῶς ὑπὸ Φιλ. = διὰ νὰ μὴ κακοποιηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Φιλ. — ἀλλὰ μὴν (= ἀλλὰ τῷ ὄντι), διὰ τούτου εἰσάγεται σπουδαιότερόν τι. — ὅτι γ' οὐ στήσεται = ὅτι βεβαίως δὲν θέλει σταματήσει (ἀλλὰ ὅτι θὰ προχωρήσῃ καὶ τέλος θὰ ἐπέλθῃ καθ' ἡμῶν αὐτῶν [πρβλ. § 50]). — δῆλον, δηλ. ἔστι. — εἰ μὴ τις κωλύσει, δηλ. αὐτὸν προῖεναι. — εἶτα, τοῦτο ἐν ἀρχῇ ἐρωτήσεως ἐμφαίνει ἀγανάκτησιν = καὶ ἔπειτα (παρὰ ταύτην δηλ. τὴν βεβαιότητα, ὅτι οὗτος δὲν θὰ σταματήσῃ, ἀλλ' ὅτι θὰ ἔλθῃ καθ' ἡμῶν αὐτῶν). — τοῦτο, δηλ. τὸ προῖεναι καὶ ἤκειν Φίλιππον εἰς τὴν Ἀττικὴν. — ἀναμενοῦμεν καὶ τρ. κτλ., ἢ σύνταξις: ἀναμενοῦμεν καὶ οἷσθε πάντα καλῶς ἔχειν, ἂν (= ἐὰν) ἀποστείλιτε τριήρεις κτλ. — κενάς, δηλ. πολιτῶν Ἀθηναίων. — τὰς παρὰ τοῦ δεῖνος (ἐξ ὀνομοτχ. ὁ δεῖνα) ἐλπίδας = τὰς (κενάς) ἐλπίδας (περὶ ἐπιτυχῶν ἐκβάσεων)

στρατηγού τινος τῶν μισθοφόρων [ἴσως τοῦ Χαριδήμου] τὰς παρεχομένας ὑπὸ τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ ῥήτορος· πρβλ. κατωτέρω ἐν § 45 «τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἐλπίδας». — οὐκ ἐμβησόμεθα (δηλ. εἰς ναῦς [§ 16]) κτλ., ἢ βραχύτης τῶν προτάσεων καὶ ἡ ἐπισώρευσις τῶν ἐρωτήσεων ἐκφράζει ἄριστα τὴν σφοδρότητα τοῦ λόγου. — μέρει γέ τιτι σιρ. οἶκ. = τοῦλάχιστον μετὰ μέρους τινὸς ἰδικῶν μας (πολιτῶν δηλ. Ἀθην.) στρατιωτῶν (κατὰ τὴν ἐν § 21 πρότασιν τοῦ ῥήτορος). — νῦν = νῦν γε = τώρα τοῦλάχιστον (πρβλ. § 7). — εἰ καὶ μὴ πρότερον, δηλ. ἐξήλθομεν. — ἐπὶ τὴν ἐκείνου, δηλ. χώραν. — «ποῖ οὖν προσορμιούμεθα»; ἤρετό τις (= ἔροιο ἂν τις) = λοιπὸν εἰς ποῖον μέρος θὰ προσορμισθῶμεν; ἤθελε μὲ ἐρωτήσει τις (= ἴσως μ' ἐρωτήσει τις). Σχῆμα προλήψεως· ὁ Δημοσθ. προβλέπων βτ: ἴσως τις τῶν ἀκρατῶν του ἀντεῖπη αὐτῷ, προλαμβάνων θέτει εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ τὴν ἐνδεχομένην ἐρώτησιν (ποῖ οὖν προσορμιούμεθα;), εἰς ἣν εὐθὺς ἀποκρίνεται διὰ τοῦ: εὐρήσει κτλ. — τὰ σαθρὰ . . . τῶν ἐκ. πραγμάτων = τὰ ἀσθενῆ μέρη ἐκείνου (τοῦ Φιλ.) = τὰ μέρη, ἐνθα ἐκεῖνος δύναται νὰ προσβληθῇ. — ἂν ἐπιχειρῶμεν = ἀρκεῖ μόνον ἡμεῖς νὰ ἐπιχειρῶμεν (τί;). — ἂν καθώμεθ' (ὑποτακτ. τοῦ κάθημαι) οἶκοι = ἂν καθήμεθα ἐν τῇ πατρίδι ἀδρανεῖς. — λοιδο. ἀκ. κτλ. = ἀκούοντες τῶν λεγόντων (= τῶν δητόρων) λοιδορουμένων καὶ αἰτιωμένων ἀλλήλους = ἀκούοντες τοὺς ῥήτορας νὰ ἀλληλοσυβρίζονται καὶ ν' ἀλληλοκατηγοροῦνται. — οὐδέποτε' οὐδὲν ἡμῖν μὴ γένηται τῶν δ. = οὐ δέος ἔσται μὴ ποτέ τι τῶν δεόντων γένηται ἡμῖν = οὐδέποτε' οὐδὲν τῶν δεόντων γενόμενον ἔσται ἡμῖν = (τότε) οὐδέποτε βεβαίως θὰ γένη εἰς ἡμᾶς τι ἐξ ἐκείνων, τὰ ὅποια πρέπει νὰ γείνωσιν.

§ 45 — 46.

ὅποι ἂν . . . συναποσταλῆ = ὅποι (= ὅπου) ἂν ἀποσταλῆ σὺν τοῖς ξένοις· ὁ Δημοσθ. ἐπανέρχεται εἰς τὴν ἐν § 21 ἀναπτυχθεῖσαν πρότασιν του. — μέρος τι τῆς πόλεως = (μόνον) μέρος τι τῶν πολιτῶν. — κἄν μὴ πᾶσα (ἡ πόλις), δηλ. ἀποσταλῆ = καὶ ἂν μὴ πάντες οἱ πολῖται ἀποσταλῶσι. — καὶ τὸ τῶν θεῶν εὐμενές, δηλ. ἐστὶν αὐτῇ (τῇ πόλει) = (ἐκεῖ) καὶ οἱ θεοὶ εἶναι εὐμενεῖς (= διακείνται εὐμενῶς) πρὸς αὐτὴν (τὴν πόλιν). — καὶ τὸ τῆς τύχης (πρβλ. § 12 «τὰ τῆς τύχης») συναγωνίζεταί (δηλ. αὐτῇ) = καὶ ἡ τύχη ἀγωνίζεται

μετ' αὐτῆς (=βοηθεῖ αὐτήν). — στρατηγὸν = μόνον ἓνα στρατηγὸν (ἄνευ στρατοῦ, ἰδίᾳ ἄνευ στρατοῦ ἐκ πολιτῶν Ἀθην.). — ψήφισμα κενὸν = ψήφισμα περιέχον κενὰς μόνον λέξεις, ἔπερ οὐδέποτε ἐκτελεῖται (πρβλ. § 19 «τὰς ἐπιστολμιαίους δυνάμεις» καὶ § 30 «μὴ μόνον ἐν τοῖς ψηφίσμασι καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς πολεμῆτε»). — τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἐλπίδας = τὰς ἐλπίδας τὰς παρεχομένας ὑμῖν ἀπὸ τοῦ (ῥητορικοῦ) βήματος (πρβλ. § 43 «τὰς παρὰ τοῦ δεῖνος ἐλπίδας»). — οὐδὲν ὑμῖν τῶν δ. γίνεταί = (ἐκεῖ) οὐδὲν γίνεται εἰς ὑμᾶς ἐξ ὧν πρέπει νὰ γίνωνται. — καταγελωσι, δηλ. τῶν τοιοῦτων ἀποστόλων = ἐμπαίζουσι τὰς τοιαύτας ἀποστολάς. — τεθναῖσι τῷ δέει τοὺς τοιοῦτους ἀποστόλους, ἢ αἰτιατκ. ἐξαρτ. ἐκ τοῦ τεθναῖσι τῷ δέει, ἔπερ = ὑπερφοβοῦνται = φοβοῦνται τὰς τοιαύτας ἀποστολάς καθὼς τὸν θάνατον περὶ τοῦ πράγματος πρβλ. § 24. — οὐ . . . ἔστιν (=ἔξεστι), οὐκ ἔστιν (=δὲν εἶναι δυνατόν, ὅχι, δὲν εἶναι δυνατόν), ἀναδίπλωσις (πρβλ. § 10 «πὸτ', ὧ ἄνδρες Ἀθ., πότε. . .»). — ἔν' ἄνδρα δυνηθῆναί ποτε = εἰς μόνον ἀνὴρ (δηλ. εἰς στρατηγὸς ἄνευ στρατοῦ) νὰ δυνηθῆ ποτε. — ὑποσχέσθαι μέντοι καὶ φῆσαι (τοῦ ῥ. φάσκω) = νὰ σὰς ὑποσχεθῆ ἕμωσ (αὐτὸς — ὁ εἰς ἀνὴρ —) καὶ νὰ σὰς εἴπη πολλά· καθὼς οἱ ῥήτορες ἀπὸ τοῦ βήματος (§ 43) χαριζόμενοι τοῖς Ἀθην. παρεῖχον ἀγαθὰς ἐλπίδας περὶ τοῦ πολέμου, οὕτω καὶ πολλοὶ τῶν στρατηγῶν ἐνταῦθα ὁ Δημοσθ. ὑπαινίσσεται τὸν στρατηγὸν τῶν μισθοφορικῶν στρατευμάτων Χάρητα, τοῦ ὁποῖου αἱ ὑποσχέσεις — καθὼς παραδίδεται — ἦσαν παρομιώδεις. — καὶ τὸν δεῖνα αἰτιώσασθαι καὶ τὸν δεῖνα = καὶ νὰ κατηγορήσῃ τοῦτον καὶ ἐκεῖνον ἐν ταῖς ἀποτυχίαις συνήθιζον οἱ στρατηγοὶ νὰ κατηγορῶσιν ἄλλους, ἵνα αὐτοὶ ἀποφύγωσι τὴν τιμωρίαν· οὕτως ὁ Χάρης διέβαλε κατὰ τὸν συμμαχικὸν πόλεμον (358) τοὺς συνάρχοντας Ἴφικράτην καὶ Τιμόθεον ὡς προδότας καὶ πρὸς τὸν δῆμον ἔγραψε περὶ αὐτῶν ὡς ἐγκαταλιπόντων ἔκουσίως τὴν ναυμαχίαν, τὴν συγκροτηθεῖσαν πρὸς τοὺς ἀποστάτας συμμάχους κατὰ τὸ στενὸν τὸ χωρίζον τὴν Χίον ἀπὸ τῆς Ἀσιατικῆς ἠπείρου. — ἔστιν = εἶναι δυνατόν. — τὰ πράγματ' ἐκ τούτων (δηλ. ἐκ τοῦ ὑποσχέσθαι κτλ.) ἀπόλωλεν = ἢ θέσις τῆς πολιτείας ἕνεκα τούτων κατέστη ἀξιοθρήνητος. — ὅταν ἡγήται . . . ἀθλίων ἀπομίσθων ξένων = ὅταν ἐχῆ ὑφ' ἑαυτὸν ἀθλίους ξένους στρατιώτας μὴ λαμβάνοντας μισθόν. — οἱ δ' . . . πρὸς ὑμᾶς ψευδόμενοι

ῥαδίως (συναπτέον τῷ: ὡσι [πρβλ. § 32 «ῥαδίως ἔσται»]) ἐνθάδ' ὡσι = καὶ ὅταν ἐνταῦθα (ἐν Ἀθήναις) παραμένωσιν ἀνενοχλήτως ἄνθρωποι, οἵτινες ψεύδονται πρὸς ὑμᾶς: ἐνταῦθα ὁ Δημοσθ. ὑπαινίσσεται τὸν Κηφισόδοτον, τὸν ἐχθρὸν τοῦ Χάρητος. — ὑπὲρ ὧν ἂν ἐκεῖνος πράξῃ = ὑπὲρ (= περὶ) τούτων, ἃ ἂν ἐκεῖ (δηλ. ἔξω πρὸ τοῦ ἐχθροῦ) ὁ στρατηγὸς πράξῃ· κατ' ἔννοιαν = περὶ τῶν ἐκεῖ πράξεων τοῦ στρατηγοῦ. — ὑμεῖς δ',... ὅ,τι ἂν τύχητε (δηλ. ψηφίζομενοι), ψηφίζησθε = καὶ (ὅταν) σεῖς λαμβάνητε τὰς τυχούσας ἀποφάσεις (= ἀπερισκέπτως ἀποφασίζητε). — ἔξ ὧν ἂν ἀκούσηθ' = ἐκ τούτων, ἃ ἂν ἀκούσητε = ἐπὶ τῇ ἐκάστοτε (ψευδεῖ) εἰδήσει. — τί καὶ χρὴ προσδοκᾶν = (τότε) τί τέλος πάντων (= καὶ) πρέπει νὰ ἐλπίζῃ τις; κατ' ἔννοιαν = (τότε) οὐδὲν βεβαίως πρέπει νὰ ἐλπίζῃ τις.

§ 47.

ταῦτα, ποῖα; — ὅταν ὑμεῖς κτλ., πῶς ἀνωτέρω (ἐν § 20) περισεκεμμένως εἰσήγαγεν ὁ ῥήτωρ ταύτην τὴν δυσάρεστον ταῖς Ἀθην. πρότασίν του καὶ πῶς προφυλακτικῶς διετύπωσε ταύτην; πῶς σπουδαίως ἐτόνισεν (ἐν § 33); πῶς ὀρμητικῶς ἐπανέλαβε (ἐν § 44) καὶ πῶς κολακευτικῶς ἡτιολόγησε (ἐν § 45); — ὅταν, τοῦτο μετὰ τὸ πῶς ἐμφραντικώτερον τοῦ ἐάν. — ὑμεῖς, πρέπει νὰ τονισθῇ μετ' ἐμφάσεως καθὼς καὶ τὸ κατωτέρω: ὑμᾶς τὰ ὑμέτερον αὐτῶν. — τοὺς αὐτοὺς (ἀντικμ.) ἀποδείξῃτε στρατ. (κατγρμ.) καὶ μάρτυρας (κτγρμ.) = τοὺς ἰδίους ἀνθρώπους κταστήσητε στρατιώτας καὶ μάρτυρας (συγχρόνως). — τῶν στρατηγουμένων = τῶν πράξεων τῶν στρατηγῶν των (πρβλ. § 25). — καὶ δικαστὰς οἴκ. ἐλθόντας τῶν εὐθυνῶν (ἐξ ὀνομαστικῆ: ἢ εὐθυνα), δηλ. ἀποδείξῃτε = καὶ (ὅταν) αὐτοὺς ἐπανελθόντας εἰς τὴν πατρίδα των καταστήσητε δικαστὰς τῶν εὐθυνῶν (τῶν στρατηγῶν). Πάντες οἱ ἄρχοντες ἐξερχόμενοι τῆς ἀρχῆς ὄφειλον νὰ δώσωσι λόγον τῶν πεπραγμένων αὐτῶν πρὸς τὰς εὐθυνούσας ἀρχάς, ἦτοι πρὸς τοὺς λογιστὰς: οὗτοι, 10 τὸν ἀριθμὸν ὄντες, ἐξήλεγchon πάντα τὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ὑπευθύνου ἀρχοντος καὶ εἰσήγον τὰς εὐθύναις αὐτοῦ εἰς ἡλιαστικὸν δικαστήριον ἐκ 501 δικαστῶν κληρούμενον. — ὥστε μὴ ἀκούειν μόνον ὑμᾶς τὰ ὑμέτερον αὐτῶν (= τὰ ὑμῶν αὐτῶν [πρβλ. § 7]) = ὥστε σεῖς νὰ μὴ γνωρίζητε μόνον ἐξ ἀκοῆς τὰς ὑποθέσεις σας: τὸ ὑποκμ. δὲ τοῦ ἀπαρμφ. (ὑμᾶς) ἐτέθη κατ' αἰτιατικὴν, διότι τοῦτο εἶναι

διάφορον τοῦ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς περιόδου ὑμεῖς καθ' ὅσον τὸ μὲν ὑμεῖς ἀναφέρεται εἰς σύμπαντα τὸν λαὸν (τὸν ἀποστέλλοντα πολίτας εἰς τὸν πόλεμον), τὸ δὲ ὑμᾶς εἰς τοὺς ἀποστελλομένους (εἰς πόλεμον) Ἀθηναίους.— εἰς τοῦθ' ἦκει τὰ πράγματα' αἰσχύνῃς, κατ' ἔννοιαν = ἐπικρατεῖ κατάστασις τόσον ἀναξιοπρεπῆς.— τῶν στρατ. ἕκαστος, ὁ Δημοσθ. ἐννοεῖ ἐνταῦθα διαφόρους στρατηγοὺς τῆς ἐποχῆς του, ἄγνωστον ἀκριβῶς ποίους· ἴσως τὸν Χάρητα, πολ- λάκις κατηγορηθέντα καὶ κριθέντα δι' ἀποτυχίας αὐτοῦ ἐν δια- φόροις ἐπιχειρήσεσιν (ὡς ἐν τῇ ἀποστολῇ αὐτοῦ εἰς Ὀλυθον πρὸς βοήθειαν αὐτῆς [τῷ 349])· πάντως δὲ δὲν ἐννοεῖ τὸν Ἱφικράτην καὶ Τιμόθεον, διότι οὗτοι, ἂν καὶ κατηγορηθέντες (§ 46) ὑπὸ τοῦ Χάρητος κατεδικάσθησαν εἰς χρηματικὸν πρόστιμον, διεκρίθησαν δ' ὅμως πάντοτε διὰ τε τὴν σύνεσιν καὶ ἀνδρείαν (§ 23) καὶ πολ- λάκις ὑπὸ τοῦ Δημοσθ. ἐπαινοῦνται.— κρίνεται . . . περὶ θανάτου (= δικάζεται περὶ ζωῆς καὶ θανάτου), ἢ ποινὴ τοῦ ἐγκλήματος τίθεται συνήθως κατὰ γενκ.: ἐνταῦθα προσετέθη εἰς τὴν γενκ. ἢ πρόθεσις διὰ τὴν συμφωνίαν πρὸς τὸ ἀγωνίσασθαι περὶ θ., ὅπερ = νὰ διακινδυνεύσῃ τὴν ζωὴν του, ἢ = νὰ ἀγωνισθῇ μέχρι θανάτου.— πρὸς δὲ τοὺς ἐχθροὺς=πρὸς δὲ τοὺς πολεμίους.— οὐδ' ἄπαξ, ἐμφαντικὴ ἀντίθεσις πρὸς τὸ προηγούμενον: δις καὶ τρίς.— αὐτῶν, συναπτέα ἢ γενκ. τῷ οὐδεῖς.— τῶν ἀνδραποδιστῶν = τῶν σωμα- τεμπόρων, δηλ. ἐκεῖνων, οἵτινες ἀπάγουσι τοὺς ἐλευθέρους εἰς δου- λείαν ἢ ἀποσπῶσι τοὺς δούλους ἀπὸ τῶν δεσποτῶν εἰς ἑαυτοὺς· κατὰ τούτων δέ, καθὼς καὶ κατὰ τῶν λωποδυτῶν (= κλεπτῶν), ἢ τιμωρία ἦτο θάνατος.— αἰροῦνται=προτιμῶσι.— τοῦ προσήκοντος= τοῦ ἀρμόζοντος, τοῦ ἐντίμου θανάτου (δηλ. τοῦ ἐν τῇ μάχῃ).— κα- κούργου . . . ἐστὶ κτλ. = διότι ἴδιον μὲν (κοινοῦ) κακούργου εἶναι ν' ἀποθάνῃ, ἀφ' οὗ κριθῇ (ἐν τῷ δικαστηρίῳ), ἴδιον δὲ στρατηγοῦ ν' ἀποθάνῃ μαχόμενος πρὸς τοὺς ἐχθροὺς=διότι ὀφείλει ν' ἀποθάνῃ (ἢ ἀποθνήσκῃ) ὁ μὲν κοινὸς κακούργος συμφώνως πρὸς τὴν δικα- στικὴν ἀπόφασιν, ὁ δὲ στρατηγὸς ἐν τῇ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς μάχῃ.

§ 48 — 49.

ἡμῶν δ' οἱ μὲν περιμόντες (δηλ. κατὰ τὴν ἀγορὰν [πρβλ. § 10]) = ἐξ ἡμῶν δὲ ἄλλοι μὲν περιερχόμενοι ἀνά τὴν ἀγορὰν.— μετὰ Λακ. φασι Φίλ. πρᾶττειν τὴν Θηβ. κατάλυσιν = διαθρυλοῦσιν ὅτι

ὁ Φίλ. τῇ συμπράξει τῶν Λακεδ. μηχανάται τὴν κατάλυσιν τῆς (ἐν Βοιωτίᾳ) ἡγεμονίας τῶν Θηβαίων· οἱ Λακεδ. ἀπὸ τῆς ἐν Λεύκτροις μάχης ἔτρεφον ἀσπονδον μίσος κατὰ τῶν Θηβ., καθ' ὧν καὶ οἱ Ἀθην. ὡσαύτως εἶχον ἀπέχθειαν· ἐπομένως, ἂν οὗτοι ἤκουον ὅτι θὰ πάθωσι κακὸν τι οἱ Θηβ., πολὺ θὰ ἠγχαριστοῦντο· διέδιδον ἔθεν τινές, ὅτι ὁ Φίλ. διανοεῖται τῇ συμπράξει τῶν Λακεδ. νὰ καταλύσῃ τὴν ἐν Βοιωτίᾳ ἡγεμονίαν τῶν Θηβ.· τὴν τοιαύτην ἕμως φήμην — καθὼς καὶ τὰς ἐπομένας — ἐνήργει αὐτὸς ὁ Φίλ. νὰ διαθρυλῆται ἐν Ἀθήναις διὰ τῶν ἐμμίσθων ὀργάνων αὐτοῦ θέλων ν' ἀποσπᾷ τὴν προσοχὴν τῶν Ἀθην. ἀπὸ τῶν μελετωμένων σχεδίων του. — τὰς πολιτείας διασπᾶν, τὸ ἀπρμφ. (οὐχὶ ἐκ τοῦ προίτιν, ἀλλ') ἐκ τοῦ φασί = ὅτι διαλύει τὸ κοινὸν τῶν Βοιωτῶν καὶ Ἀρκάδων (= τὸν σύνδεσμον τῶν Βοιωτικῶν καὶ Ἀρκαδικῶν πόλεων)· οἱ Λακεδ. ἐπεζήτουν τὴν τοιαύτην διάλυσιν· διατί; — οἱ δὲ ὡς... = οἱ δὲ φασί, ὡς... παρατηρητέα ἐνταῦθα ἢ σύνταξις τοῦ φημί μετὰ εἰδικῆς προτάσεως, ἐν ᾧ τοῦτο σχεδὸν πάντοτε συντάσσεται μετ' εἰδικοῦ ἀπρμφ. — πρέσβεις πέπομφεν ὡς βασιλέα = πρέσβεις ἔχει ἀποστείλει πρὸς τὸν μέγαν βασιλέα (ἵνα ἀπαιτήσωσι ν' ἀφήσῃ ἐλευθέρας καὶ αὐτονόμους τὰς ἐν Ἀσίᾳ πόλεις)· βασιλεὺς δ' ἐννοεῖται ἐνταῦθα Ἀρταξέρξης ὁ Ὀχρος, ὅστις ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 359-338 καὶ μεθ' οὗ ὁ Φίλ. εἶχε συνάψει συμμαχίαν· τοιαύτη πρεσβεία πρὸς τὸν βασιλέα δὲν ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Φιλ., διότι οὗτος ὡς ἔχων ἐν τῇ κρᾶτει του πολλοὺς περισπασμοὺς δὲν εἶχε τὸν καιρὸν διὰ τοιαύτας ἐνεργείας· φαίνεται λοιπὸν ὅτι καὶ τοῦτο — καθὼς καὶ τὰ ἄλλα — οἱ Φιλιππίζοντες ἐπλαττον, διὰ νὰ καταστήσωσι τοὺς Ἀθην. ἀμερίμνους, ὡς ἐνασχολουμένου τοῦ Φιλ. περὶ ἄλλα. — ἐν Ἰλλυριοῖς = ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἰλλυριῶν· οἱ δ' Ἰλλυριοὶ κατόικουν ἐν ταῖς Α. ἀκταῖς τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους (ἐνθα νῦν ἡ Δαλματία, Βοσνία καὶ Ἀλβανία)· οὗτοι δὲ ἀνέκαθεν διέκειντο ἐχθρικῶς πρὸς τοὺς Μακεδ.· τὸ πρῶτον καθυπέταξεν αὐτοὺς ὁ Φίλ., εὐθύς ὡς ἀνήλθεν εἰς τὸν θρόνον τῆς Μακεδ. (359)· ὀλίγη δὲ ὕστερον (τῷ 356) ἐπιχειρήσαντας ν' ἀποσείσωσι τὸν ζυγὸν κατὰ κράτος ἐνίκησε καὶ ὑποχειρίους πάλιν κατέστησε διὰ τοῦ Παρμενίωνος. — πόλεις τειχίζειν, τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ φασί = ὅτι ὀχυρώνει πόλεις (κτίζων ἐν αὐταῖς φρούρια πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν κατακτήσεων αὐτοῦ). — οἱ δὲ..., ὁ ῥήτωρ διακόπτει ἐνταῦθα τὴν

ἀπαριθμησιν τῶν διαδόσεων, εἴτε διότι οὗτος δὲν θέλει ν' ἀπαριθμήσῃ πάσας τὰς ἀνοήτους φλυαρίας τῶν λογοποιῶν εἴτε διότι οὐδὲν οὐσιῶδες πλέον γνωρίζει ν' ἀναφέρῃ· τελειώνει δὲ συγκεκριαλαίων τὸ πᾶν ἀνακολούθως διὰ τοῦ: λόγους πλάττοντες... περιερχόμεθα (ἀντί: περιέρονται) = ἐν συντόμῳ, πλάττοντες ἕκαστος λόγους (ψευδεῖς καὶ ἀνυπάρχτους) περιερχόμεθα (ἀνὰ τὴν ἀγοράν). — οἶμαι μὲν, ἢ ἀπόδοσις κατωτέρω: οὐ μέντοι (§ 4 «ὀρθῶς μὲν οἶται, λογισάσθω μὲν τοι», ἐνθα πρὸς πλείονα ἀντίθεσιν τίθεται ἀντὶ τοῦ δὲ ὁ μέντοι). — νῆ τοὺς θεοὺς... οὐ μὰ Δία, παρατηρητέα ἢ διάφορος χρήσις τῶν ὁμοτικῶν μορίων νῆ καὶ μὰ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. — ἐκεῖνον μεθύειν τῷ μ. τῶν περ. = ὅτι ἐκεῖνος εἶναι μεμεθυμένος (= ἐκτὸς ἑαυτοῦ) διὰ τὸ μέγεθος τῶν κατορθωμάτων του. — πολλὰ τοιαῦτ' ὄνειροπολεῖν ἐν τῇ γνώμῃ = ὅτι πολλὰ τοιαῦτα σχέδια — ὅποια τὰ ἐν τῇ προηγουμένῃ § δηλωθέντα — ὄνειρεύεται ἐν τῇ διανοίᾳ του (= φαντάζεται μὲ τὸν νοῦν του). — τὴν ἐρημίαν τῶν κωλυσόντων = τὴν (παντελεῖ) ἔλλειψιν ἀνθρώπων, οἵτινες θὰ εἶναι ἱκανοὶ νὰ ἐμποδίσωσιν αὐτὸν (= ν' ἀντιστῶσι κατ' αὐτοῦ). — ὀρόντα καὶ τοῖς περ. ἐπηρημένον (τοῦ β. ἐπαίρομαι), αἱ μετχ. αἰτιλγκ. = διότι βλέπει... καὶ (διότι) εἶναι ὑπερήφανος διὰ τὰς πράξεις του. — οὐ μέντοι γε... προαιρεῖσθαι (δηλ. ἐκεῖνον), τὸ ἀπαρμ. ἐκ τοῦ οἶμαι = ἀλλ' ἔμωσ βεβαίως δὲν νομίζω ὅτι ἐκεῖνος προτιμᾷ. — οὕτω, συναπτέον τῷ πράττειν = νὰ ἐνεργῇ (= νὰ καταστρώνῃ τὰ σχέδιά του) οὕτως. — οὕτω προαιρεῖσθαι πράττειν, ὥστε τοὺς ἀνοητοτάτους τῶν, παρατηρητέα ἢ ἐπισώρευσις τῶν πολλῶν τ. — οἱ λογοποιῶντες = οἱ λόγους πλάττοντες· οὗτοι δὲ εἶναι κατὰ τὰ ἐν τέλει τῆς § 48 λεχθέντα σχεδὸν πάντες οἱ Ἀθηναῖοι· διὰ τοῦτο καὶ ἐξῆκολουθεῖ ὁ Δημοσθ. ἐν τῷ πρώτῳ προσώπῳ («ἀλλ' ἂν ἀφέντες ταῦτα ἐκεῖν' εἰδῶμεν»).

§ 50.

ἂν ἀφέντες... εἰδῶμεν = ἂν ἀφήσωμεν... καὶ ἐννοήσωμεν. — ταῦτα = ταύτας τὰς ἀνοήτους φλυαρίας. — ἐκεῖ(α), ἐπεξηγείται διὰ τῶν κατωτέρω ὅτι ἐχθρὸς κτλ. — ὅτι ἐχθρὸς ἄνθρωπος (= ὁ ἄνθρωπος [δηλ. ὁ Φίλιππος]), νοητέον τὸ ἔστι. — τὰ ἡμέτεροῦ ἡμᾶς ἀποστερεῖ = προσπαθεῖ νὰ μᾶς ἀποστερῇ τὰς ἰδικὰς μας κτήσεις· παρατηρητέα ἢ μετὰ διπλῆς αἰτιατικ. σύνταξις τοῦ ἀπο-

στερεῖν.—χρόνον πολὺν ὕβρικεν = ἐπὶ πολὺν χρόνον ἔχει προσε-
νεχθῆ (πρὸς ἡμᾶς) αὐθαδῶς. — καὶ ἅπανθ'... καθ' ἡμῶν εὐρηται,
δηλ. πράξας, ὅπερ νοητέον ἐκ τοῦ πράξειν ὡς ὑποκείμε. δὲ τοῦ
εὐρηται νοητέον ἐκ τοῦ τινα τό τις, δι' οὗ ὁ Δημοσθ. ἐννοεῖ τὸν
Φίλιππον = καὶ (ὅτι) ἔχει εὐρεθῆ αὐτος (ὁ τις) ὅτι βλα ἐπραξε
ἐναντίον ἡμῶν.—ὅσα πώποτε ἦλπ. τινα πράξειν ὑπὲρ ἡμῶν=ὅσα
ἠλπίσαμεν ποτε ἕως τώρα ὅτι θὰ πράξῃ τις (δηλ. ὁ Φίλ.) δι' ἡμᾶς·
ὁ Φίλ. πολλὰ πολλάκις ὑπεσχέθη τοῖς Ἀθην., ἀλλ' οὐδὲν τῶν
ὑπεσχημένων ἐπραξεν. — ὑπὲρ ἡμῶν, καθ' ἡμῶν, ἢ ἐπανάληψις
τῶν ἀντωνυμιῶν κατὰ διάφορον ἐννοίαν δίδει· χάριν καὶ ἔμφασιν
εἰς τὸν λόγον. — καὶ τὰ λοιπὰ ἐν αὐτοῖς ἡμῖν ἔστι = καὶ (ὅτι) τὰ
μετὰ ταῦτα ἐξαρτῶνται ἐξ ἡμῶν τῶν ἰδίων (καὶ οὐχὶ ἐξ ἄλλων).
— κἄν = καί, εἰάν· ὁ καὶ συναπτός τῷ: ἐνθάδ' ἴσως ἀναγκασθ.
τοῦτο ποιεῖν = καὶ (ὅτι) ἐδῶ (δηλ. ἐν Ἀττικῇ) ἴσως θ' ἀναγκα-
σθῶμεν νὰ πράττωμεν τοῦτο (δηλ. νὰ πολεμῶμεν πρὸς τὸν Φίλ.).
ὁ Δημοσθ., ἵνα ἐξεγείρῃ τοὺς Ἀθην. ἐκ τῆς ῥαθυμίας καὶ ἐμβάλλῃ
εἰς αὐτοὺς τὸν πρὸς τὸν Φίλ. φόβον πολλάκις ὑπομιμνήσκει αὐτούς,
ὅτι ὁ Φίλ. θὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἂν μὴ οἱ Ἀθην. προσβά-
λωσιν αὐτὸν ἐν Μακεδονίᾳ. — ἐκεῖ, δηλ. ἐν Μακεδονίᾳ. — ἂν ταῦτ'
(δηλ. τὰ ἀνωτέρω [τὸ ὅτι δηλ. ἐχθρὸς ἀνθρώπος κτλ.]) εἰδῶμεν,
ἐπαναλαμβάνει τὸν διὰ τῶν παρεπιπτουσῶν προτάσεων διακο-
πέντα λόγον: ἂν ἀφέντες... εἰδῶμεν. — καὶ τὰ δ. ἐσόμειθ' ἐγνω-
κότες κτλ., ἢ ἀπόδοσις τῆς ὑποθκ. προτάσεως ἂν ἀφέντες εἰδῶ-
μεν (ἤτις ἐπαναλαμβάνεται καὶ διὰ τοῦ ἂν... εἰδῶμεν) = (τότε)
καὶ πᾶν ὅ,τι πρέπει νὰ πράξωμεν θὰ ἐννοήσωμεν καὶ θ' ἀπαλλα-
γῶμεν ματαίων λόγων (οὓς οἱ λογοποιοῦντες πλάττουσι). — οὐ γάρ,
ἅττα (= ἅτινα) ποτ' ἔσται, δεῖ σκοπεῖν = διότι δὲν πρέπει νὰ ἐξε-
τάζητε — καθὼς νῦν πράττουσιν οἱ λογοποιοῦντες (§ 48) — ποῖα
ἄρα γε θὰ εἶναι (τὰ μέλλοντα)· τὸ δὲ ἅττα ποτ' διὰ τῆς παρηγή-
σεως ἀποτελεῖ ζωνηρὰν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ὅτι. — ἀλλ' ὅτι φαῦλα...
εὐ εἰδέναι = ἀλλὰ δεῖ εὐ εἰδέναι, ὅτι φαῦλα ἔσται = ἀλλὰ πρέπει
καλῶς νὰ γνωρίζητε (=πρέπει νὰ εἰσθε πεπεισμένοι) ὅτι ταῦτα—
τὰ μέλλοντα — θὰ εἶναι ἀθλία (= ἢ μέλλουσα κατάστασις θὰ
εἶναι ἀθλία)· τὸ εὐ εἰδέναι ἐτέθη ἐν τέλει πρὸς ἐξαρσιν τῆς
ἐννοίας αὐτοῦ.

§ 51.

ἐγὼ μὲν οὖν, διὰ τούτων μεταβαίνει ὁ ῥήτωρ εἰς τὸν ἐπίλογον. — οὐτ' ἄλλοτε πώποτε... νῦν θ' (=τε)... = καθὼς οὐδέποτε ἔως τώρα ἄλλοτε... οὕτω καὶ τώρα... ὁ Δημοσθ. πρὸ τοῦ παρόντος λόγου, ὅστις ἐξεφωνήθη τῷ 351, ἐξεφώνησε καὶ τοὺς ἐξῆς πολιτικούς λόγους: τὸν περὶ συμμοριῶν (τῷ 354) καὶ τὸν ὑπὲρ Μεγαλοπολιτῶν (τῷ 352). — πρὸς χάριν... λέγειν = νὰ ὁμιλῶ πρὸς τοὺς ἀκροατάς μου ὅπως εὐχαριστοῦνται (= θέλουσι): ἐπομένως = νὰ ὁμιλῶ κολακευτικῶς (πρβλ. § 38). — εἰλόμην, σχεδὸν = προεἰλόμην = διενεοθήην. — ὅτι ἂν μὴ καὶ συνοίσειν (δηλ. ὑμῖν) π. ὦ = (περί τινος), ἐὰν δὲν εἶμαι πεπεισμένος ὅτι τοῦτο καὶ θὰ σὰς ὠφελήσῃ. — πάνθ' ἁπλῶς, οὐδὲν ὑποστειλόμενος πεπαρησίασαι = ὅλα ἔχω εἶπει ἐλευθέρως κατὰ τρόπον ἀπέριττον, ἀνυπόκρυπτον (= χωρὶς ἐκ φόβου ν' ἀποκρύψω τι): τὸ ὑποστέλλεσθαι κυρίως λέγεται ἐπὶ τῶν ναυτῶν, ὅτινες φοβούμενοι ἐπικειμένην καταγιγίδα καταδιβάζουσι τὰ ἱστία: εἶτα μεταφορικῶς καὶ ἐπὶ τῶν ῥητόρων, ὅτινες ἐκ φόβου ἀποσιωπῶσί τι. — ὥσπερ ὑμῖν συμφέρον, ἢ μετοχ. κατηγρηκτ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ οἶδα ὡς ὑποκείμε. δὲ ταύτης τό: (τὸ) τὰ βέλτιστα ἀκούειν = καθὼς γνωρίζω ὅτι σὰς συμφέρει τὸ νὰ ἀκούητε τὰ ἄριστα. — οὕτως εἰδέναι (ἐκ τοῦ ἐβουλόμην ἂν = θὰ ἤθελον) συνοίσειν (δηλ. τὸ τὰ βέλτιστα εἰπεῖν, ὑπερ νοητέον ἐκ τοῦ: τὰ βέλτ. ἀκούειν) καὶ τῷ τὰ β. εἰπόντι = οὕτω νὰ γνωρίζω ὅτι ἢ ἀρίστη γνώμη θὰ ὠφελήσῃ καὶ τὸν εἰπόντα αὐτήν. — πολλῶ ἂν ἥδιον εἶχον = (τότε — ἐὰν δηλ. ἐγνώριζον κτλ. —) θὰ ἤμην πολὺ περισσότερον ἠδύχαριστημένος. — ἐπ' ἀδήλοις οὖσι τοῖς ἀπὸ τούτων ἐμ. γενησομένοις = παρὰ πᾶσαν τὴν ἀβεβαιότητα τῶν ἀποτελεσμάτων, ἅτινα θὰ προκύψωσιν εἰς ἐμὲ ἐκ τούτων (δηλ. τῶν συμβουλῶν μου) = ἂν καὶ ἀδέβαιον εἶναι τί ἐκ τούτων θὰ μοι συμβῇ. — ἐπὶ τῷ συνοίσειν κτλ., ὑπερβατὸν = αἰροῦμαι λέγειν ἐπὶ τῷ πεπεισθαι ταῦτα συνοίσειν ὑμῖν, ἂν πράξετε = λαμβάνω τὸν λόγον, διότι εἶμαι πεπεισμένος ὅτι θὰ σὰς ὠφελήσωσιν αὐται (αἱ συμβουλαὶ μου), ἐὰν τὰς ἐκτελέσητε. — νικῶν ὅτι πᾶσιν ἡμῖν μέλλει συνοίσειν = εἶθε νὰ ἐπικρατήσῃ πᾶν ὅτι (= ἡ γνώμη ἐκεῖνη, ἧτις) μέλλει νὰ ὠφελήσῃ πάντας ἡμᾶς σκοπίμως ὁ ῥήτωρ τελειώνει τὸν λόγον του μὲ εὐχὴν τινα καὶ μὲ εὐοιωνιστὸν λέξιν (συνοίσειν).

τὸ λατρεῖ μὲν ὅλα τὰ μαγία πῶτις
 δὲν ἴδῃ τὸ δαυμὴ πῶτις γόνιτος
 δὲν ἀνδιδῶ ὅτιον ἔρατο κἄνερα
 ἴδῃ ὅτι γῆ ὅτιον ἔρατο κἄνερα

τρικλής σημειομένης παρὰ τοῦ ἰδίου ποιητοῦ.

ὄσια αὐρα ὄσια δὲ βεντα κεντρο ἕν τασί δὲ - μαλαῖ	barlume ubbricco putidume maiaio
--	---

τὸ non tem- di barume,
 di stogno bravo bravo
 non di: Euxa tul tume
 da dire all' almanaco

κούνην ἕλλ'
 δὲ loco εἰ fango
 καὶ τῶν πλεῖστων δὲ fangarone
 μὲν fango